

Profilul Migrațional Extins al Republicii Moldova 2009–2014

Ministerul Afacerilor Interne
al Republicii Moldova
Biroul Migrație și Azil

Proiect finanțat de Uniunea Europeană

Organizația Internațională pentru Migrație (OIM)
Agenția ONU pentru migrație

Analizele, constatările, interpretările și concluziile exprimate în cadrul acestei publicații aparțin autorilor și nu reflectă neapărat opiniile Organizației Internaționale pentru Migrație (OIM) și ale partenerilor proiectului. Denumirile întrebuițate și modalitatea de prezentare a materialului în cadrul lucrării nu reprezintă punctul de vedere al OIM, al Uniunii Europene și a partenerilor proiectului, privind statutul juridic al oricărei țări, teritoriu, oraș sau zonă, sau al autorităților acestora, sau privind frontierele și hotarele acestora.

OIM este fidelă principiului că migrația legală ce respectă demnitatea umană aduce beneficii migranților și societății. În calitate de organizație inter-guvernamentală, OIM colaborează cu partenerii săi pe plan mondial după cum urmează: asistă la satisfacerea provocărilor operaționale ale migrației; promovează înțelegerea integrală a problemelor ce țin de migrație; încurajează dezvoltarea economică și socială prin intermediul migrației; activează pentru respectarea reală a demnității umane și a bunăstării migranților.

Această publicație a fost realizată cu sprijinul financiar oferit de Uniunea Europeană în cadrul proiectului „Susținerea implementării componentei de migrație și dezvoltare a Parteneriatului de Mobilitate UE-Moldova și valorificarea beneficiilor acesteia pentru locuitorii regiunii transnistrene a Republicii Moldova”, implementat de OIM Moldova.

Elaborat de către: Olga Poalelungi; Jana Mazur
Biroul Migrație și Azil al Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova
str. Stefan cel Mare 124
Chisinau, MD-2001
Republica Moldova
Tel.: + 373 22 27-69-02; + 373 22 26-56-05
Fax: + 373 22 27-22-03
E-mail: jana.mazur@bma.gov.md
Pagina web: <http://bma.gov.md>

Maria Vremis, Viorica Craievschi-Toartă,
Consultanți OIM

Publicat de: Organizația Internațională pentru Migrație, Misiunea în Moldova
str. Ciuflea 36/1
Chisinau, MD-2001
Republica Moldova
Tel: + 373 22 23-29-40; + 373 22 23-29-41
Fax: + 373 22 23-28-62
Email: iomchisinau@iom.int
Internet: <http://www.iom.md>

ISBN 978-92-9068-732-0

© 2017 Organizația Internațională pentru Migrație (OIM).

Toate drepturile sunt rezervate. Nici o parte a prezentei publicații nu poate fi reprodușă, păstrată pe un sistem de căutare a informației sau transmisă sub orice formă prin intermediul unor mijloace electronice, mecanice, de fotocopiere, înregistrare sau altfel fără permisiunea scrisă prealabilă a editorului.

Profilul Migrațional Extins al Republicii Moldova 2009–2014

Raport analitic

Chișinău 2016

Ministerul Afacerilor Interne
al Republicii Moldova
Biroul Migrație și Azil

Proiect finanțat de Uniunea Europeană

Organizația Internațională pentru Migrație (OIM)
Agenția ONU pentru migrație

CUPRINS

Lista figurilor	v
Lista tabelelor	vii
Lista abrevierilor	ix
Introducere	xi
Datele-cheie.....	xiii
Sumar executiv.....	1
Partea A: Tendințe migraționiste.....	9
A.1. Scurt istoric și principalii factori determinanți	9
A.1.1. Factorii ce impulsionează și extind migrația	10
A.2. Modele actuale de migrațiune	10
A.2.1. Fluxul migrației internaționale a cetățenilor moldoveni și stocul cetățenilor moldoveni care locuiesc peste hotare	11
A.2.2. Populația rezidentă de proveniență străină.....	31
Partea B: Impactul migrației.....	41
B.1. Migrația și evoluția demografică.....	41
B.2. Migrația și dezvoltarea economică	44
B.3. Migrația, ocuparea forței de muncă și piața forței de muncă.....	48
B.3.1 Caracteristicile pieții muncii	48
B.3.2 Migrația forței de muncă.....	53
B.4. Migrația și dezvoltarea socială	54
B.5. Migrația și sănătatea	57
Partea C: Cadrul de gestionare a migrației.....	59
C1. Legi și regulamente (nivel național, regional și internațional).....	59
C2. Cadrul instituțional.....	63
C3. Cadrul de politici	66
C4. Cadrul de programe	73
Partea D. Principalele constatări, Implicații asupra Politicilor și Recomandări.....	81
D1. Principalele constatări cu privire la legătura între migrație și dezvoltare.....	81
D2. Recomandări cu privire la gestionarea migrației.....	87
D3. Recomandări cu privire la integrarea migrației în politicile de dezvoltare.....	92
D4. Recomandări vizând îmbunătățirea statisticilor migraționale și a elaborării politicilor bazate pe probe	94

Anexe.....	97
Anexa nr. 1. Glosar de termeni	97
Anexa nr. 2. Tabele statistice.....	102
Anexa nr. 3. Cadrul instituțional pentru politici vizând migrația și azilul	130

LISTA FIGURILOR

Figura 1.	Emigrarea autorizată din Moldova, în funcție de sexe, în 2009–2014, persoane....	13
Figura 2.	Structura emigranților, în funcție de nivelul de instruire și sexe, în 2009–2014, procente.....	14
Figura 3.	Structura emigranților, în funcție de țara de destinație, în 2009–2014, procente ...	14
Figura 4.	Numărul copiilor luați peste hotare de către părinții, în 2009–2014, persoane	15
Figura 5.	Numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare, în 2009–2014, mii persoane.....	16
Figura 6.	Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați la frontieră ca fiind plecați peste hotare, după sexe și durata aflării, la sfârșitul anului 2014, mii persoane.....	17
Figura 7.	Stocul cetățenilor moldoveni domiciliați peste hotare, conform emigrări autorizate în funcție de sexe, în 2009–2014, mii persoane.....	17
Figura 8.	Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați la frontieră ca fiind plecați de 12 luni și mai mult, în funcție de sexe, în 2009–2014 mii persoane	18
Figura 9.	Structura pe sexe a cetățenilor moldoveni care locuiau peste hotare, în 2009–2014, procente.....	18
Figura 10.	Structura numărului cetățenilor moldoveni care locuiesc peste hotare pe grupe mari de vârstă, în 2009–2014, procente	19
Figura 11.	Distribuția numărului estimativ al cetățenilor Republicii Moldova (RM) aflați peste hotare după țările gazdă, la sfârșitul anului 2013, în procente.....	20
Figura 12.	Numărul cetățenilor moldoveni care lucrează peste hotare cu contracte legale de muncă, în anii 2009–2014, persoane	21
Figura 13.	Structura numărului cetățenilor moldoveni care lucrează peste hotare cu contracte legale de muncă, după țări în 2014, procente	21
Figura 14.	Distribuția persoanelor în vârstă de 15 ani și mai mult care lucrează sau sunt în căutarea unui loc de muncă peste hotare, conform țărilor de destinație, după sexe, în anii 2009, 2013 și 2014, procente.....	23
Figura 15.	Distribuția persoanelor în vârstă de 15 ani și mai mult care lucrează, sau sunt în căutarea unui loc de muncă peste hotare, pe sexe în funcție de țările de destinație în anul 2014, în procente	24
Figura 16.	Repartizarea migranților după activitatea economică a locului de muncă înainte de plecare și în timpul aflării peste hotare, procente	25
Figura 17.	Distribuția persoanelor în vârstă de 15 ani și mai mult care lucrează sau sunt în căutarea unui loc de muncă peste hotare, pe medii de reședință și grupuri de vârstă în 2014, procente	25
Figura 18.	Decalajul de gen în structura migranților temporari pe grupuri de vârste în 2013 și 2014, procente.....	26
Figura 19.	Distribuția persoanelor în vârstă de 15 ani și peste care lucrează, sau sunt în căutarea unui loc de muncă peste hotare, după nivelul de instruire și sexe, în anii 2009 și 2014, procente	27
Figura 20.	Informații anuale despre persoanele repatriate, în 2009–2014	28
Figura 21.	Numărul anual de cetățeni moldoveni readmiși în 2009–2014, persoane	29
Figura 22.	Distribuția numărului persoanelor readmise după țări în 2009 și 2014, persoane .	29

Figura 23.	Numărul de cetățeni moldoveni victime ale Traficului de Ființe Umane (TFU) și de potențiale victime ale TFU, asistate în cadrul SNR pentru 2009–2014, persoane	31
Figura 24.	Numărul străinilor care locuiesc în Moldova și rata de creștere a acestora în anii 2009–2014.....	32
Figura 25.	Distribuția străinilor care locuiesc în Moldova în funcție de cetățenie a acestora în 2014, procente	32
Figura 26.	Proporția străinilor naturalizați după categorii, în 2009–2014, procente	33
Figura 27.	Numărul persoanelor din Moldova născute în străinătate și rata de creștere a acestora în 2009–2014.....	34
Figura 28.	Distribuția imigranților după țara de cetățenie în 2009–2014, procente	35
Figura 29.	Numărul cetățenilor străini ce își fac studiile în Republica Moldova, în anii 2009–2014, persoane	36
Figura 30.	Mobilitatea transfrontalieră, 2009–2014, în procente	38
Figura 31.	Tendențe demografice în Moldova, 2009–2014.....	42
Figura 32.	Coeficientul îmbătrânirii populației, 2009–2014.....	43
Figura 33.	Produsul Intern Brut pe cap de locuitor în lei și rata de creștere în procente, 2009–2014.....	45
Figura 34.	Proporția gospodăriilor care primesc remitențe, în funcție de mediul de reședință în 2009–2014, procente.....	45
Figura 35.	Proporția remitențelor în venitul disponibil al gospodăriilor casnice dependente de remitențe, pe medii de reședință în anii 2009–2014, procente	47
Figura 36.	Ponderea populației sub pragul sărăciei absolute, în 2009–2014, procente.....	47
Figura 37.	Proporția gospodăriilor care s-ar plasa sub pragul sărăciei dacă nu ar primi remitențe pe medii de reședință în 2009–2014, procente	48
Figura 38.	Evoluția indicatorilor privind populația economic activă în 2009–2014.....	49
Figura 39.	Dinamica populației economic inactive pe medii de reședință, 2009–2014, mii persoane.....	49
Figura 40.	Structura populației în funcție de grupuri de vârste în 2009 și 2014, procente	50
Figura 41.	Dinamica indicatorilor specifici demografici caracteristici forței de muncă în 2013 și 2014, pentru cetățenii moldoveni, procente.....	51
Figura 42.	Dinamica indicatorilor specifici demografici caracteristici forței de muncă în 2013 și 2014, pentru străini, procente.....	52
Figura 43.	Dinamica indicatorilor privind participarea la forța de muncă și ocuparea în 2013 și 2014, procente.....	52
Figura 44.	Dinamica indicatorilor privind șomajul în 2013 și 2014, persoane	53
Figura 45.	Dinamica forței de muncă, 2009–2014.....	54
Figura 46.	Ratele brute de înrolare în învățământul primar și gimnazial pe medii de reședință 2009–2014	55
Figura 47.	Evoluția numărului medicilor după medii de reședință în 2009–2014, la 10.000 locuitori.....	58
Figura 48.	Evoluția numărului personalului medical mediu după mediul de reședință în 2009–2014, la 10.000 locuitori	58

LISTA TABELELOR

Tabelul 1.	Numărul anual de emigrări autorizate după mediul de reședință anterior, sexe și grupe de vârstă al emigrantului și țara de destinație	102
Tabelul 2.	Indicatori relativi privind emigrarea autorizată a cetățenilor moldoveni, în procente	103
Tabelul 3.	Numărul anual de emigrări autorizate după nivelul de instruire și sexe.....	103
Tabelul 4.	Numărul anual de copii plecați peste hotare împreună cu părinții (emigrarea autorizată)	104
Tabelul 5.	Numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare, după sexe	104
Tabelul 6.	Repartiția numărului de cetățeni moldoveni plecați peste hotare pentru a se stabili cu domiciliul permanent după sexe și țara de destinație (stoc la sfârșitul anului)	104
Tabelul 7.	Emigrarea cetățenilor moldoveni estimată conform definiției internaționale (persoane aflate în afara țării de 12 luni și mai mult), după sexe și grupe de vârstă, în 2009–2014.....	105
Tabelul 8.	Numărul cetățenilor moldoveni plecați peste hotare, după durata aflării, sexe și grupe mari de vârstă, stoc la sfârșitul anului 2014	106
Tabelul 9.	Numărul estimativ al cetățenilor moldoveni care se aflau peste hotare, conform datelor misiunilor diplomatice și consulare ale RM din țările gazdă în anii 2011–2014	107
Tabelul 10.	Numărul cetățenilor moldoveni care lucrează peste hotare cu contracte legale de muncă	107
Tabelul 11.	Numărul cetățenilor moldoveni care lucrează peste hotare cu contracte legale de muncă, după țara de angajare și sexe în 2012, 2013 și 2014	108
Tabelul 12.	Numărul cetățenilor moldoveni care își fac studiile peste hotare, după țări	108
Tabelul 13.	Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil și recunoscuți drept refugiați peste hotare	109
Tabelul 14.	Migrația forței de muncă temporară/circulară după sexe și țările de destinație ...	110
Tabelul 15.	Distribuția migranților temporari/circulari după medii de reședință și grupe de vârstă în anii 2009, 2013 și 2014.....	111
Tabelul 16.	Distribuția migranților temporari/circulari după sexe și grupe de vârstă în anii 2009, 2013 și 2014.....	111
Tabelul 17.	Distribuția migranților temporari/circulari după nivelul de instruire și sexe în anii 2009, 2013 și 2014.....	111
Tabelul 18.	Repatrierea și readmisia	112
Tabelul 19.	Traficul de Ființe Umane	112
Tabelul 20.	Populația rezidentă de proveniență străină, la sfârșitul anului.....	112
Tabelul 21.	Numărul populației de proveniență străină pe vârste și sexe (stoc la sfârșitul anului) 2012–2014.....	113
Tabelul 22.	Populația rezidentă de proveniență străină după țările de cetățenie	114
Tabelul 23.	Numărul persoanelor naturalizate după țara anterioară de cetățenie (stoc la sfârșitul anului).....	114

Tabelul 24. Numărul persoanelor născute în străinătate, indiferent de cetățenie (stoc la sfârșitul anului).....	115
Tabelul 25. Imigrarea străinilor	116
Tabelul 26. Distribuția imigranților după nivelul de.....	116
Tabelul 27. Distribuția imigranților după țările de cetățenie ale acestora	116
Tabelul 28. Distribuția imigranților după scopul sosirii.....	117
Tabelul 29. Migrația temporară a populației de proveniență străină.....	117
Tabelul 30. Numărul străinilor ce își fac studiile în Republica Moldova, după țările de origine	118
Tabelul 31. Migrația involuntară a populației de proveniență străină	119
Tabelul 32. Numărul solicitanților de azil, după țări	119
Tabelul 33. Mobilitatea de trecere a frontierei de stat.....	120
Tabelul 34. Numărul anual de vize acordate străinilor.....	120
Tabelul 35. Șederea ilegală a străinilor. Indicatori de bază	121
Tabelul 36. Indicatori demografici generali.....	122
Tabelul 37. Componenta demografică a populației, procente	122
Tabelul 38. Numărul populației stabile pe sexe și grupe de vârstă (la sfârșitul anului) 2009 și 2014	123
Tabelul 39. Populația urbană versus cea rurală	124
Tabelul 40. Componenta demografică a populației de proveniență străină, procente	124
Tabelul 41. Indicatori economici globali.....	125
Tabelul 42. Impactul remitențelor asupra bunăstării gospodăriilor casnice	125
Tabelul 43. Distribuția migranților după suma medie transmisă lunar familiei pe grupe de vârstă și sexe (conform datelor Studiului MFM, 2012).....	125
Tabelul 44. Dinamica indicatorilor sărăciei	126
Tabelul 45. Populația economic activă	126
Tabelul 46. Populația în vârstă aptă de muncă Indicatori de bază, 2012–2014.....	127
Tabelul 47. Populația străină în vârstă aptă de muncă, 2012–2014	127
Tabelul 48. Indicatorii Forței de muncă, 2012–2014.....	128
Tabelul 49. Numărul de copii lăsați în RM de părinții care au plecat peste hotare în căutarea unui loc de muncă în anii 2009, 2012, 2013, 2014, conform datelor Ministerului Educației	128
Tabelul 50. Numărul de copii lăsați în RM de părinții, inclusiv cei care au plecat peste hotare în căutarea unui loc de muncă în anii 2009–2014, conform datelor Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei.....	128
Tabelul 51. Evoluția ratelor brute de înrolare în învățământul general obligatoriu.....	129
Tabelul 52. Personalul medical în sistemul ocrotirii sănătății.....	129

LISTA ABREVIERILOR

AMP	Platformă de Gestionare a Asistenței Externe
ANOFM	Agencia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
AFM	Ancheta Forței de Muncă
APL	Administrația Publică Locală
BMA	Biroul Migrație și Azil
BNS	Biroul Național de Statistică
BRD	Biroul Relații cu Diaspora
CBGC	Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor Casnice
CCD	Consiliul coordonator al persoanelor originare din Republica Moldova domiciliate peste hotare
CE	Comisia Europeană
CSI	Comunitatea Statelor Independente
DPF	Departamentul Poliției de Frontieră
EMD	Echipelor Multidisciplinare
GTL	Grupul Tehnic de Lucru
ICMPD	Centrul Internațional de Dezvoltare a Politicilor Migraționale
ICNUR	Înaltul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați
ÎS „CRIS „Registru”	Întreprinderea de Stat Centrul Resurselor Informaționale de Stat „Registru”
MAEIE	Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene
MAI	Ministerul Afacerilor Interne
MFM	Migrația Forței de Muncă
MMPSF	Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei
MTIC	Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor
OIM	Organizația Internațională pentru Migrație
ONU	Organizația Națiunilor Unite
OSCE	Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa
PME	Profilul Migrațional Extins
PNUD	Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
RM	Republica Moldova
SDC	Agencia Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare
SIIAMA	Sistemul Informațional Integrat Automatizat „Migrație și Azil”
SNR	Sistemul Național de Referire
SUA	Statele Unite ale Americii
TFU	Traficul de Ființe Umane
UE	Uniunea Europeană
UN Women	Entitatea Națiunilor Unite pentru Egalitatea de Gen și Emanciparea Femeilor
USAID	Agencia SUA pentru Dezvoltare Internațională
ÎMM	Întreprinderi Mici și Mijlocii

INTRODUCERE

Acest raport analitic reprezintă o continuare a unui exercițiu complex, inițiat în anul 2010 – Profilul Migrațional Extins (PME) al Republicii Moldova (RM). Prima ediție a Raportului PME a cuprins o analiză detaliată a datelor privind migrația pentru anii 2005–2010. Întregul proces de sprijinire în crearea primei ediții a PME pentru Moldova a implicat un set de acțiuni multilaterale și de sinergie între toți actorii implicați, care a servit drept ajutor pentru perfecționarea colectării și partajării de date, promovarea unei coerențe mai vaste și a unei abordări mai comprehensive și coordonate în ceea ce privește elaborarea de politici vizând migrația.

Această ediție a Raportului analitic al PME al RM, pentru anii 2009–2014, a fost elaborată de Biroul Migrație și Azil (BMA) al Ministerului Afacerilor Interne (MAI) al Republicii Moldova, desemnat drept instituția responsabilă pentru elaborarea ulterioară a PME prin Hotărârea Guvernului Nr. 634 din 24 august 2012 cu privire la aprobarea Listei indicatorilor și a Șablonului Profilului Migrațional Extins al Republicii Moldova, în persoana dnei Olga Poalelungi, Director al Biroului și a dnei Jana Mazur, șef al Secției monitorizare, gestionare date și analiza riscurilor din cadrul Direcției legislație, coordonare și gestionare date.

Acest raport mai reprezintă și un rezultat al unui vast efort comun de colectare și analiză a datelor, la care au contribuit multe instituții și persoane prin diferite căi, dar care sunt de o importanță egală. În acest context, sunt aduse cuvinte de mulțumiri tuturor membrilor din cadrul Grupului Tehnic de Lucru interinstituțional (Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, Ministerul Afacerilor Interne, Biroul Național de Statistică, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Ministerul Muncii Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Sănătății, Ministerul Educației) și observatorilor, pentru participare activă și contribuții importante.

DATELE-CHEIE: REPUBLICA MOLDOVA

Geografie:

Suprafața totală, în km pătrați ¹	2014	33,8 mii km ²
--	------	--------------------------

Economie și dezvoltare:

PIB-ul pe cap de locuitor (în prețuri curente) ²	2014	1654 Dolari SUA (în lei 31 435)
Indicele Dezvoltării Umane ³	2014	0,693

Populația:

Total rezidenți ⁴	2014	3 555,2 mii persoane
Previțiune estimată ⁵	2050	3129,8 mii persoane
Străini ⁶	2014	21 685 persoane
Născuți în străinătate ⁷	2014	288 578 persoane

Migrație internațională:

Rata migrației nete ⁸ internaționale, la 1.000 de locuitori ⁹	2005–2010 2010–2015	–9,4 –5,9
--	------------------------	--------------

¹ Anuarul Statistic al Moldovei 2014, Chișinău, 2014, pag. 10. Disponibil pe: <http://www.statistica.md>

² Indicatori cheie. Disponibil pe: <http://www.statistica.md/category.php?l=ro&idc=191&>

³ Raport cu privire a dezvoltarea umană, 2013, pag. 169. Disponibil pe: <http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr14-report-en-1.pdf>

⁴ Populația stabilă pe sexe și medii, la începutul anului, 1970–2014. Disponibil pe: http://statbank.statistica.md/pxweb/pxweb/ro/20%20Populatia%20si%20procesele%20demografice/20%20Populatia%20si%20procesele%20demografice__POP010/POP010100.px/?rxid=9f06e683-bba9-45f8-88d6-7901d377a785

⁵ G. Paladi, O. Gagauz, O. Penina; red. resp.: G. Paladi, Îmbătrânirea populației în Republica Moldova: consecințe economice și sociale, (Chisinau, Academia de Științe a Moldovei, 2009). Prognoza a fost calculată în baza a 3 scenarii, pentru populația de tip închis, fără a lua în calcul migrația, ținând cont de lipsa unor date complete cu privire la procesele migraționale. După scenariul pesimist numărul locuitorilor poate să se micșoreze, ajungând în 2050 la 2596,2 mii persoane (după scenariul II-moderat pesimist – la 2830,8 mii, scenariul III-optimist – la 3129,8 mii).

⁶ ÎS „CRIS „Registru”, Numărul total de cetățeni străini, inclusiv apatrizii, care se află pe teritoriul Republicii Moldova la 31 decembrie a anului de referință, Date prezentate pentru matricea PME, Tabelul 22 în anexă.

⁷ ÎS „CRIS „Registru”, Numărul de persoane născute în străinătate, indiferent de cetățenie, la data de 31 decembrie, Date prezentate pentru matricea PME, Tabelul 24 în anexă.

⁸ În continuare, migrația internațională are sensul de „migrație”, cu excepția cazului în care atributul „intern” este așezat în fața cuvântului „migrație” sau „migrant”.

⁹ UN DATA, Perspectivele populației mondiale: Ediția 2012; Departamentul pentru Populație al Națiunilor Unite / World Population Prospects: The 2012 Revision; United Nations Population Division. Disponibil pe: <http://data.un.org/Data.aspx?d=PopDiv&f=variableID%3A85>

SUMAR EXECUTIV

Prezentul Raport analitic vizând Profilul Migrațional Extins (PME) al Republicii Moldova pentru perioada 2009–2014, reprezintă un instrument de proprietate a statului, care a fost elaborat prin consultare cu un număr mare de actori guvernamentali și neguvernamentali și urmează să fie utilizat pentru a consolida coerența de politici, elaborarea de politici bazate pe dovezi și integrarea migrației în planurile naționale de dezvoltare.

Raportul PME cuprinde patru blocuri de bază de informație și analiză: tendințele migraționale (Partea A); impactul migrației (Partea B); cadrul de gestionare a migrației (Partea C); principalele constatări, implicații asupra politicilor și recomandări (Partea D).

Studiile realizate în domeniul migrației reflectă, că principalul factor de impulsioneare pentru migranții moldoveni rămâne a fi în continuare migrația pentru scopuri economice, în special datorită lipsei oportunităților de angajare în muncă și a salariilor mici oferite pe piața muncii din țară. Fenomenul migrației în republică continuă să fie caracterizat prin emigrarea internațională a populației Moldovei mai puțin prin imigrarea persoanelor din afara țării. În Republica Moldova sunt utilizate, în linii mari, trei abordări privind estimarea emigrării internaționale, acestea fiind:

- Emigrarea autorizată, această formă incluzând retragerea vizei de reședință și declararea emigrării pe termen lung sau pentru totdeauna din țară, cunoscută în țară și sub termenul de emigrare permanentă;
- Plecarea la muncă sau în căutare de lucru peste hotare, dar cu intenția de a reveni, cunoscută în țară ca fiind migrarea temporară/circulară;
- Plecarea din țară, înregistrată la frontieră, aceasta de facto incluzând ambele: emigrarea autorizată/permanentă și migrarea temporară/circulară.

Deși **emigrarea autorizată** peste hotare, estimată în baza datelor Ministerului Tehnologiei Informației și Comunicațiilor (Întreprinderea de Stat Centrul de Resurse Informaționale de Stat (ÎS „CRIS „Registru”) continuă să fie actuală în Moldova, fenomenul respectiv, conform datelor privind fluxurile anuale ale emigrării autorizate, înregistrează tendințe spre reducere. Conform datelor oficiale, în 2009 au emigrat peste hotare 6.663 persoane, iar în 2014 acest număr s-a redus cu circa 64 procente și a constituit 2.374 persoane. Preponderent emigrează populația din mediul urban, numărul acestora în

2014 fiind mai mult decât triplu (1.789 persoane) față de cel din mediul rural (585 persoane). Conform datelor estimate în baza emigrării autorizate, stocul numărului total al cetățenilor moldoveni care locuiau peste hotare rămâne în continuă ascendență, în anul 2014 față de 2009 a crescut cu circa 16 mii persoane, constituind 104.265 persoane.

O sursă importantă, ce oferă posibilitatea estimării volumului emigrării conform definiției internaționale este **informația privind trecerea frontierei**, oferită de Departamentul Poliției de Frontieră (DPF), și anume datele despre perioada aflării persoanelor în afara țării, în baza înregistrărilor traversării frontierei de stat. La sfârșitul anului 2014 se aflau în afara țării mai mult de 12 luni circa 272 mii persoane, din care 127 mii bărbați și 145 mii femei.

Conform datelor prezentate de Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM), numărul persoanelor care lucrează în țările gazdă cu contracte legale de muncă perfectate prin intermediul ANOFM este în creștere anuală, însă acesta rămâne în continuare a fi destul de mic față de numărul total al persoanelor care se află la muncă sau în căutarea unui loc de muncă peste hotare. De menționat că, în anul 2014 au fost înregistrate 924 contracte oficiale de muncă peste hotare ale cetățenilor moldoveni, iar în 2013 – 793. În raport cu anul 2009, numărul contractelor legale de muncă înregistrate la ANOFM a crescut de circa 4 ori.

Studentii plecați la studii peste hotare. Numărul de cetățeni moldoveni aflați la studii peste hotare în baza tratatelor internaționale în domeniul educației, în perioada analizată a fost în creștere continuă până în 2013, cu o descreștere înregistrată în 2014 față de anul anterior. Astfel, comparativ cu anul 2009 numărul respectiv a crescut de 2,3 ori și în 2014 a constituit 5.469 persoane (în 2013 acest număr a fost de 5.891 persoane).

Emigrarea involuntară a înregistrat o creștere către finele anului 2014 în comparație cu 2009. Analiza în acest context este bazată pe informația obținută din bazele de date internaționale. Conform acestor date numărul cetățenilor moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil peste hotare în 2009 a constituit 739 persoane, iar în 2014–1449 persoane.

Ținând cont că informația DPF conține doar datele privind traversările frontierei acumulate de la Punctele de trecere a Frontierei de Stat controlate de autoritățile oficiale ale Republicii Moldova, volumul complet al emigrării populației din țară nu poate fi estimat și în acest caz există atât subestimarea cât și supraestimarea volumului emigrării, datorită faptului că persoanele pot traversa frontiera prin segmentul transnistrean.

Emigrarea temporară. Datele Biroului Național de Statistică (BNS) din Ancheta Forței de Muncă (AFM) denotă un număr aproximativ stabil de circa 300 mii persoane care într-un anumit timp s-au aflat la muncă sau în căutarea unui loc de muncă în afara țării în perioada 2009–2014. În anul 2014, numărul celor care se aflau peste hotare la muncă sau în căutarea unui loc de muncă a fost în creștere, înregistrând 341,9 mii persoane din care 219,1 mii bărbați și 122,8 mii femei, comparativ cu 332,5 mii persoane, respectiv 216,9 mii bărbați și 115,6 mii femei în 2013.

Repatrierea. În anii 2009–2014 numărul anual al persoanelor repatriate a oscilat între scăderi și majorări. În anul 2014 numărul persoane repatriate a fost în creștere cu 626 persoane față de anul 2013, înregistrând o rată de creștere de 39,5 procente. Printre repatriați a fost înregistrat și un anumit număr de copii, proporția acestora în numărul total de persoane repatriate în 2014 a constituit 11,3 procente.

Readmisia. În perioada analizată numărul persoanelor readmise a variat considerabil, înregistrând în anii 2009–2011 o creștere de la 88 persoane până la 126, iar începând cu 2012 acest număr a fost în descreștere constituind 69 de persoane în 2014, fapt ce denotă fie legalizarea cetățenilor moldoveni, fie respectarea regimul de ședere al țării în care se află aceștia.

Combaterea traficului de ființe umane. Pe parcursul anului 2014, prin intermediul echipelor multidisciplinare (EMD) din cadrul Sistemului Național de Referire (SNR), au fost identificate 80 de victime ale traficului de ființe umane (TFU), comparativ cu anul 2009 numărul acestora a fost în scădere. Totodată pe parcursul anului 2014, prin intermediul SNR, au fost identificate și asistate 854 de potențiale victime ale TFU, față de 308 în 2009, majorându-se de 2,8 ori. Se presupune că totuși numărul acestora ar putea fi cu mult mai mare pentru că include un grup extins de persoane care sunt considerate ca fiind în risc sporit pentru a deveni victimă a TFU.

Populația străină. Către finele anului 2014 numărul total al străinilor (inclusiv apatrizii) care se aflau în Republica Moldova a constituit 21.685 persoane, reprezentând 0,5 procente în totalul populației. Rata de creștere a străinilor în raport cu anul 2013 a constituit 2,8 procente, iar față de anul 2009 creșterea este de 16,8 procente.

Populația străină naturalizată. Numărul total al străinilor naturalizați către finele anului 2014 a constituit 704 persoane. De menționat, că în totalul celor naturalizați, apatrizii dețin o pondere de 67,4 procente, fiind urmați de străinii cu cetățenie nedeterminată – 22,3 procente și ceilalți străini (cei care

anterior au deținut o altă cetățenie) – 10,3 procente. Pe parcursul anului 2014 au fost naturalizate 24 persoane, în 2013 și 2012 respectiv câte 9 și 17 persoane.

Ne-nativii. Pe parcursul anilor 2009–2014 numărul persoanelor născute în străinătate (indiferent de cetățenie) care se aflau în Republica Moldova s-a mărit. Către finele anului 2014, ne-nativii în Republica Moldova au constituit 288.578 persoane sau 7,4 procente în totalul populației. Rata de creștere a persoanelor ne-native comparativ cu anul 2013 a constituit circa două procente.

Imigrarea în RM în ultimii ani înregistrează tendințe spre creștere, astfel în 2014 numărul imigranților s-a dublat față de 2009 și a constituit 4.204 persoane. Rata de creștere a imigranților în anul 2014 în raport cu anul 2013 a fost de circa 25 procente. Imigrează în Moldova preponderent bărbați (numărul acestora fiind de 2,3 ori mai mare decât cel al femeilor), persoane cu studii medii de specialitate/studii superioare/grade științifice (57,8%). La finele anului 2014 numărul străinilor din Republica Moldova care dețineau **permise de ședere permanentă** a constituit 11.121 persoane, rata de creștere negativă față de anul 2009 constituind –24,8 procente. În perioada analizată se observă creșterea semnificativă a cetățenilor străini sosiți **la studii** în RM, numărul lor crescând de 1,8 ori în 2014 față de 2009.

Solicitanții de azil. Datele statistice arată că numărul solicitărilor de azil în Republica Moldova pe parcursul anilor 2009–2014 a variat continuu. Pe parcursul anului 2014 au fost înregistrate 245 de cereri (la prima solicitare), numărul acestora majorându-se de circa 6 ori față de anul 2009. De menționat, că numărul solicitanților de azil cu cereri pe rol la sfârșitul anului 2014 a fost de 132 persoane, iar rata de creștere a solicitanților de azil cu cereri pe rol în raport cu anul precedent a constituit aproximativ 52 procente. Creșterea solicitărilor de azil se explică prin proximitatea zonelor de conflict (Ucraina, ca ex.), precum și de existența legăturilor de rudenie ale cetățenilor Republicii Moldova cu cetățenii statelor din zonele de conflict.

Pe parcursul anului 2014 de **protecție umanitară** au beneficiat 63 de străini, numărul celor cărora le-a fost respinsă cererea pentru protecție umanitară a constituit 35 de persoane. Conform datelor statistice în 2014 în Republica Moldova cu statut de **apatrid** erau documentate 1.524 persoane, cu 174 persoane mai mult decât în 2009. La finele anului 2014 în Moldova trăiau 124 de persoane cu statut de **refugiat**, înregistrând o creștere de 1,6 ori față de anul 2009.

Declinul demografic înregistrat în republică în ultimele decenii este observat și în perioada analizată, în 2009–2014. În această perioadă numărul

populației stabile s-a micșorat cu peste 8 mii persoane. Totodată se observă tendințe spre stabilizare în ultimii doi ani, confirmate de un șir de indicatori din domeniu. Astfel, rata de creștere a populației în 2014 față de 2013 este de doar -0,07 procente, sporul natural negativ s-a diminuat semnificativ și a înregistrat valorile -0,25 în 2014 comparativ cu -0,38 în 2009. Totodată fenomenul dat continuă să influențeze negativ și alți indicatori socio-demografici. În perioada analizată a continuat să scadă numărul căsătoriilor înregistrate de la 26,8 mii în 2009 până la 25,6 mii în 2014, constituind 7,2 căsătorii la 1.000 locuitori.

Componența demografică. De menționat, că în perioada analizată se menține tendința de înrăutățire a structurii populației pe vârste. Proportia persoanelor în vârstă sub 15 ani s-a redus de la 16,7 procente în 2009 la 16,0 procente în 2014, totodată a crescut raportul de vârstă înaintată de la 19,4 procente în 2009 la 21,0 procente în 2014, de asemenea și raportul de dependență demografică (definiția națională) rămâne a fi destul de înalt în 2014, constituind 54,4 procente. Migrația amplifică procesul de îmbătrânire a populației țării, deoarece în migrație participă preponderent persoanele tinere, în vârstă aptă de muncă. În anul 2014 coeficientul îmbătrânirii a atins valoarea de 16,2 depășind valoarea critica de 16, ceea ce constată o stare deosebit de avansată a fenomenului de îmbătrânire, pentru femei acest coeficient este și mai înalt, constituind 18,8 persoane în vârstă de 60 ani și peste la 100 locuitori.

Migrația urbană versus migrația rurală. Fenomenul migrației, mai pronunțat în mediul rural față de urban, influențează semnificativ situația demografică la sate. Indicatorii demografici, confirmă deteriorarea capitalului uman din mediul rural, în 2014, se observă că raportul de dependență în mediul rural depășește cu circa 9 p.p. indicatorul respectiv pentru mediul urban, proporția persoanelor în vârstă de 65 de ani și peste depășește cu 1,1 p.p. la sate versus orașe, raportul de vârstă înaintată – cu 4,2 p.p. Totodată, se observă tendințe spre creștere a ratei de urbanizare paralel cu reducerea proporției persoanelor în vârstă sub 15 ani, ceea ce conduce la presupunerea privind migrația internă existentă de la sate la orașe, paralel cu migrația internațională.

Context macroeconomic. Odată cu creșterea numărului persoanelor care pleacă la muncă a crescut semnificativ **quantumul transferurilor de peste hotare** a persoanelor fizice, cu o influență înregistrată asupra principalilor indicatori macroeconomici. În perioada menționată se observă o fluctuație în valoarea nominală a PIB-ului, rata de creștere în 2014 s-a majorat cu 11,3 procente față de anul 2009. Valoarea nominală a PIB pe persoană în perioada analizată a crescut continuu, atingând în 2014 – 31.435 lei, rata de creștere a indicatorului în ultimii doi ani a înregistrat de asemenea tendințe ascendente.

Remitențele reprezintă o sursă importantă de ieșire din sărăcie pentru populația Republicii Moldova. Datele CBGC demonstrează că în 2014 circa 24 procente din totalul gospodăriilor beneficiau de sursele respective, iar în 2009 cota acestora fiind de 23 procente. O pondere mai mare a gospodăriilor beneficiare de remitențe a fost înregistrată în mediul rural față de cel urban, respectiv 26,4 și 20,6 procente. Datele AFM/Studiul Migrației Forței de Muncă (MFM), 2012 denotă că majoritatea migranților (81,3%) au declarat că transferă/transmit bani familiilor. Sumele transferate sânt diferite, peste o treime dintre migranți (35,8%) au declarat că transferă/trimit sub 500 USD, 12,4 procente, între 500 și 800 USD, și 7,2 procente transferă/trimit mai mult de 800 USD lunar. Mai puțin de 1/5 dintre migranți (18,7%) a declarat că nu transferă/trimit bani acasă. Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor Casnice (CBGC) denotă că în 2009–2014 remitențele au constituit peste jumătate din venitul disponibil al gospodăriilor casnice din țară, dependente de remitențe, în 2014 atingând valoarea maximă de 57 procente.

În anul 2009 ponderea **populației situate sub pragul sărăciei absolute** a constituit circa 26 procente în totalul populației țării, începând cu 2010 acest indicator fiind în descendență constantă. În 2014 ponderea populației sub pragul sărăciei absolute a fost de 11,4 procente, micșorându-se cu 14,9 p.p. față de 2009.

În perioada 2009–2014 numărul **populației economic active** s-a redus constant de la 1.265 mii până la 1.232 mii, diminuarea fiind de 33 mii persoane (2,6%). Astfel, în perioada menționată rata de activitate s-a redus cu 1,6 p.p.

Datele statisticii oficiale denotă o ușoară tendință spre reducere a proporției **populației în vârstă aptă de muncă** (VAM 16–56/61 ani) în perioada analizată de la 66,54 procente la 65,59 procente, cu o sporire nesemnificativă a ratei de creștere de la 99,78 procente în 2011 la 100,74 procente în 2014. În 2014 **populația străină în vârstă aptă de muncă** (15–64 ani) a constituit 19.206 persoane sau 88,6 procente în totalul populației străine aflate în țară.

Indicatorii care caracterizează **participarea la forța de muncă și ocuparea** în 2014 s-au micșorat în comparație cu 2013. Astfel, rata de participare la forța de muncă calculată conform definiției naționale a scăzut cu 0,5 p.p., iar cea calculată conform definiției internaționale cu 0,4 p.p. Rata șomajului s-a redus în 2014 față de 2013, atât cea generală, cât și în rândul tinerilor și femeilor.

Deficitul de cadre didactice și personal medical continuă să fie și unul dintre efectele sociale negative ale proceselor migraționiste. Conform datelor Studiului

Impactul migrației asupra cadrelor didactice și a cercetătorilor din Moldova¹⁰ mai mult de jumătate dintre profesorii intervievați și-au exprimat intenția de a pleca peste hotare, 40,3 procente dintre respondenți au spus că vor să plece peste hotare pentru o muncă temporară, 7,9 procente vor să plece peste hotare definitiv iar 5,4 procente – la studii. În calitate de factor determinant în acest sens este menționat salariul, care chiar dacă a fost supus majorării în anul 2014, continue să constituie puțin peste 83% din salariul mediu pe economie.

Migrația influențează și integrarea în educație a copiilor, precum și viziunile privind oportunitatea acesteia. În anul 2014 în învățământul primar rata brută de înrolare a constituit 92,4 procente, fiind în diminuare cu 1,1 p.p. în raport cu anul 2009. De asemeni în perioada analizată s-a micșorat și rata de înrolare în învățământul gimnazial, înregistrând o scădere de 2 p.p. Analiza datelor Recensământului școlar 2014, conform informației Ministerului Educației, denotă că din numărul copiilor lăsați în țară fără grija părintească, în legătură ce plecarea lor peste hotare la muncă a fost de aproximativ 41 000, din care circa 10 000 copii aveau ambii părinți plecați peste hotare și 31 000 copii – un părinte plecat peste hotare.

În anul 2014 în **sistemul ocrotirii sănătății** activau 10.424 medici și 21.995 personal medical mediu (în 2009 respectiv 10.761 și 23.141). Gradul de asigurare cu lucrători medicali a fost de 29,3 medici și 61,9 personal mediu la 10.000 locuitori, menținându-se sub nivelul mediu al Uniunii Europene (UE) unde reprezintă de 32,3 și 77,5 la 10.000. În mediul rural această situație fiind și mai gravă (asigurarea cu medici și personal medical la 10.000 locuitori constituia, respectiv 5,7 și 22,5 persoane). Conform *Studiului Lucrătorii medicali din Republica Moldova: motivele abandonării profesiei*¹¹, printre principalele motive ale abandonului activității medicale de asemenea a fost menționată dorința lucrătorilor medicali de a **emigra peste hotarele țării**, iar printre factorii ce au determinat în mod esențial abandonarea activității respondenții i-au plasat pe primul loc pe **cei economici** (salarizare spațiu locativ, condiții de trai).

Cadrul de gestionare a migrației. Pe parcursul ultimilor ani, nivelul în creștere de conștientizare a migrației drept fenomen care produce rezultate pozitive pentru dezvoltarea țării, dar și costuri sociale negative, precum și angajamentul concomitent de a gestiona pro-activ provocările și oportunitățile

¹⁰ Studiu realizat în cadrul proiectului „Gestionarea eficientă a migrației de muncă și a calificărilor” implementat în perioada martie 2011 – decembrie 2013, de către Organizația Internațională a Muncii în parteneriat cu Organizația Internațională pentru Migrație și Banca Mondială.

¹¹ World Health Organization (WHO) Regional Office for Europe. *Studiului Lucrătorii medicali din Republica Moldova: motivele abandonării profesiei* (Copenhaga, 2014). Disponibil pe: <http://www.hrhobs.ms.md/uploads/Studies/Studiu%20abandonarea%20profesiei%20ROM.pdf>

migrației, au dus la activități intensive de ordin legislativ și de elaborare a politicilor întreprinse de guvernul moldovenesc. Au fost adoptate o multitudine de documente conceptuale și legi care determină politica migrațională în domeniile cheie ale gestionării migrației și practicilor migraționale pentru o perioadă pe termen mediu și lung. Majoritatea dintre acestea sunt în conformitate cu standardele internaționale și acquis-ul comunitar, ținând cont de contextul aspirațiilor de integrare europeană.

Țara dispune de un cadru instituțional bine dezvoltat în domeniul gestionării migrației, cât și de politici migraționale elaborate cu participarea numeroșilor actori instituționali. Acestea sunt de diverse nivele: comisii, comitete, grupuri de lucru cu diferiți moderatori. În acest sens, este important de menționat reluarea, în noiembrie 2013, a activității **Comisiei pentru coordonarea unor activități ce țin de procesul migrației**, secretariatul și președenția căreia este deținută de MAI.

Moldova continuă să beneficieze de asistență străină solidă, circa două sute de acțiuni vizând fenomenul migrației fiind implementate sau în curs de implementare cu suport extern în perioada anilor 2009–2014. Un număr mare de proiecte sunt implementate sub egida Parteneriatului de Mobilitate UE–Moldova.

PARTEA A: TENDINȚE MIGRAȚIONISTE

A.I. Scurt istoric și principalii factori determinanți

Procesele migraționiste din Moldova au fost supuse unor analize aprofundate pe parcursul evoluției acestora. Modelele migraționiste și etapele evoluției migrației au fost descrise pe larg de către cercetătorii în domeniu, fiind divizate în patru etape: prima etapă (anii 1990–1994), a doua etapă (1995–2000), a treia etapă (2001–2006), iar pentru etapa a patra a fost determinat începutul din mai 2006¹². Fiecare dintre cele patru perioade de emigrare au caracteristici specifice, totuși motivele economice și migrația în scop de muncă sunt cele care stau la baza evoluției fenomenului în toate perioadele menționate.

Etapa curentă, a patra, este caracterizată prin eforturile considerabile ale statului în gestionarea migrației. Este promovată abordarea conceptuală privind reglementarea migrației forței de muncă, desfășurarea reformei instituționale și cooperarea mai strânsă cu Uniunea Europeană (UE). În scopul eficientizării cadrului de politici în domeniul relațiilor cu diaspora și prin angajamentele asumate în Programul de Activitate al Guvernului RM 2011–2014, dar și ca răspuns la solicitările cetățenilor Republicii Moldova aflați peste hotare (ex. necesitatea creării unei agenții de stat pentru relațiile cu diaspora menționată în rezoluția Congresului IV al Diasporei moldovenești din 10–12 octombrie 2010 cu privire la necesitatea creării unei subdiviziuni de stat pentru Diasporă), s-a decis crearea Biroului Relații cu Diaspora (cu statut de direcție generală) în cadrul Cancelariei de Stat al Republicii Moldova, entitate responsabilă pentru coordonarea politicilor și programelor pentru diasporă la nivel de Guvern și ministere, contribuind la păstrarea și afirmarea identității etnice, culturale și lingvistice a moldovenilor de peste hotare, valorificarea potențialului uman și material al diasporei¹³. Competențe adiționale privind analiza fluxurilor migraționale au fost delegate Biroului Migrație și Azil¹⁴.

În ultimii ani, în special după lansarea crizei economice din Europa, a devenit actuală situația migranților în cazul reîntoarcerii în țară, fenomen accentuat din motivul înăspririi condițiilor de ședere și angajare a migranților în Federația Rusă. Autoritățile din Republica Moldova, cu suportul organismelor

¹² IDIS „Viitorul”, Migration trends and policies in the Black Sea region: Cases of Moldova, Romania and Ukraine, (Chisinau, 2008); OIM, Raportul vizând „Profilul Migrațional Extins al Republicii Moldova”, (Chișinău 2012). Pentru mai multe detalii despre etapele migrației, vedeți http://iom.md/attachments/110_emp_report.pdf

¹³ Hotărârea Guvernului nr. 780 din 19.10.2012. Disponibil pe: <http://lex.justice.md/md/345122/>

¹⁴ Hotărârea Guvernului nr. 1009 din 26 decembrie 2011, Planul de Acțiuni pentru anii 2011–2015 privind implementarea Strategiei Naționale în domeniul Migrației și Azilului (2011–2020).

internaționale își propun să acorde asistența necesară cetățenilor Republicii Moldova care intenționează să revină sau deja s-au reîntors în țară.

A.1.1. Factorii ce impulsionează și extind migrația

Studiile realizate în domeniul migrației reflectă că principalul factor de impulsioneare pentru migranții moldoveni rămâne a fi în continuare migrația pentru scopuri economice, în special datorită lipsei oportunităților de angajare în muncă și a salariilor mici oferite pe piața muncii din țară¹⁵.

A.2. Modele actuale de migrație

Datele disponibile și sursele de informație. În scopul analizei multilaterale a fenomenului migrației în cadrul exercițiului privind elaborarea primului Raport Profilul Migrațional Extins a fost efectuată evaluarea datelor existente în țară, determinați indicatorii relevanți și sursele de date, elaborată și aprobată Lista indicatorilor PME, care permit de a descrie situația în complex, de a evalua și a scoate în evidență efectele negative și pozitive ale migrației asupra situației socio-economice din republică.

Au fost determinate acțiunile necesare, autoritățile responsabile de producerea continuă a datelor, elaborarea rapoartelor PME, acestea fiind stipulate în Planul de Acțiuni pentru anii 2011–2015 privind implementarea Strategiei Naționale în domeniul Migrației și Azilului (2011–2020)¹⁶. Autoritățile centrale respective și instituțiile subordonate începând cu 2013¹⁷ produc și furnizează anual către BMA seriile de date în conformitate cu lista indicatorilor aprobați. În raport au fost de asemenea analizate serii de date adiționale din cercetări și sondaje, realizate în perioada analizată.

Tabelele cu datele statistice utilizate în elaborarea analizei privind profilul migrațional sunt incluse în anexa nr. 2 a raportului dat.

¹⁵ AFM BNS, Migrația forței de muncă (MFM), modul ad-hoc, realizat în tr IV 2012. Disponibil pe: <http://www.statistica.md/publicatii>. Conform datelor cercetării 76,5% migranți au indicat ca motiv principal al plecării peste hotare salariile mici în Moldova, 8,8% – lipsa locurilor de muncă conform competențelor/calificărilor deținute; Lucrătorii medicali din Republica Moldova: motivele abandonării profesiei, ed. 2014. Disponibil pe: <http://www.hrjobs.ms.md/uploads/Studies/Studiu%20abandonarea%20profesiei%20ROM.pdf>

¹⁶ Hotărârea Guvernului nr. 1009 din 26 decembrie 2011.

¹⁷ HG nr. 634 din 24 august 2012.

A.2.1. Fluxul migrației internaționale a cetățenilor moldoveni și stocul cetățenilor moldoveni care locuiesc peste hotare

Fenomenul migrației în republică continuă să fie caracterizat prin emigrarea internațională a populației Moldovei și mai puțin prin imigrarea persoanelor din afara țării. Totodată începând cu 2010 se observă o creștere constantă a numărului imigranților, al solicitanților de azil și a cererilor de dobândire a cetățeniei Republicii Moldova. În anul 2013 pentru prima dată în ultimii 20 de ani, numărul de imigranți a depășit numărul de emigrări autorizate, iar apropierea cu UE și liberalizarea regimului de vize între Republica Moldova și UE vor atrage și mai mult fluxurile imigraționiste.

În Republica Moldova sunt utilizate, în linii mari, trei abordări privind estimarea emigrării internaționale, acestea fiind:

1. Emigrarea autorizată, această formă include retragerea vizei de reședință și declararea emigrării pe termen lung sau pentru totdeauna din țară, cunoscută în țară și sub termenul de emigrare permanentă;
2. Plecarea la muncă sau în căutare de lucru peste hotare, dar cu intenția de a reveni, cunoscută în țară ca fiind migrația temporară/circulară;
3. Plecarea din țară, înregistrată la frontieră, aceasta de facto incluzând ambele: emigrarea autorizată/permanentă și migrația temporară/circulară.

Există diferite date și surse de informații privind estimarea emigrării, iar cele mai relevante, care ar putea fi utilizate pentru monitorizarea procesului și a impactului fenomenului migrației asupra situației în diverse domenii sunt prezentate și analizate în acest raport. Datele respective sunt colectate și estimate reieșind din cadrul legislativ-normativ în vigoare la momentul elaborării raportului.

De menționat, că din motivul că o pondere importantă a populației dispune de cetățenie dublă, analiza emigrării se axează pe datele privind populația țării, indiferent de cetățenia de care dispuneau la moment sau care a fost declarată de către persoanele incluse în procesele migraționiste, iar noțiunea de „cetățeni moldoveni” în contextul dat se referă la populația țării, dacă nu este oferită o definiție suplimentară.

Emigrarea populației

Analiza situației privind emigrarea din Republica Moldova în cadrul acestui capitol se axează preponderent pe datele privind fluxurile anuale ale

celor plecați din țară conform surselor administrative și ale datelor disponibile. Numai în unele cazuri se prezintă, pentru comparare, datele ce țin de stocurile cumulative la data raportării.

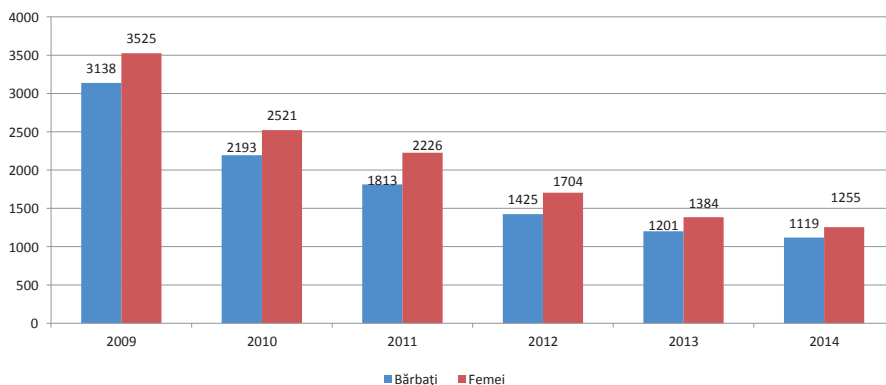
Fluxul anual al emigrării internaționale autorizate¹⁸. Deși emigrarea autorizată peste hotare, estimată în baza datelor Ministerului Tehnologiilor Informației și Comunicațiilor (MTIC) (prin intermediul ÎS „CRIS „Registru”) continuă să fie actuală în Moldova, fenomenul înregistrează tendințe spre reducere. Conform datelor oficiale, în 2009 au emigrat peste hotare 6.663 persoane, iar în 2014 acest număr s-a redus cu circa 64 procente și a constituit 2.374 persoane (Tabelul 1).

Preponderent emigrează populația din mediul urban, numărul acestora în 2014 fiind mai mult decât triplu (1.789 persoane) față de cel din mediul rural (585 persoane) (Tabelul 1). Proporția relativă a emigranților internaționali din mediul rural versus urban a înregistrat o creștere constantă până în 2009, în continuare indicatorul dat s-a redus constant până la 32,4 procente în 2014 (Tabelul 2).

Conform datelor privind fluxul anual al emigrării autorizate, pe parcursul ultimilor 6 ani a emigrat un număr mai mare de femei. Astfel, numărul femeilor a depășit cu aproximativ 12 procente numărul bărbaților în 2014 (Figura 1). În perioada analizată cel mai mare număr de emigrări, egal cu 6.663 persoane (3.138 bărbați și 3.525 femei), a fost înregistrat în anul 2009, după care numărul respectiv atât al bărbaților cât și al femeilor s-a redus continuu, în 2014 constituind 2.374 persoane (1.119 bărbați și 1.255 femei). De menționat că în 2014 rata de descreștere a fluxului emigrării autorizate față de 2009 a constituit circa 36 procente atât în cazul bărbaților cât și a femeilor.

¹⁸ În primul Raport PME 2005–2010 a fost utilizată noțiunea de „emigrare permanentă”, pentru acest grup de populație în raportul dat s-a înlocuit cu denumirea de „emigrare autorizată” conform HG nr. 125 din 18.02.2013.

Figura 1: Emigrarea autorizată din Moldova, în funcție de sexe, în 2009–2014 (persoane)

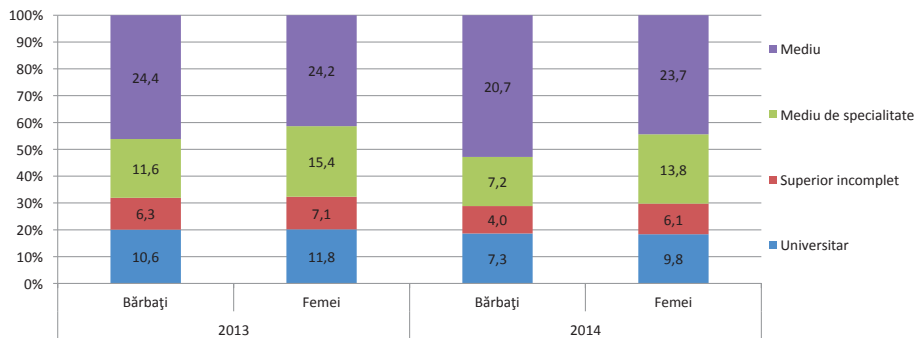

Sursa: MTIC/ÎS CRIS „Registru”.

Datele privind fluxul anual al emigrării autorizate denotă că emigrează preponderent persoane tinere. În totalul numărului de emigrări autorizate, egal cu 2.374 persoane în anul 2014, cea mai mare pondere este înregistrată pentru populația cuprinsă între 25–34 ani (circa 21%) și 15–24 ani (15%), urmate de cele din grupurile de vârstă 35–44 ani și 45–54 ani (câte 13%). Totodată trebuie de menționat că o pătrime din totalul persoanelor care au emigrat autorizat în 2014 o constituia tinerii (persoanele în vârstă de 15–29 ani). Odată cu atingerea vârstei de pensionare (începând cu grupul de vârstă 65–69 ani) numărul persoanelor care pleacă peste hotare pentru a se stabili cu domiciliul permanent s-a redus în jumătate în perioada 2009–2014 (Tabelul 1).

Circa o treime dintre emigranți au un nivel de instruire mediu și mediu de specialitate, iar 13,7 procente – studii superioare incomplete sau universitare. O pondere mai mare a femeilor care au emigrat sunt cu studii superioare în comparare cu bărbații (Figura 2 și Tabelul 3).

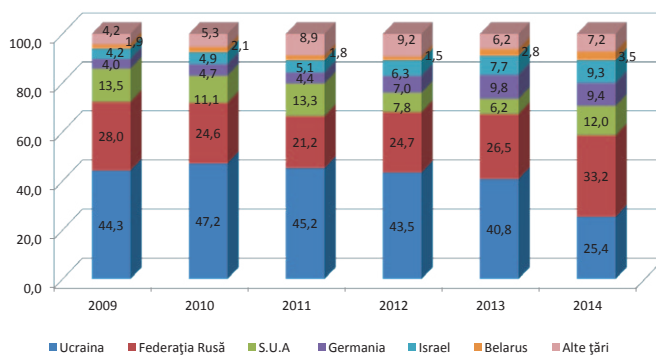
Figura 2: Structura emigranților, în funcție de nivelul de instruire și sexe, în 2013–2014 (%)

Sursa: MTIC/ÎS „CRIS „Registru”.

Analiza datelor privind țara de destinație a persoanelor care au emigrat autorizat din Moldova, denotă, că în 2014, Rusia și Ucraina continuă să cumuleze cea mai mare pondere de aproximativ 60 procente din totalul acestora, totuși înregistrând tendințe spre diminuare în comparație cu peste 70 procente în 2009. Astfel, pe primul loc în 2014 se află Federația Rusă cu 33,2 procente, urmată de Ucraina cu 25,4 procente, pe locul trei se menține emigrarea spre SUA cu 12,0 procente. Se observă că în 2014 comparativ cu 2009 au crescut tendințele de emigrare de acest tip spre Germania (9,4% față de 4,0%) și Israel (9,3% față de 4,2%) (Figura 3).

Figura 3: Structura emigranților, în funcție de țara de destinație, în 2009–2014 (%)

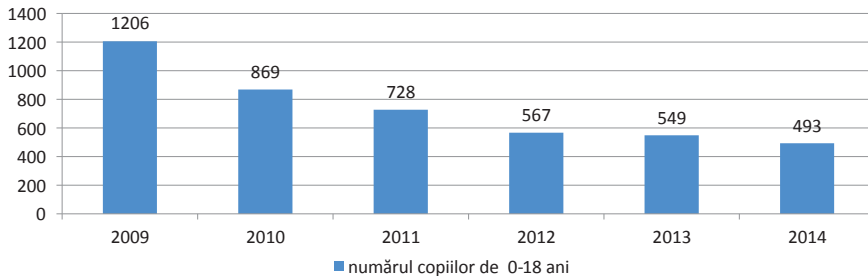

Sursa: MTIC/ÎS „CRIS „Registru”.

Emigrarea autorizată a copiilor. Începând cu anul 2009 fluxul anual al emigrării copiilor este în descreștere stabilă și s-a redus în 2014 cu 10,2 procente

față de anul 2013 (Figura 4). Astfel în 2014 numărul copiilor plecați cu părinții peste hotare a constituit 493 persoane față de 1.206 persoane în anul 2009. De menționat, că datele respective se referă la fluxul anual al numărului copiilor în vârstă 0–18 ani, care au emigrat împreună cu părinții peste hotare pentru a se stabili cu domiciliul permanent, în anul de referință.

Figura 4: Numărul copiilor luați peste hotare de către părinți, în 2009–2014 (persoane)

Sursa: MTIC/IS „CRIS „Registru”.

Stocul cetățenilor moldoveni care locuiesc peste hotare

Există câteva surse de date în baza cărora poate fi estimat stocul cetățenilor moldoveni care locuiesc peste hotare, acestea fiind:

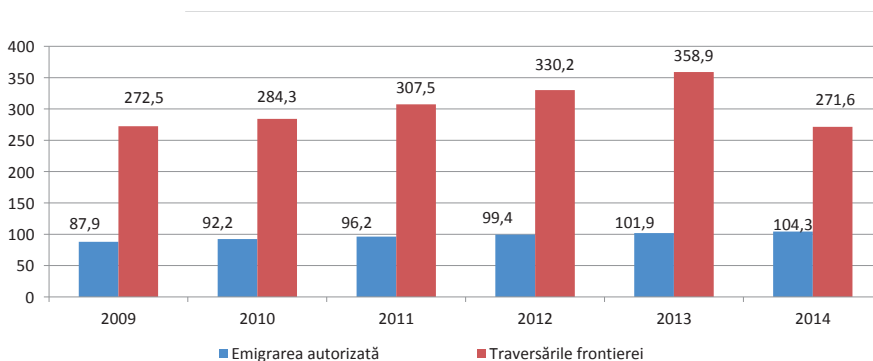
- stocul numărului total de cetățeni moldoveni, care au emigrat autorizat;
- numărul persoanelor care au traversat frontiera la ieșire și sunt înregistrate ca fiind plecate din țară de 1 an și mai mult;
- numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare, prezentat de către țările gazdă obținute de la misiunile diplomatice și oficiile consulare ale RM.

Numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare. Conform datelor estimate în baza emigrării autorizate, numărul cetățenilor moldoveni care locuiau peste hotare rămâne în continuă ascendență, în anul 2014 față de 2009 a crescut cu 16.332 persoane (Tabelul 5 și Figura 5), constituind 104.265 persoane. Alte estimări, ce relevă asupra stocului cetățenilor moldoveni, care pot fi considerați emigranți în conformitate cu definiția internațională¹⁹ denotă o subestimare a numărului total al persoanelor emigrate.

¹⁹ Emigrant se consideră persoana absentă din țară de cel puțin 12 luni.

O sursă importantă, ce oferă posibilitatea estimării volumului emigrării conform definiției internaționale este informația DPF, și anume datele despre perioada aflării persoanelor în afara țării, în baza înregistrărilor traversării frontierei de stat. Conform acestei surse la sfârșitul anului 2014 un număr de 271.611 persoane se aflau în afara țării mai mult de 12 luni (Tabelul 5 și Figura 5).

Figura 5: Numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare, în 2009–2014 (mii persoane)

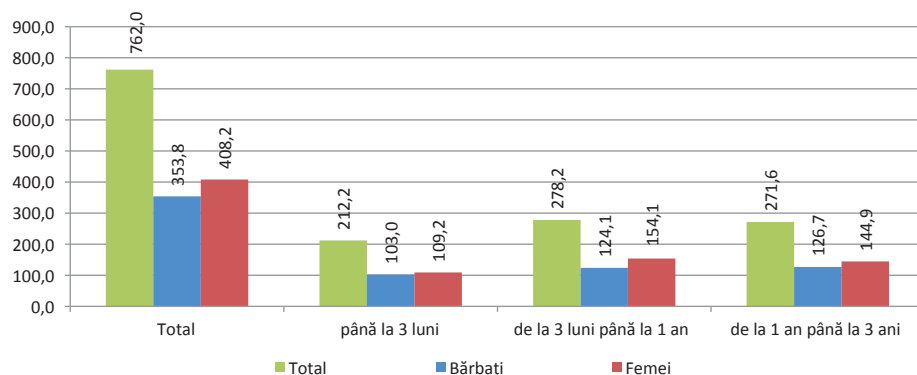

Sursa: MTIC/ÎS „CRIS „Registru”, DPF.

De menționat, că ambele surse (Figura 5) indică aceleași tendințe de creștere în dinamică a numărului de persoane care locuiesc peste hotare, însă numeric creșterea este diferită. În cazul emigrării autorizate, după cum s-a constatat mai sus, tendințele de plecare în afara țării se păstrează pe parcursul perioadei studiate cu un tempou redus în comparație cu anii precedenți, fapt relatat de fluxul anual al acestui tip de emigrare (Tabelul 1). Plecărilor pe un termen de peste 12 luni înregistrate la frontieră păstrează tendințele evolutive, de asemenea anual majorându-se numeric până în 2013, iar la sfârșitul anului 2014 se observă o scădere a numărului. Trebuie de menționat că această scădere se explică prin modul de calcul, și anume datele DPF reflectă stocul pentru ultimii 5 ani, și doar a celor persoane ce au traversat frontiera cu pașaportul ce atestă cetățenia RM.

Conform datelor traversării frontierei de stat numărul cetățenilor moldoveni plecați din țară pentru diferite perioade la sfârșitul anului 2014 a fost de 761.970 persoane, din care circa 46 la sută bărbați și 54 la sută femei. Din total aflați peste hotare 490.359 persoane se aflau pentru o perioadă de până la 1 an, iar 271.611 persoane de la 1 an și mai mult. Distribuția numărului de persoane după sexe și durata aflării peste hotare se prezintă în figura de mai jos (Figura 6 și Tabelul 6).

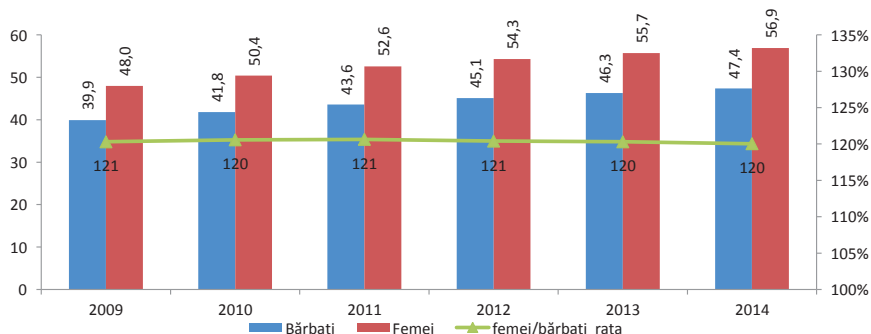
Figura 6: Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați la frontieră ca fiind plecați peste hotare, după durata aflării și sexe, la sfârșitul anului 2014 (mii persoane)

Sursa: DPF (Informația este prezentată conform datelor acumulate de la punctele de trecere a Frontierei de Stat controlate de autoritățile oficiale ale Republicii Moldova).

Analiza datelor din ambele surse, relevă că din totalul cetățenilor moldoveni care locuiesc peste hotare un număr mai mare îl constituie femeile (Tabelul 5). În perioada anilor 2009–2014 în cazul emigrării autorizate raportul femeii/bărbați a evoluat constant (Figura 7) și numărul femeilor depășind numărul bărbaților care locuiesc peste hotare cu aproximativ 20 procente.

Figura 7: Stocul cetățenilor moldoveni domiciliați peste hotare, conform emigrări autorizate în funcție de sexe, în 2009–2014 (mii persoane)

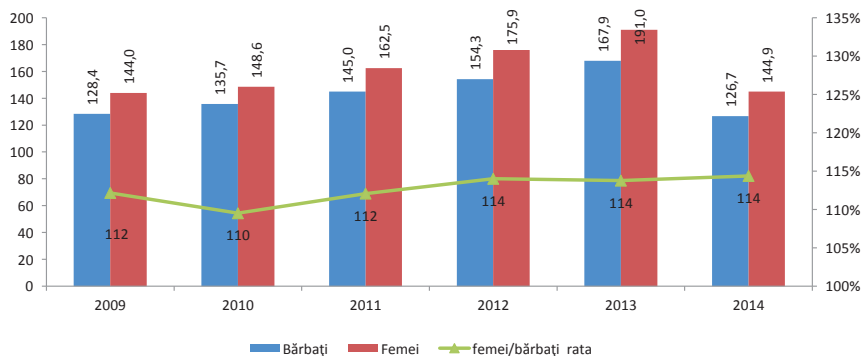

Sursa: MTIC/IS „CRIS „Registru”.

Evoluția plecărilor din Republica Moldova pe o perioadă de peste 12 luni înregistrată la frontieră a avut tendințe similare spre ascendență, însă raportul femeii/bărbați a fost mai mic, în perioada 2009–2014 acest indicator a variat

între 12 și 14 procente, cu tendințe spre creștere începând cu anul 2011 (Figura 8 și Tabelul 5).

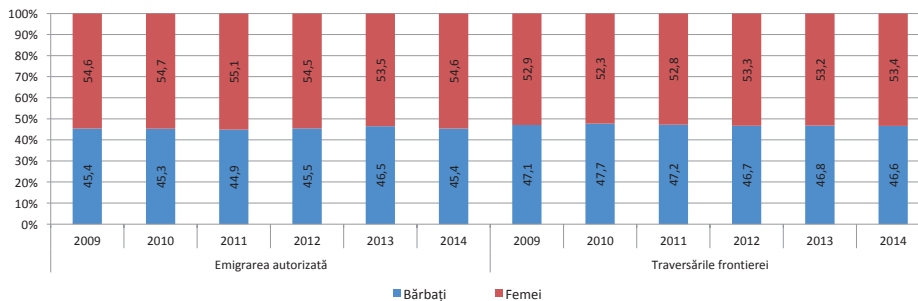
Figura 8: Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați la frontieră ca fiind plecați de 12 luni și mai mult, în funcție de sexe, în 2009–2014 (mii persoane)

Sursa: DPF.

Conform datelor prezentate de ÎS „CRIS „Registru” în structura pe sexe a emigrării autorizate, în perioada 2009–2014, femeile au constituit 54,6 procente, iar în cazul datelor privind traversările frontierei ponderea femeilor constituia 53,4 procente din totalul cetățenilor moldoveni care se aflau peste hotare de un an și mai mult. De menționat că structura migranților pe sexe a înregistrat tendințe constante pe parcursul perioadei analizate (Figura 9).

Figura 9: Structura pe sexe a cetățenilor moldoveni care locuiau peste hotare, în anii 2009–2014 (%)

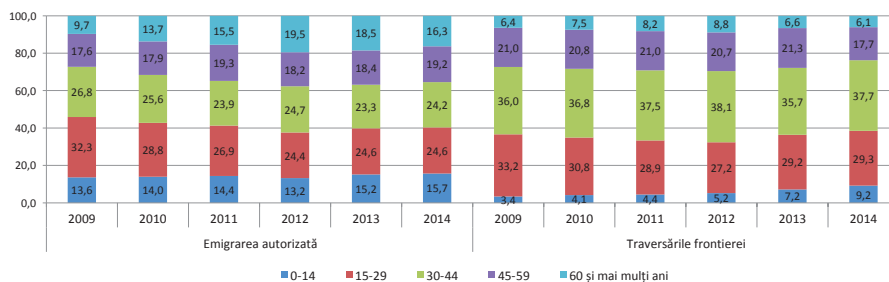
Sursa: MTIC/ÎS „CRIS „Registru”, DPF.

Structura pe vârste a emigrării autorizate pune în evidență două grupuri, pentru care se înregistrează cea mai mare pondere din numărul cetățenilor

moldoveni care locuiesc în afara țării (Figura 10). În 2014, în totalul cetățenilor moldoveni care locuiesc peste hotare, persoanele în vârstă de 15–29 ani au constituit 24,6 procente, urmate de cei din grupul de vârstă 30–44 ani – 24,2 procente. Aceste grupuri de vârstă însumează circa 48,8 procente din totalul emigrărilor autorizate.

Analiza distribuției conform vârstei persoanelor plecate pe un termen de 12 luni și mai mult, înregistrate la frontieră la finele anului 2014 (Tabelul 7) denotă că cele mai mari ponderi sunt înregistrate aproximativ pentru aceleași grupuri de vârste, cu cwantumuri mai pronunțate ale grupurilor 30–44 ani. Analizând aceleași grupuri mari de vârste de mai sus rezultă că pentru toată perioada cercetată ponderea persoanelor incluse în limitele de vârste 15–29 ani și 30–44 ani, cumulează anual circa 67 procente din totalul celor plecați de 12 luni și peste. Este important de menționat evoluția grupului de vârstă 45–59 ani, care este destul de reprezentativ 17,7 procente. Datele prezentate confirmă concluzia că pleacă din țară persoane în vârstă aptă de muncă. Se observă, de asemenea, o tendință ușoară de creștere a ponderii copiilor ce locuiesc peste hotare, care, conform datelor traversării frontierei, a crescut de la 3,4 procente în 2009 până la 9,2 procente înregistrate în 2014 (Figura 10).

Figura 10: Structura numărului cetățenilor moldoveni care locuiesc peste hotare pe grupe mari de vârstă, în 2009–2014 (%)

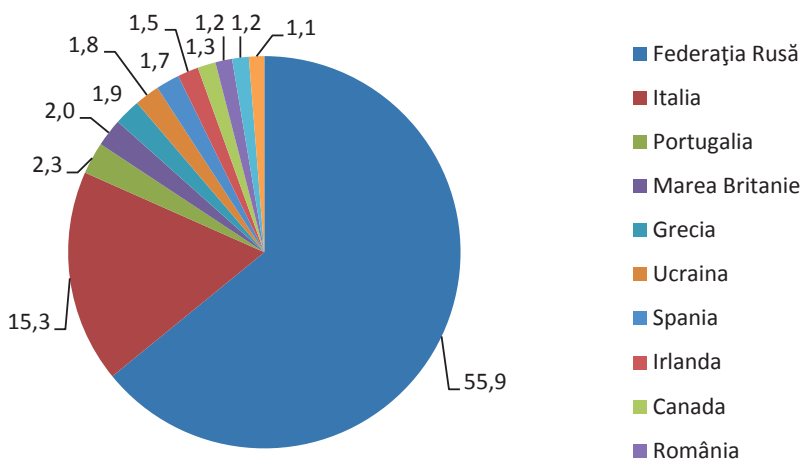

Sursa: MTIC/IS „CRIS „Registru”, DPF.

Ținând cont că informația DPF conține doar datele privind traversările frontierei acumulate de la Punctele de trecere a Frontierei de Stat controlate de autoritățile oficiale ale Republicii Moldova, volumul complet al emigrării populației din țară de asemenea nu poate fi estimat, deci și în acest caz există atât subestimarea cât și supraestimarea volumului emigrării, datorită faptului că persoanele pot traversa frontiera prin segmentul transnistrean.

O altă sursă de estimare a volumului emigrării sunt datele Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene (MAEIE) obținute de la misiunile diplomatice și oficiile consulare ale RM. Conform acestor date numărul estimativ al cetățenilor RM care locuiau peste hotare în 2014, indiferent de perioada aflării acestora în țările gazdă, a fost de circa 984 000 persoane (Tabelul 9). Analiza datelor privind distribuția numărului estimativ al cetățenilor RM care locuiau peste hotare după țările gazdă relatează, că 71,2 procente din numărul total cumulează Federația Rusă și Italia (Figura 11).

Figura 11: Distribuția numărului estimativ al cetățenilor RM aflați peste hotare după țările gazdă, la sfârșitul anului 2014 (%)

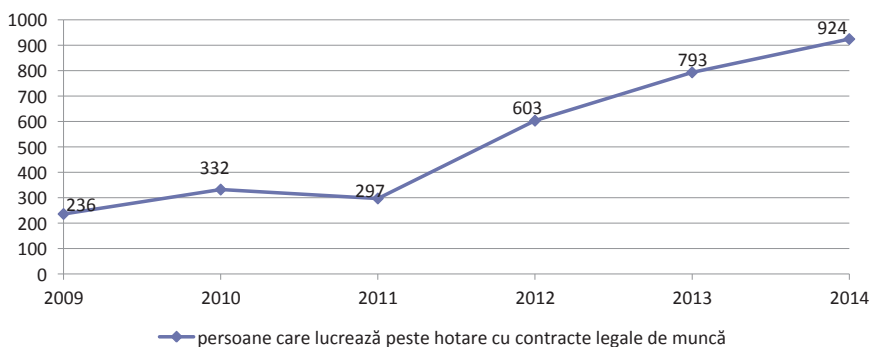

Sursa: MAEIE.

Notă: Datele misiunilor diplomatice și consulare ale RM din țările gazdă.

Conform datelor prezentate de ANOFM, un număr deosebit de mic lucrează în țările gazdă cu contracte legale de muncă perfectate prin intermediul ANOFM. De menționat totuși că, în anul 2014 acest număr a crescut cu 688 cazuri comparativ cu anul 2009 și cu 131 față de 2013 (Figura 12 și Tabelul 10).

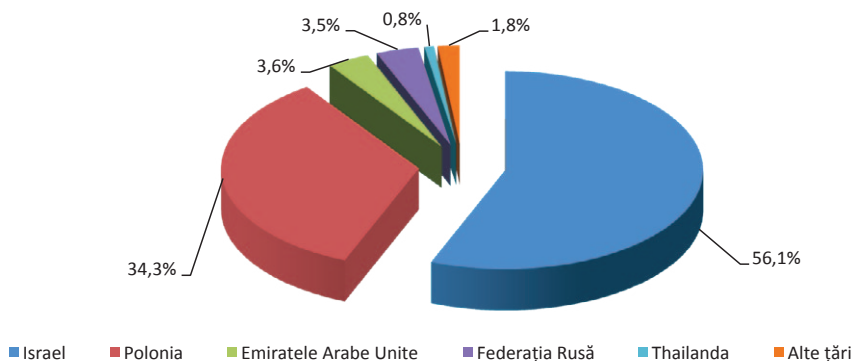
Figura 12: Numărul cetățenilor moldoveni care lucrează peste hotare cu contracte legale de muncă, în anii 2009–2014 (persoane)

Sursa: Ministerului Muncii Protecției Sociale și Familiei (MMPSF) / ANOFM.

Distribuția pe țări a persoanelor care lucrează cu astfel de contracte legale de muncă denotă că cea mai mare pondere este înregistrată pentru Israel (56,1%), urmat de Polonia (34,3%), locul trei și patru – Emiratele Arabe Unite și Federația Rusă (3,6% și 3,5% respectiv) (Figura 13 și Tabelul 11).

Figura 13: Structura numărului cetățenilor moldoveni care lucrează peste hotare cu contracte legale de muncă, după țări în 2014 (%)

Sursa: MMPSF/ANOFM.

Emigrația pentru studii

Numărul de cetățeni moldoveni aflați la studii peste hotare în baza protocoalelor de colaborare internațională la care Ministerul Educației este parte,

În perioada analizată, a fost în creștere. În 2014 numărul respectiv comparativ cu anul 2009 a crescut de 2,3 ori și a constituit 5.469 studenți moldoveni. (Tabelul 12). Circa 91 procente din totalul cetățenilor moldoveni plecați la studii peste hotare în 2014, studiau în România, 6,0 procente – în Federația Rusă, 2,1 procente – în Bulgaria.

Emigrația involuntară

Emigrația involuntară a înregistrat o creștere către finele anului 2014 în comparație cu 2009. Analiza în acest context este bazată pe informația obținută din bazele de date internaționale. Conform acestor date numărul cetățenilor moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil peste hotare în 2009 a constituit 739 persoane, iar în 2014 – 1449 persoane (Tabelul 13).

Totodată, se observă că în perioada analizată numărul total de solicitanți de azil din Moldova, care au obținut statut de refugiat peste hotare s-a micșorat de 2,6 ori, la sfârșitul anului 2014 fiind înregistrați, recunoscuți drept refugiați 2.242 persoane din Republica Moldova, față de 5.929 persoane în 2009.

De menționat că, în același timp, în perioada analizată atât rata de creștere în raport cu anul precedent a numărului de cetățeni moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil peste hotare, cât și cea a numărului de cetățeni moldoveni înregistrați, recunoscuți drept refugiați peste hotare a fost în creștere (Tabelul 13).

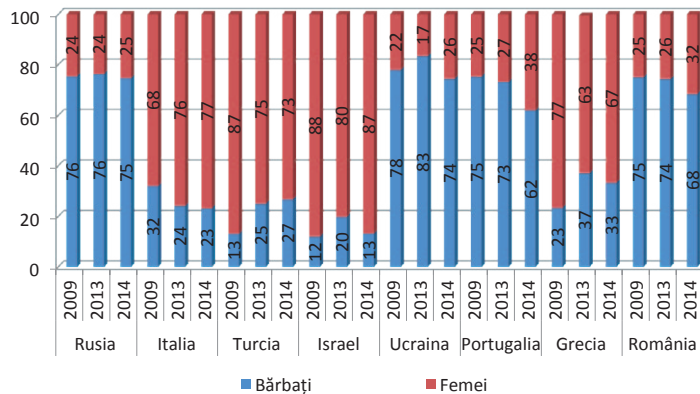
Migrația temporară

Migrația forței de muncă persistă în Moldova de circa două decenii. Datele cercetării AFM²⁰ efectuată trimestrial de BNS denotă un număr aproximativ stabil de circa 300 mii persoane care într-un anumit timp s-au aflat la muncă sau în căutarea unui loc de muncă în afara țării în perioada 2009–2014. În baza datelor AFM, BNS estimează migrația la muncă, aceasta incluzând numărul persoanelor de 15 ani și peste, plecate la muncă sau în căutare de lucru peste hotare la momentul cercetării. Conform datelor AFM, în topul țărilor recipiente a migranților moldoveni la muncă au fost: Rusia, Italia, Israel, Turcia, Ucraina, România, Portugalia, și Grecia (Tabelul 14).

²⁰ AFM este o cercetare continuă realizată în gospodăria casnice, organizată de BNS începând cu anul 1998, iar începând cu anul 2006, se efectuează pe un nou eșantion de gospodăria casnice și conform metodologiei ajustate la ultimele recomandări ale BIM, la normele europene și la Codul Muncii din RM. Cercetarea are ca populație țintă toate persoanele din gospodăriile casnice selectate, totodată variabilele privind piața muncii se colectează numai pentru persoanele în vârstă de 15 ani și peste. Disponibil pe: <http://www.statistica.md/publicații>

În anul 2014, numărul celor care se aflau peste hotare a fost în creștere, înregistrând 341,9 mii persoane din care 219,1 mii bărbați și 122,8 mii femei, comparativ cu 332,5 mii persoane în 2013, respectiv 216,9 mii bărbați și 115,6 mii femei în 2013. Distribuția pe sexe denotă discrepanțe semnificative privind țările de destinație, bărbații preponderent pleacă în Rusia, Ucraina, Portugalia și România, femeile – în Italia, Turcia, Israel și Grecia (Figura 14).

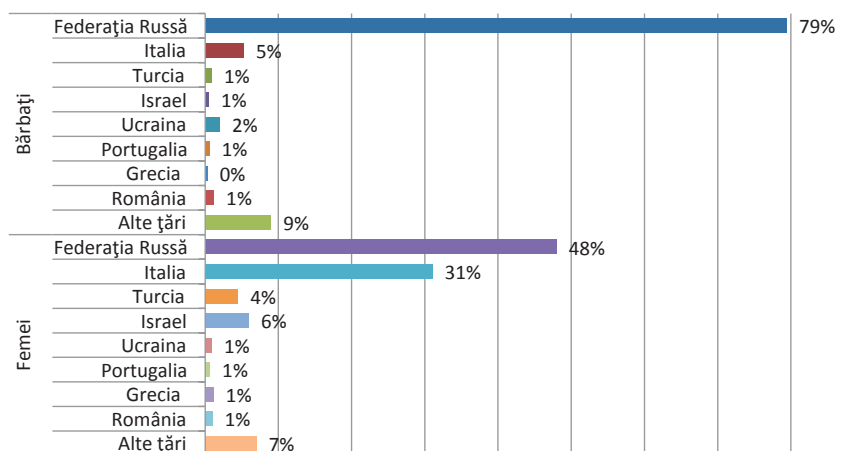
Figura 14: Distribuția cetățenilor moldoveni în vârstă de 15 ani și mai mult care lucrează sau sunt în căutarea unui loc de muncă peste hotare, conform țărilor de destinație, după sexe, în anii 2009, 2013 și 2014 (%)

Sursa: BNS/AFM.

Proporția bărbaților care au plecat la muncă sau în căutarea unui loc de muncă în Rusia în 2014, a constituit circa 79 procente, Italia – 5 procente, Ucraina – 2 procente. Din numărul total de femei care au emigrat la muncă, au plecat în Rusia 48 procente, în Italia – 31 procente, Israel – 6 procente, Turcia circa 4 procente. Alte țări au găzduit câte un procent și mai puțin din migrația la muncă de ambele sexe (Figura 15).

Figura 15: Distribuția cetățenilor moldoveni în vârstă de 15 ani și mai mult care lucrează sau sunt în căutarea unui loc de muncă peste hotare, pe sexe în funcție de țările de destinație, în 2014 (%)

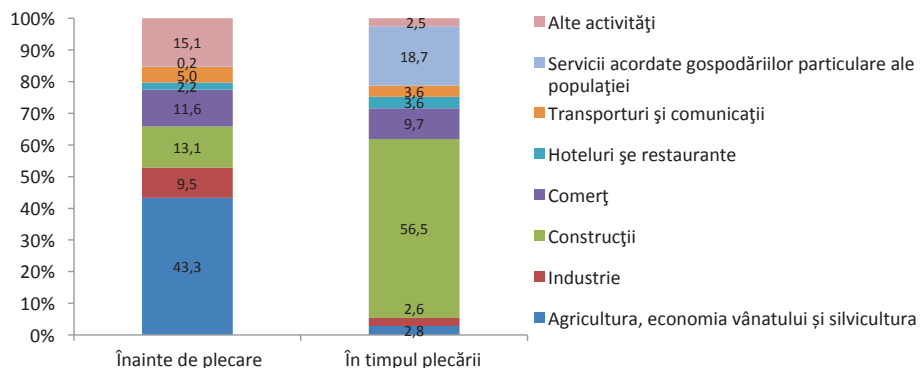
Sursa: BNS/AFM.

De menționat, că structura pe sexe reflectă tendințele continue de masculinizare a migrației forței de muncă, în 2014 distribuția fiind de 64 procente bărbați versus 36 procente femei, față de circa 63 procente versus 37 procente, respectiv, înregistrate în 2009 (Tabelul 14).

Din mediul rural provin circa 72 procente dintre persoanele aflate peste hotare în 2014, ceea ce denotă o creștere a acestora în comparație cu anii precedenți, în 2009 această pondere a constituit 69,7 procente (Tabelul 15). Studiile în domeniul migrației forței de muncă²¹ confirmă că preponderent pleacă peste hotare persoanele care au muncit în țară înainte de migrare în domeniul agriculturii, domeniu reprezentat în marea majoritate în mediul rural. Astfel, repartizarea migrantilor în funcție de activitatea economică a locului de muncă înainte de plecare relevă faptul, că 43,3 procente au lucrat în agricultură, economia vânatului și silvicultură, 13,1 procente – în construcții, 11,6 procente – în comerț. De menționat că peste hotare mai bine de jumătate din totalul migrantilor (56,5%) au activat/activează în domeniul construcțiilor. De asemenea în rândul celor mai răspândite domenii de activitate peste hotare se situează serviciile acordate gospodăriilor particulare/private ale populației care reprezintă 18,7 procente și comerțul – 9,7 procente (Figura 16).

²¹ Migrația forței de muncă (MFM), modul ad-hoc, realizat în tr IV 2012 AFM BNS, Disponibil pe: <http://www.statistica.md/publicații>

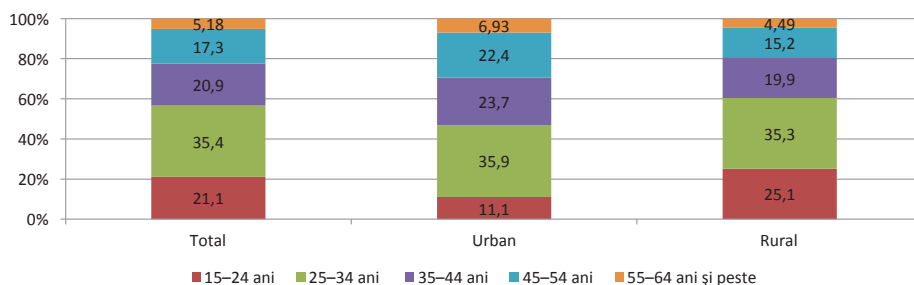
Figura 16: Repartizarea migranților după activitatea economică a locului de muncă înainte de plecare și în timpul aflării peste hotare (%)

Sursa: BNS/AFM și MFM, 2012.

Structura migranților pe grupuri de vârstă, în anul 2014 în proporție de 77 procente a fost alcătuită din persoane în vârstă de 15–44 ani, dintre acestea circa 35 procente reprezentând persoanele de 25–34 ani, fiind urmate de cele în vârstă de 35–44 ani și 15–24 ani care constituiau câte 21 procente. În structura migranților cei cu vârstă de 45–54 ani reprezintă o pondere de 17,0 procente, iar cei de 55 ani și peste 5,0 procente. Se observă că din mediul rural pleacă mai mult persoanele tinere, grupul de vârstă 15–34 de ani constituie 60 procente în comparație cu 47 procente care reprezintă grupul respectiv a celor din mediul urban (Figura 17 și Tabelul 15).

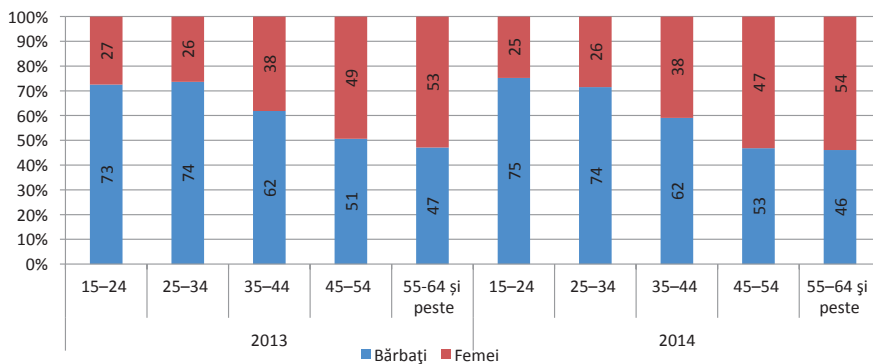
Figura 17: Distribuția cetățenilor moldoveni în vârstă de 15 ani și mai mult care lucrează sau sunt în căutarea unui loc de muncă peste hotare, pe medii de reședință și grupuri de vârstă în 2014, (%)

Sursa: BNS/AFM.

Disparitățile semnificative pe sexe în cadrul grupurilor de vârstă ale migranților se păstrează. Astfel, cu cât grupul este mai tânăr, cu atât ponderea bărbaților este mai mare, iar pe măsura înaintării în vârstă acest decalaj se reduce. Astfel, în 2014, în cadrul grupului de vârstă de 15–24 ani, bărbații au constituit circa 75 procente, atunci când în cadrul celor de 45–54 ani aceștia au reprezentat doar 53 procente, diferența constituind 22 p.p. (Figura 18 și Tabelul 16).

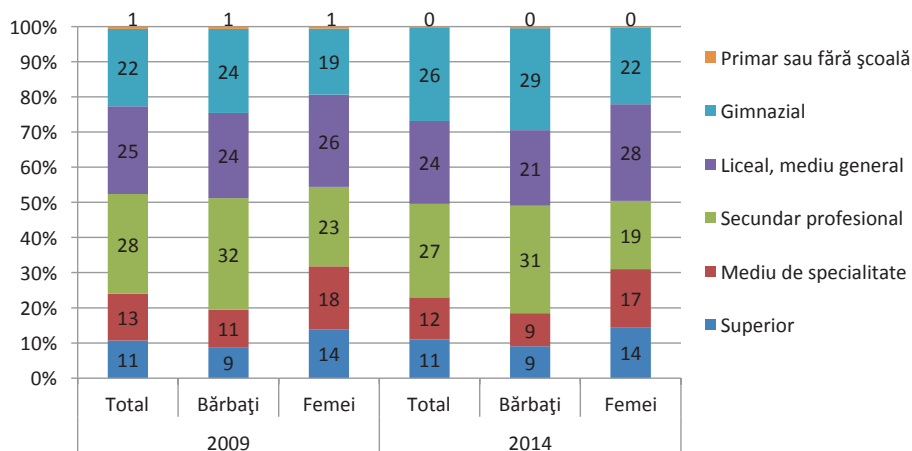
Figura 18: Decalajul de gen în structura migranților temporari/circulari pe grupuri de vârste în 2013 și 2014 (%)

Sursa: BNS/AFM.

Datele statistice arată că un rol semnificativ asupra formării fluxului migrațional îl are nivelul de instruire, care influențează asupra capacității de integrare pe piața muncii peste hotare. În anul 2014, în totalul migranților 50 procente au fost cei cu nivel de instruire mediu (liceal, gimnazial), aceștia fiind urmași de cei cu un nivel mediu de specialitate și secundar profesional – 39 procente. Persoanele cu studii superioare au constituit 11 procente în totalul migranților. Este important de menționat faptul, că procentul persoanelor cu studii superioare se menține la nivelul anului 2009, atât pentru bărbați cât și pentru femei (Figura 19 și Tabelul 17).

Figura 19: Distribuția cetățenilor moldoveni în vârstă de 15 ani și peste care lucrează, sau sunt în căutarea unui loc de muncă peste hotare, după nivelul de instruire și sexe, în anii 2009 și 2014 (%)

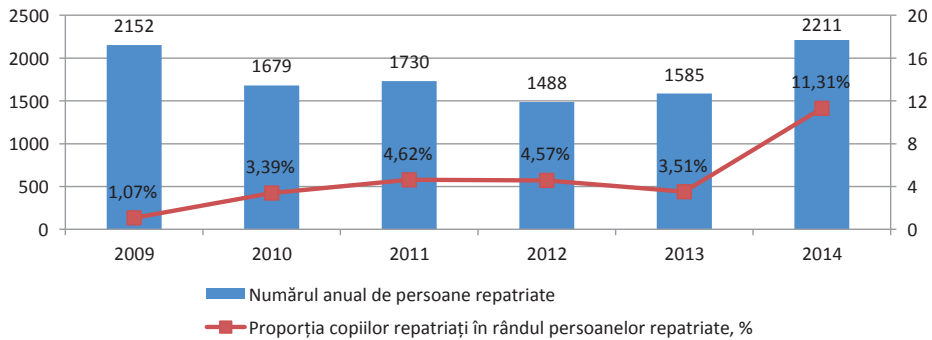
Sursa: BNS/AFM.

Repatrierea²²

În perioada 2009–2014 numărul anual al persoanelor repatriate a oscilat înregistrând atât scăderi, cât și majorări. În 2014 numărul persoanelor repatriate a fost în creștere cu 626 persoane față de anul 2013 și a constituit 2.211 persoane. Printre repatriați a fost înregistrat și un anumit număr de copii, proporția acestora în numărul total de persoane repatriate în 2014 a fost de 11,3 procente, față de 1,07 procente în 2009 (Figura 20).

²² Conform Legii Nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în RM, repatrierea este definită ca „reîntoarcere benevolă în patrie a persoanelor care s-au născut în Republica Moldova și a urmașilor acestora, în condițiile legii”.

Figura 20: Informații anuale despre persoanele repatriate, în 2009–2014

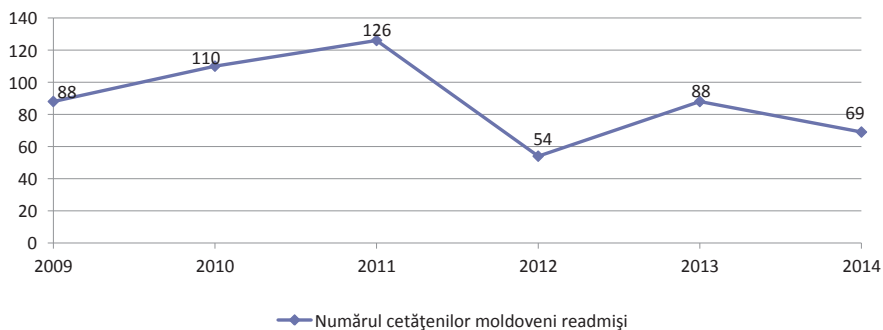
Sursa: MAI/BMA; MTIC/IS „CRIS „Registru”.

Readmisia

Un element important al managementului migrațional îl constituie un sistem eficient de readmisie. Readmisia cetățenilor Republicii Moldova din statele UE este realizată în conformitate cu prevederile Acordului moldo-comunitar privind readmisia persoanelor aflate în situație de ședere ilegală, precum și a altor acorduri de readmisie cu țările de destinație ale migranților moldoveni, care au contribuit la eficientizarea activităților în domeniu²³. În perioada analizată numărul persoanelor readmise a variat considerabil, înregistrând în anii 2009–2011 o creștere de la 88 persoane până la 126, iar începând cu 2012 acest număr a fost în descreștere continuă constituind 69 persoane în 2014, fapt ce denotă fie legalizarea cetățenilor moldoveni, fie respectarea regimului de ședere al țării în care se află aceștia (Tabelul 18 și Figura 21).

²³ În anul 2008 a intrat în vigoare Acordul între Republica Moldova și Comunitatea Europeană privind readmisia persoanelor aflate în situație de ședere ilegală și Acordul între Republica Moldova și Comunitatea Europeană privind facilitarea eliberării vizelor. Din 2010 au intrat în vigoare prevederile Acordului de Readmisie cu Comunitatea Europeană privind readmisia cetățenilor din țările terțe.

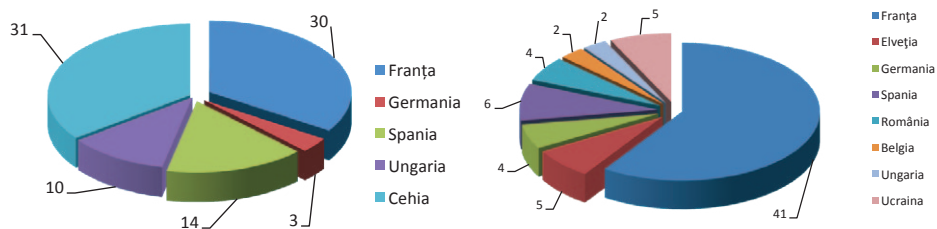
Figura 21: Numărul anual de cetățeni moldoveni readmiși în 2009–2014 (persoane)

Sursa: MAI/BMA.

Distribuția cetățenilor moldoveni readmiși după țări indică, că majoritatea (41 persoane) au revenit din Franța, urmate de cele din Spania (6 persoane), Elveția și Ucraina (câte 5 persoane) și alte țări UE (Figura 22).

Figura 22: Distribuția numărului persoanelor readmise după țări în 2009 și 2014 (persoane) anul 2009 anul 2014

Sursa: MAI/BMA.

Prevenirea și combaterea Traficului de Ființe Umane

Prevenirea și combaterea Traficului de Ființe Umane (TFU) a fost declarată drept o prioritate națională în aceste condiții fiind ratificate o serie de acte

internaționale și adoptate un set de acte legislativ-normative și strategice menite să redreseze situația în acest domeniu²⁴.

Pe lângă măsurile de constrângere a fenomenului dat, a fost identificată necesitatea măsurilor de suport al victimelor bazate pe o abordare multidisciplinară intersectorială.

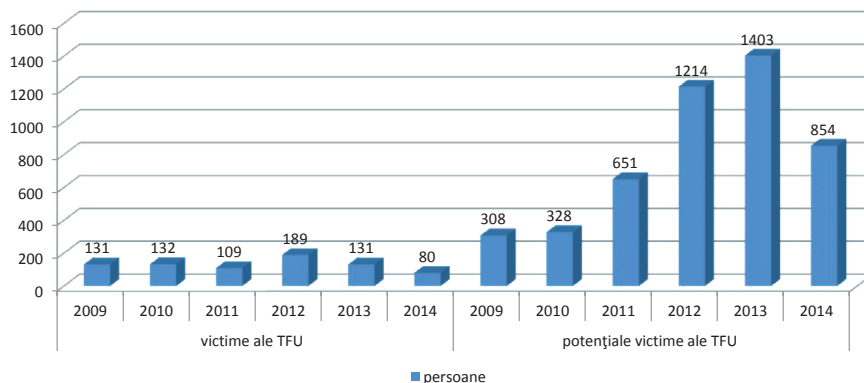
În anul 2006, în Republica Moldova, cu suportul Organizației Internaționale pentru Migrație (OIM), a donatorilor externi și societății civile, a fost lansat Sistemul Național de Referire (SNR) scopul căruia este asigurarea unui cadru complex de protecție și asistență a victimelor TFU și grupurilor cu risc sporit. În prezent acesta reprezintă cadrul principal de cooperare și coordonare a eforturilor actorilor activi în domeniul combaterii TFU, iar activitățile în cadrul SNR se realizează prin intermediul Echipei Multidisciplinare (EMD) care au atins o acoperire națională.

Datele statistice arată că, pe parcursul anului 2014, prin intermediul EMD din cadrul SNR, au fost identificate 80 de victime ale TFU, comparativ cu anul 2009 numărul acestora a fost în scădere cu 51 de cazuri, fapt ce poate fi explicat prin dorința cetățenilor RM de a se informa. (Tabelul 19). Componenta victimelor identificate este în proporție de 90 procente reprezentată de adulți (71,3% femei și 28,7% bărbați), copiii constituind 7,5 procente (100% fete) în totalul acestora.

Totodată pe parcursul anului 2014, prin intermediul SNR, au fost identificate și asistate 854 de potențiale victime ale TFU, față de 308 în 2009, majorându-se de 2,8 ori (Figura 23), dar totuși fiind în scădere față de 2012 și 2013, când au fost înregistrate respectiv 1214 și 1403 persoane potențiale victime. Se presupune că numărul acestora ar putea fi cu mult mai mare pentru că include un grup extins de persoane care sunt considerate ca fiind în risc sporit de a deveni victimă a TFU.

²⁴ Hotărârea Parlamentului Nr. 257 din 05.12.2008 privind aprobarea Strategiei Sistemului național de referire pentru protecția și asistența victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane și a planului de acțiuni privind implementarea Strategiei Sistemului național de referire pentru protecția și asistența victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane pe anii 2009–2011.

Figura 23: Numărul de cetățeni moldoveni victime ale TFU și de potențiale victime ale TFU asistate în cadrul SNR pentru 2009–2014 (persoane)

Sursa: MMPSF.

Analizele în domeniu relatează despre faptul că, în pofida măsurilor aplicate, Republica Moldova continuă a fi caracterizată ca o țară de origine a traficului de ființe umane, fiind într-o măsură mai mică și o țară de tranzit ale victimelor traficului de ființe umane din țările ex-sovietice către statele europene.

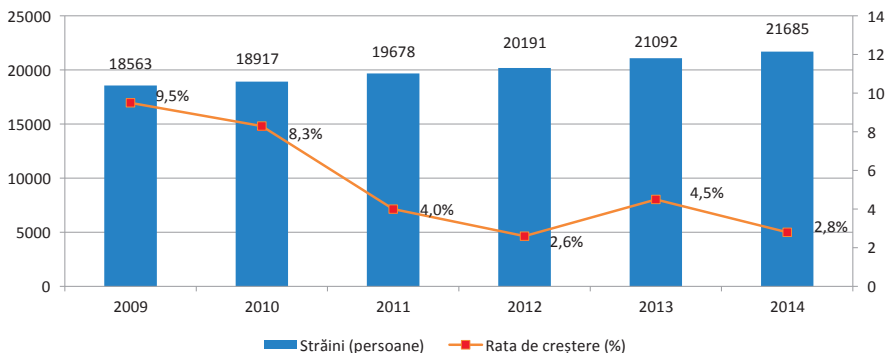
A.2.2. Populația rezidentă de proveniență străină

În cadrul acestui subcapitol analiza proceselor migraționale ale populației de proveniență străină în Republica Moldova este efectuată în baza datelor MTIC (ÎS „CRIS „Registru”) și MAI/BMA care reprezintă sursele principale în acest context. În calitate de surse de date complementare sunt utilizate datele administrative ale Ministerului Muncii Protecției Sociale și Familiei (MMPSF) și MAEIE, rezultatele rapoartelor analitice conexe domeniului analizat, cadrul normativ și strategic guvernamental, precum și datele statistice ale organismelor internaționale Înaltul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați (ICNUR).

Stocul populației de proveniență străină

Către finele anului 2014 numărul total al străinilor (inclusiv apatrizi) care se aflau în Republica Moldova a constituit 21.685 persoane, reprezentând 0,5 procente în totalul populației. Rata de creștere a străinilor în raport cu anul 2013 a constituit 2,8 procente, iar față de anul 2009 creșterea este de 16,8 procente (Figura 24).

Figura 24: Numărul străinilor care locuiesc în Moldova și rata de creștere a acestora în anii 2009–2014

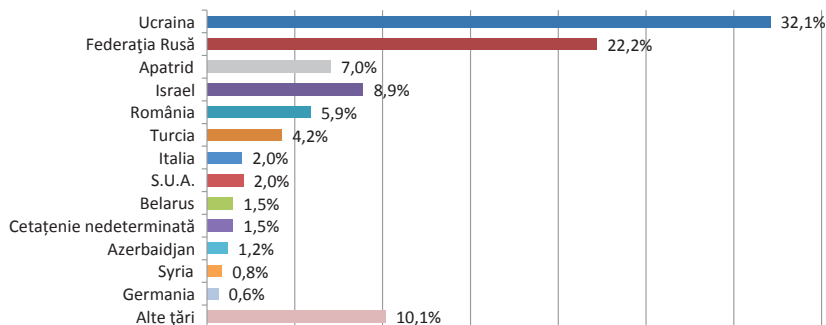

Sursa: MTIC / ÎS „CRIS „Registru”.

Se păstrează aceleași tendințe ale străinilor de concentrare în mediul urban, ponderea celor stabiliți cu traiul în orașe fiind de peste ¾ în toată perioada supusă studiului (Tabelul 20).

Analiza structurii străinilor după țările de cetățenie anterioară ale acestora reflectă că în 2014, ponderea cea mai semnificativă, de 54,3 procente cumulativ, o dețineau originarii din Ucraina și Federația Rusă (32,1% și 22,2%, respectiv), fiind urmași de cei din Israel (8,9%), România (5,9%) și Turcia (4,2%), celelalte țări fiind reprezentate cu câte 2 procente și mai puțin de fiecare. O pondere destul de impunătoare se menține în structura străinilor a apatrizilor și persoanelor cu cetățenie nedeterminată – 8,5 procente. (Figura 25 și Tabelul 22).

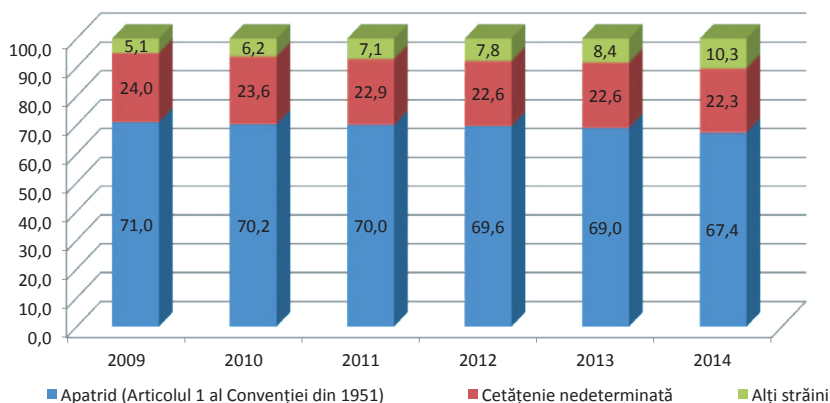
Figura 25: Distribuția străinilor care locuiesc în Moldova în funcție de țările de cetățenie a acestora în 2014 (procente)

Sursa: MTIC / ÎS „CRIS „Registru”.

Cetățenii naturalizați. Naturalizarea în Republica Moldova este realizată în conformitate cu prevederile Legii cu privire la cetățenie²⁵ care stipulează clar condițiile aplicării acesteia. Pe parcursul anului 2014 au fost naturalizate 24 persoane (Tabelul 20), majoritatea (70%) având anterior statut de refugiat, apatrid, beneficiar de protecție umanitară și cu cetățenie nedeterminată. Numărul total al străinilor naturalizați către finele anului 2014 a constituit 704 persoane (Tabelul 23). De menționat, că în totalul celor naturalizați, apatrizii dețin o pondere de 67,4 procente, fiind urmați de străinii cu cetățenie nedeterminată 22,3 procente și ceilalți străini (cei care anterior au deținut o altă cetățenie) 10,3 procente (Figura 26).

Figura 26: Proportia străinilor naturalizați după categorii, 2009–2014 (%)

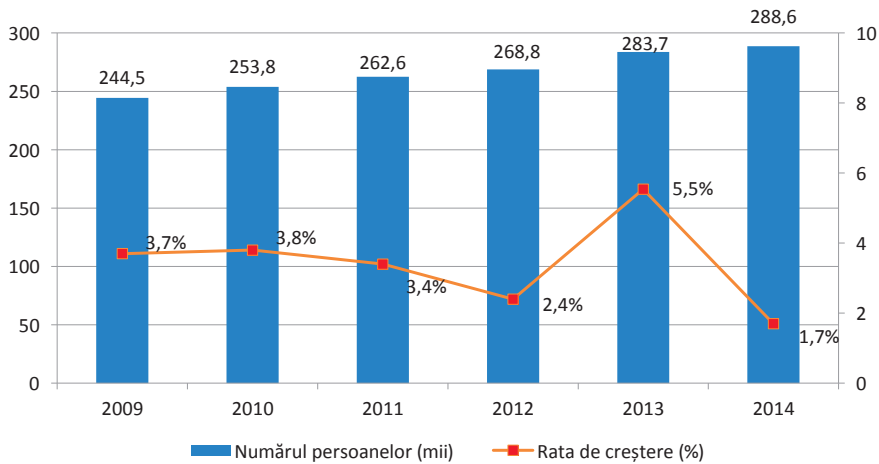

Sursa: MTIC / ÎS „CRIS „Registru”.

Ne-nativii. Pe parcursul anilor 2009–2014 numărul persoanelor născute în străinătate (indiferent de cetățenie) care se aflau în Republica Moldova s-a mărit. Către finele anului 2014, ne-nativii în Republica Moldova au constituit 288.578 persoane sau 7,4 procente în totalul populației (Tabelul 24). Rata de creștere a persoanelor ne-native comparativ cu anul 2013 a constituit 1,7 procente (Figura 27). Structura ne-nativilor conform țărilor de naștere reflectă că 72,8 procente dintre aceștia au fost născuți în Federația Rusă și Ucraina (respectiv 36,6% și 36,2%). Ponderea ne-nativilor născuți în alte țări variază de la 6,2 procente până la 0,6 procente, (6,2% – Italia, 4,5% – Kazahstan, 1,9% – România, 1,7% – Belarus, și 1,2% – Turcia).

²⁵ Art. 17 din Legea Nr. 1024 din 03 iunie 2000 a cetățeniei Republicii Moldova.

Figura 27: Numărul persoanelor din Moldova, născute în străinătate și rata de creștere a acestora în 2009–2014

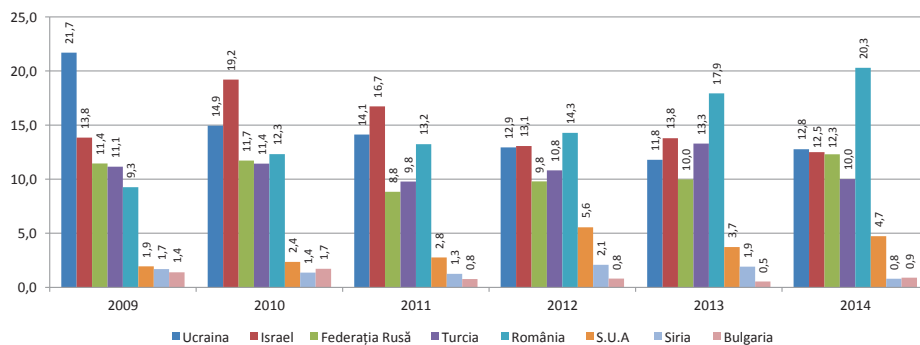
Sursa: MTIC/ÎS „CRIS „Registru”.

Imigrarea străinilor

Numărul anual de străini care imigrează în RM în perioada analizată înregistrează tendințe spre creștere, astfel în 2014 numărul imigranților s-a dublat față de 2009 și a constituit 4.204 persoane. Rata de creștere a imigranților în 2014 în raport cu 2013 a fost de circa 25 procente, iar față de 2012 de 35 procente. Imigrează în Moldova preponderent bărbați (decalajul de gen constituie 43,0%), persoane cu studii medii de specialitate/studii superioare/grade științifice (57,8%) (Tabelul 25). Se observă, de asemenea, majorarea numărului celor cu studii superioare de la 707 persoane în 2009 la 1.600 persoane în 2014. (Tabelul 26).

Distribuția imigranților după țara de cetățenie relevă că în 2014 cei mai mulți au sosit din România (20,3%), Ucraina (12,8%), Israel (12,5%), Federația Rusă (12,3%) și Turcia (10,0%) aceste tendințe fiind observate în ultimii ani (Figura 28 și Tabelul 27).

Figura 28: Distribuția imigranților după țara de cetățenie în 2009–2014 (%)

Sursa: MAI/BMA

În 2014 din numărul total de imigranți la muncă au sosit 32,3 procente, în scopul reintegrării familiei 29,9 procente, la studii – 22,1 procente și alte scopuri 15,7 procente (din care circa 5 la sută activități religioase, umanitare și de voluntariat) (Tabelul 28).

Șederea străinilor în Republica Moldova

Numărul străinilor care solicită acordarea dreptului de ședere în Republica Moldova este în continuă creștere. Actualmente, în funcție de scopul intrării, străinii pot obține dreptul de ședere provizorie cu perfectarea ulterioară a permisului de ședere provizorie (în scop de muncă, la studii, pentru reîntregirea familiei, în scopul activităților umanitare și religioase, la tratament, alte scopuri în condițiile legislației naționale) sau dreptul de ședere permanentă cu perfectarea permisului de ședere permanentă.

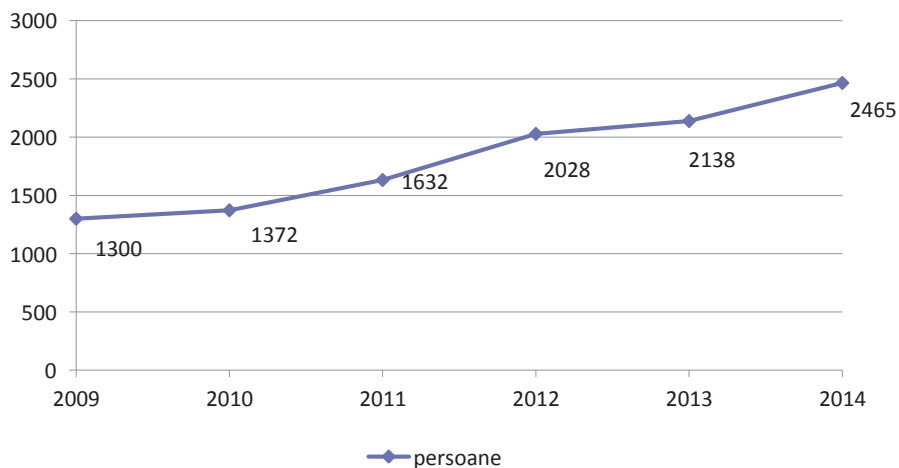
Datele statistice arată că, anual câte 2–3,000 mii de străini obțin pentru prima dată permis de ședere provizorie. Către finele anului 2014 numărul total al deținătorilor de astfel de permise valabile a constituit peste 8,6 mii de persoane, față de aproximativ 3,8 mii în 2009. În totalul străinilor care au obținut permise de ședere provizorie, circa 38 procente sunt cei care și-au reîntregit familia, 23 procente la muncă și afaceri, iar 18 procente au venit la studii sau instruire. În 2014 permis de trafic mic de frontieră au obținut 32 străini, în 2013 – 16 persoane (Tabelul 29).

Proporția străinilor care locuiesc în țară de cel puțin 5 ani, a constituit 18,9 procente în 2014, fiind în creștere cu 2,6 p.p. față de 2013 (Tabelul 29).

La finele anului 2014 numărul străinilor din Republica Moldova care dețineau permise de ședere permanentă a constituit 11.121 persoane. În ultimii ani se observă reducerea ponderii străinilor în vârstă aptă de muncă (15–64 ani) care dețin permise de ședere permanentă, în 2014 ponderea acestora s-a redus cu 26,7 p.p. în raport cu anul 2009 (Tabelul 29).

Străinii în sistemul educațional al Republicii Moldova. În perioada analizată se observă creșterea semnificativă a cetățenilor străini sosiți la studii în RM, numărul lor a crescut de 1,9 ori în 2014 față de 2009 (Figura 29).

Figura 29: Numărul cetățenilor străini ce își fac studiile în Republica Moldova (persoane)

Sursa: BNS.

Conform datelor prezentate în figura de mai sus în anul 2014 la studii se aflau 2.465 persoane. Distribuția după țara de origine relevă că majoritatea celor sosiți în acest scop erau din Israel (1.726 persoane), urmați de cei din Ucraina care constituiau 160 persoane, România (158 persoane), Turcia (129 persoane), Federația Rusă (71 persoane). De menționat că, numărul celor sosiți din Israel la studii în perioada analizată a crescut de 3,3 ori (Tabelul 30).

Protecția internațională

Protecția internațională a străinilor în Republica Moldova este realizată în limitele prevederilor normelor internaționale în domeniu²⁶, precum și a legislației naționale care derivă din acestea. Datele statistice arată că numărul solicitărilor de azil în Republica Moldova pe parcursul anilor 2009–2014 a variat continuu. Pe parcursul anului 2014 au fost înregistrate 245 de cereri (la prima solicitare), numărul acestora majorându-se de circa 6 ori față de anul 2009. De menționat, că numărul solicitanților de azil cu cereri pe rol la sfârșitul anului 2014 a fost de 132 persoane, iar rata de creștere a solicitanților de azil cu cereri pe rol în raport cu anul precedent a crescut de 1,5 ori, constituind aproximativ 152 procente (Tabelul 31).

În structura solicitanților de azil după țările de origine în 2014, pentru prima dată cetățenii ucraineni au deținut numărul cel mai mare, urmați de sirieni și afganezi. Comparativ cu anul 2013 când cetățenii Siriei au fost în pozițiile top urmați de cetățenii din Afganistan și Kârgâzstan, pe când din Ucraina solicitanți de azil nu au fost. Această creștere reflectă clar consecința conflictului din Ucraina. Astfel distribuția solicitanților de azil după țara de cetățenie în anul 2014, denotă că cetățenii Ucrainei au constituit 54,7 procente din total, fiind urmați de cei din Siria (24,9%), Afganistan (4,1%), Irak și Kârgâzstan (câte 2,0%) (Tabelul 32).

În perioada analizată sunt observate disparități semnificative bazate pe gen în rândul solicitanților de azil, majoritatea adresărilor parvenind din partea bărbaților, femeile deținând în anul 2014 o pondere de 40,4 procente, (în 2013 – 28,2%).

Pe parcursul anului 2014 de protecție umanitară au beneficiat 63 de străini, iar numărul celor cărora le-a fost respinsă cererea pentru protecție umanitară a constituit 35 de persoane.

La finele anului 2014 în Moldova trăiau 124 de persoane cu statut de refugiat, rata de creștere a acestora constituind 159 procente față de 2013 (Tabelul 31).

Apatrizii. Conform datelor statistice în 2014 în Republica Moldova cu statut de apatrid au fost documentate 1.524 persoane, cu 174 persoane mai mult decât în 2009 (Tabelul 22). Totodată se observă o diminuare nesemnificativă a

²⁶ Legea Nr. 677 din 23 noiembrie 2001, pentru aderarea Republicii Moldova la Convenția privind statutul refugiaților, precum și la Protocolul privind statutul refugiaților.

proporției apatrizilor în rândul străinilor față de anii precedenți, constituind 7,0 procente în 2014 în comparație cu 7,3 procente în 2009 (Tabelul 22).

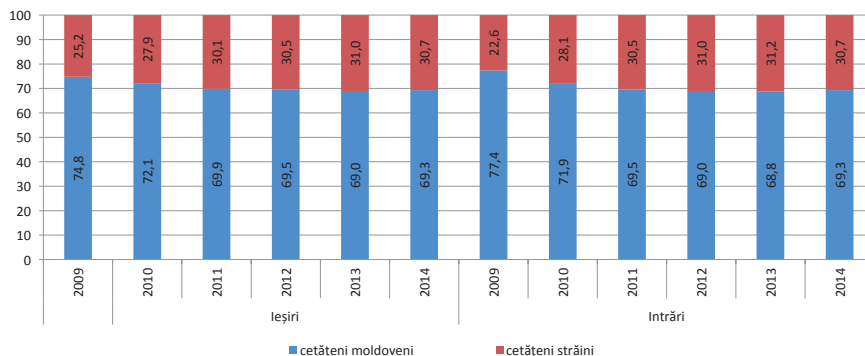
De menționat că analiza cadrului juridic național al Republicii Moldova a reflectat un nivel înalt de concordanță al acestuia cu standardele internaționale, precum și prezența unui sistem informațional adecvat capabil să identifice, prevină și să reducă cazurile de apatridie²⁷.

Mobilitatea generală transfrontalieră

Mobilitatea transfrontalieră a fost în creștere continuă în perioada analizată (cu excepția anilor 2010 și 2014). Pe parcursul anului 2014, la frontiera de stat a Republicii Moldova au fost înregistrate în total circa 7.324 mii intrări (5.076 mii cetățeni moldoveni și 2.248 străini), diferența față de numărul plecărilor fiind de -1,3 procente (Tabelul 33).

Cetățenilor moldoveni le revine o pondere de 69,3 procente din totalul intrărilor, plecările acestora prevalând asupra intrărilor. Ponderea ieșirilor cetățenilor moldoveni în 2014 a fost în scădere cu 5,5 p.p. față de 2009 (Figura 30)

Figura 30: Mobilitatea transfrontalieră, 2009–2014 (procente)

Sursa: DPF

²⁷ În decembrie 2011 Republica Moldova a ratificat cele două Convenții ONU din 1954 și 1961 privind statutul apatrizilor și privind reducerea cazurilor de apatridie, Legea Nr. 275 din 27 decembrie 2011. Disponibil pe: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=342052>; Legea Nr. 252 din 08 decembrie 2011. Disponibil pe: <http://lex.justice.md/index.php?action=vie&view=doc&lang=1&id=341953>

Datele statistice ale MAEIE privind intrările străinilor în bază de viză arată că, pe parcursul anului 2014, misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova aflate peste hotare au oferit 6.649 de vize, înregistrând o scădere de 2,3 ori față de anul 2013 (Tabelul 34). Numărul scăzut al vizelor oferite în 2014 față de 2013 a fost condiționat de abolirea regimului de vize pentru unele state pe parcursul anului 2014²⁸, precum și lărgirii numărului de țări cetățenii cărora pot intra în RM fără vize²⁹.

Aplicarea legislației în domeniul migrației și reîntoarcerii

Aplicarea legislației în combaterea migrației nereglementate. În rezultatul proceselor de democratizare și de liberalizare a regimului de vize a Republicii Moldova cu UE, s-a lărgit cadrul relațiilor externe, fapt care a generat și sporirea fluxului de străini sosiți în țară. O parte dintre cei intrați pe teritoriul țării fără înregistrare și cei cu ședere ilegală pot fi și potențiali solicitanți de azil. Factorii, care favorizează acest proces pe teritoriul republicii sunt:

- conflictele, inclusiv cele armate, în diferite regiuni ale lumii, declanșate din motive politice, religioase, interetnice etc;
- așezarea geografică a Republicii Moldova, teritoriul căreia este folosit drept cap de pod de către migrații iregulare pentru deplasarea spre țările Europei de Vest³⁰;
- imposibilitatea asigurării controlului sectorului transnistrean al frontierei de Est a teritoriului țării de către autoritățile Republicii Moldova.

Acești factori atrag migrații ilegale din țările Comunitatea Statelor Independente (CSI), în special din regiunea Caucazului, dar și din China, India, Bangladesh, țările Orientului Apropiat și Mijlociu, etc.³¹

Pe parcursul anului 2014 au fost identificați 5.615 de imigranți aflați ilegal pe teritoriul Republicii Moldova. Numărul acestora s-a dublat față de anul 2013, iar față de anul 2009 a crescut de 2,9 ori. În 2014 au fost înregistrate 510 cazuri de revocare a dreptului de ședere în RM și în privința a 474 de străini a fost dispusă măsura returnării de pe teritoriul țării, în cazul a 104 de străini

²⁸ Regimul de vize a fost aplicat pentru cetățenii a 129 de state în 2014, față de 131 în 2013 (aceștia fiind preponderent din Asia, Africa, Orientul Mijlociu și Orientul Îndepărtat, America Latină și țările din America de Sud). Cetățenii UE, SUA, Canada, Japonia, Norvegia, Elveția, Israel, și ai țărilor CSI, excepție Turkmenistanul, intră pe teritoriul RM fără vize cu o durată de ședere de 90 de zile, calculate de la data primei intrări <http://www.mfa.gov.md/entry-visas-moldova/>

²⁹ Legea Nr. 257 din 1 noiembrie 2013.

³⁰ FRONTEx, Eastern European Borders Annual Risk Analysis 2014.

³¹ FRONTEx, Eastern European Borders Annual Risk Analysis 2014.

a fost aplicată măsura luării în custodie publică, iar 67 cetățeni străini au fost declarați indezirabili pe teritoriul Republicii Moldova (în 2013 – 8) (Tabelul 35). Majoritatea străinilor care au fost declarați indezirabili, prezentau pericol pentru ordinea publică și securitatea națională, conform demersurilor înaintate de către autoritățile de resort (Inspectoratul Național de Investigații al Inspectoratului general de Poliție și Serviciul de Informații și Securitate).

În 2014 de către angajații BMA al MAI au fost aplicate interdicții de intrare pe teritoriul Republicii Moldova pe o perioadă de la 1 până la 5 ani, în 232 cazuri.

PARTEA B: IMPACTUL MIGRAȚIEI

Amplierea fenomenului migrației forței de muncă în Republica Moldova, înregistrat în ultimii ani are un impact dublu asupra populației republicii: pe de o parte efectele pozitive socio-economice determinate în majoritate de remitențe, iar pe de altă parte cele de ordin socio-demografic care au dus la deteriorarea capitalului uman.

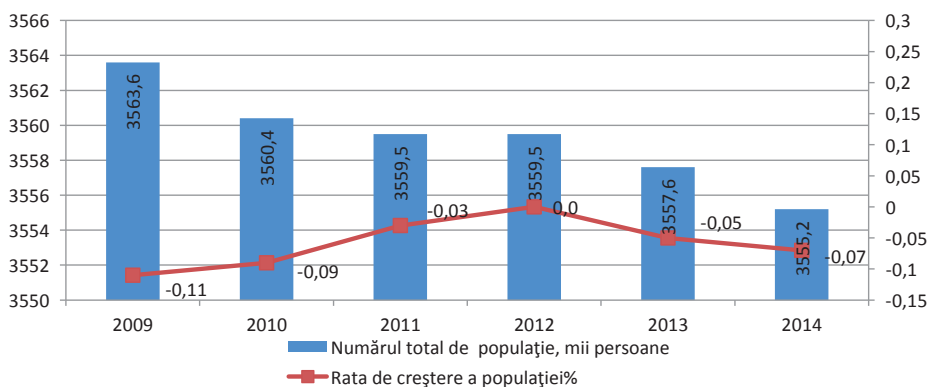
B.I. Migrația și evoluția demografică

Migrația internațională continuă să constituie un factor important în contextul dezvoltării demografice a țării, având atât un impact direct, imediat, cât și unul indirect, în timp. Astfel prevalența emigrației asupra imigrației are un impact imediat asupra numărului populației, și influențează la descreșterea continuă a acesteia, iar plecarea la muncă peste hotare a femeilor în vârstă fertilă conduce la deteriorarea indicatorilor demografici principali în timp, ca rezultat al reducerii natalității. În perioada 2009–2014 rata natalității s-a micșorat, în 2014 constituind 10,9 născuți-vii la 1000 locuitori (în comparație cu 11,4 născuți-vii la 1000 locuitori – în 2009).

Evoluția numărului populației. Declinul demografic înregistrat în republică în ultimele decenii este observat și în perioada analizată. Astfel, în 2009–2014, numărul populației stabile s-a micșorat cu 8,4 mii persoane.

Totodată în ultimii doi ani se observă tendințe spre stabilizare, confirmate de un șir de indicatori din domeniu (Tabelul 36). Astfel, rata de creștere negativă a populației în 2014 față de 2013 a fost destul de mică –0,07 procente, sporul natural negativ de asemeni a înregistrat valori minime de –0,25 în 2014 și –0,06 la 1000 locuitori în 2013 comparativ cu –0,38 în 2009 (Figura 31).

Figura 31: Tendințe demografice în Moldova, 2009–2014

Sursa: BNS.

Emigrarea versus imigrarea. De asemenea, datele confirmă, că în Moldova emigrarea continuă să prevaleze imigrarea, totuși evoluția fenomenului demonstrează tendințe spre stabilizare.

Migrația la muncă sau în căutarea unui loc de muncă peste hotare continuă să influențeze negativ și alți indicatori socio-demografici. În perioada analizată se observă o continuă scădere a numărului căsătoriilor înregistrate de la 26,8 mii în 2009 până la 25,6 mii în 2014, constituind 7,2 căsătorii la 1.000 locuitori. Emigrarea unuia din soți conduce la destrămarea definitivă a relațiilor casnice, drept rezultat fiind numărul mare a căsătoriilor desfăcute. În 2014 numărul divorțurilor a fost de 11,1 mii în creștere cu 355 cazuri față de 2013, rata divorțialității constituind 3,1 divorțuri la 1000 locuitori (Tabelul 36).

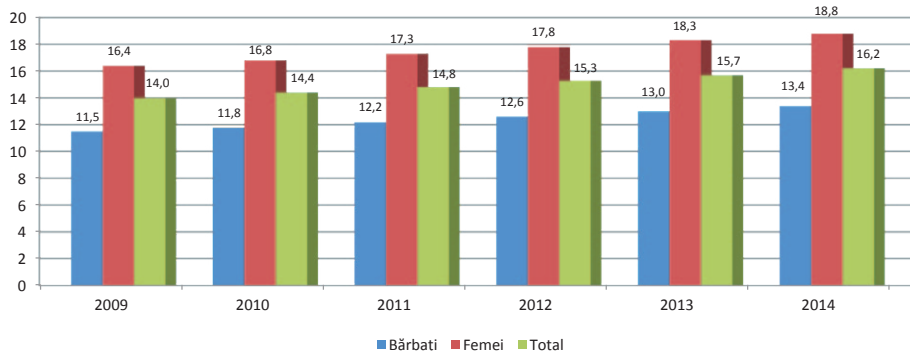
Componența demografică. De menționat că în perioada analizată se menține tendința de înrăutățire a structurii populației pe vârste. Proporția persoanelor în vârstă sub 15 ani s-a redus de la 16,7 procente în 2009 la 16,0 procente în 2014, totodată a crescut raportul de vârstă înaintată de la 19,4 procente în 2009 la 21,0 procente în 2014, de asemenea și raportul de dependență demografică (definiția națională) rămâne a fi destul de înalt în 2014, constituind peste 54,4 procente³² (Tabelul 37).

Migrația amplifică procesul de îmbătrânire a populației țării, deoarece în migrație participă preponderent persoanele tinere, în vârstă aptă de muncă.

³² Raportul de dependență demografică (definiția internațională) a constituit 35,71% în 2014, reducându-se cu 0,9 p.p. față de anul 2009 (Tabelul 37).

De menționat că în anul 2014 coeficientul îmbătrânirii a atins valoarea de 16,2 depășind valoarea critică de 16, ceea ce constată o stare deosebit de avansată a fenomenului. Pentru femei acest coeficient este și mai înalt, constituind 18,8 persoane în vârstă de 60 ani și peste la 100 locuitori (Figura 32).

Figura 32: Coeficientul îmbătrânirii populației, 2009–2014 (%)

Sursa: BNS.

Migrația urbană versus migrația rural. Fenomenul migrației, mai pronunțat în mediul rural față de urban, influențează semnificativ situația demografică la sate. Indicatorii demografici, dezagregați pe medii de reședință, confirmă deteriorarea capitalului uman din mediul rural. Astfel în 2014, se observă că raportul de dependență în mediul rural depășește cu circa 9 p.p. indicatorul respectiv pentru mediul urban, proporția persoanelor în vârstă de 65 de ani și peste depășește cu 1,1 p.p. la sate versus orașe, raportul de vârstă înaintată – cu 4,2 p.p. Totodată, se observă tendințe spre creștere a ratei de urbanizare paralel cu reducerea proporției persoanelor în vârstă sub 15 ani, ceea ce conduce la presupunerea privind migrația internă existentă de la sate la orașe, paralel cu migrația internațională (Tabelul 39). Conform studiului NEXUS realizat în 2013³³ „Sondajul gospodăriilor Profil Migrațional pe Țară (2013)”, (datele studiului se referă la perioada de 12 luni, care a precedat perioada de colectare a datelor în mai-august 2013), total se aflau peste hotare pe termen lung 411.566 persoane, din care aproximativ 30 procente din mediul urban și 70 procente din mediul rural. Conform studiului menționat distribuția numărului persoanelor plecate după scop a fost următoarea: la muncă – 368.157 persoane dintre care din mediul urban 31,6 procente, iar din mediul rural – 68,4 procente; pentru studii – 18.377 persoane, dintre care din mediul urban 33,9 procente,

³³ Pentru mai multe detalii despre studiul „Sondajul gospodăriilor, Profil migrațional pe Țară (2013)” vă rog să contactați: info@nexusnet.md, info@iasci.info.

iar din mediul rural 66,1 procente; pentru reunificarea familiei au plecat 18.717 persoane, dintre care doar 28,1 procente provin din mediul urban și circa 72 procente din mediul rural.

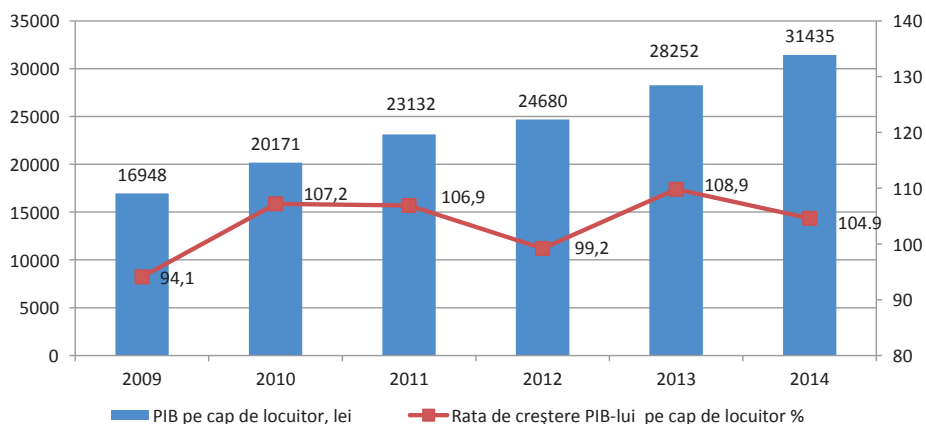
Populația străină. Pe parcursul a ultimilor 5 ani se observă o tendință de creștere a numărului total de cetățeni străini care se află pe teritoriul Republicii Moldova. Numărul populației de proveniență străină a atins 21.685 persoane la finele anului 2014. Aceasta constituie doar puțin peste 0,5 procente din totalul populației stabile a republicii, ceea ce nu influențează structura pe vârste a populației.

Se observă o tendință de creștere a vârstnicilor străini, proporția străinilor în totalul populației cu vârsta de 65 de ani și peste a crescând de la 0,33 procente în 2009 la 0,61 procente în 2014. Printre străini numărul bărbaților este mai mare, în 2014 raportul de sex pentru străini a constituit 117,3 procente (Tabelul 40).

B.2. Migrația și dezvoltarea economică

Context macroeconomic. Migrația forței de muncă din țară are un rol important și semnificativ nu numai în termeni demografici dar și economici. Odată cu creșterea numărului persoanelor care pleacă la muncă a crescut semnificativ quantumul transferurilor de peste hotare a persoanelor fizice, cu o influență înregistrată asupra principalilor indicatori macroeconomici. Creșterea Produsului Intern Brut în anii precedenți în mare parte se atribuie veniturilor remise de migranții moldoveni care lucrează peste hotare. Valoarea nominală a PIB pe cap de locuitor a crescut continuu, constituind în 2014 – 31.435 lei față de 16.948 lei în 2009 (Figura 33 și Tabelul 41).

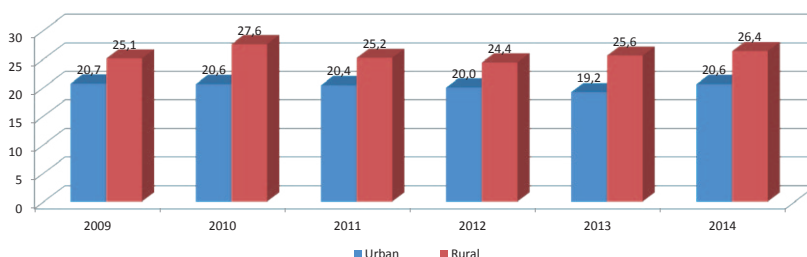
Figura 33: Produsul Intern Brut pe cap de locuitor și rata de creștere în 2009–2014

Sursa: BNS.

Gospodăriile casnice și remitențele. O sursă importantă de ieșire din sărăcie pentru populația Republicii Moldova o reprezintă remitențele. Datele Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice (CBGC) demonstrează că proporția gospodăriilor care primesc remitențe, în totalul gospodăriilor casnice din țară în perioada analizată este considerabilă (Tabelul 42). Astfel în 2014, din totalul gospodăriilor 23,8 procente beneficiau de sursele respective, iar în 2009 cota acestora a fost de 23,1 procente. O pondere mai mare a gospodăriilor beneficiare de remitențe a fost înregistrată în mediul rural față de cel urban, respectiv 26,4 și 20,6 procente. Acest decalaj se observă pe tot parcursul perioadei analizate (Figura 34).

Figura 34: Proporția gospodăriilor care primesc remitențe, în funcție de mediul de reședință în 2009–2014 (%)

Sursa: BNS.

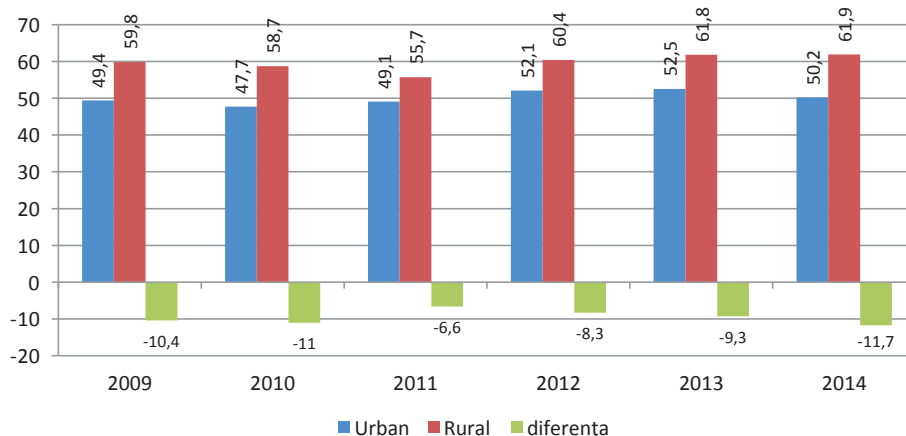
Datele AFM / Studiul MFM 2012³⁴ denotă că majoritatea migranților (81,3%) au declarat că transferă/transmit bani familiilor. Sumele transferate sunt diferite, peste o treime dintre migranți (35,8%) au declarat că transferă/trimit sub 500 USD, 12,4 procente – între 500 și 800 USD, și 7,2 procente transferă/trimit mai mult de 800 USD lunar. Mai puțin de 1/5 dintre migranți (18,7%) au declarat că nu transferă/trimit bani acasă. Distribuția migranților ce transferă/transmit bani familiei după grupuri de vârstă, indică că majoritatea aparțin grupelor de vârstă 25–34 ani și 35–44 ani, care cumulează circa 60 procente (Tabelul 43).

Venitul disponibil al gospodăriilor este influențat semnificativ de remitențe. CBGC denotă că în 2009–2014 remitențele au constituit peste jumătate din venitul disponibil al gospodăriilor casnice din țară, dependente de remitențe, în 2014 constituind 57,1 procente (Tabelul 42).

Diferențe semnificative sunt observate pe medii de reședință în cazul acestui grup de gospodării. În mediul rural ponderea remitențelor în venitul disponibil al acestora este deosebit de semnificativă, depășind în 2014 cifra de 61 procente, diferența față de mediul urban fiind de 11,7 p.p. Totuși, și în cazul gospodăriilor beneficiare de remitențe de la orașe sumele bănești primite din afara țării constituie o sursă importantă de venit, alcătuind în ultimii trei ani jumătate din venitul lor disponibil (Figura 35).

³⁴ Migrația forței de muncă (MFM), modul ad-hoc, realizat în trimestrul IV 2012 AFM BNS, Disponibil pe: <http://www.statistica.md/publicații>. Conform datelor cercetării 76,5% migranți au indicat ca motiv principal al plecării peste hotare salariile mici în Moldova, 8,8% – lipsa locurilor de muncă conform competențelor/calificărilor deținute.

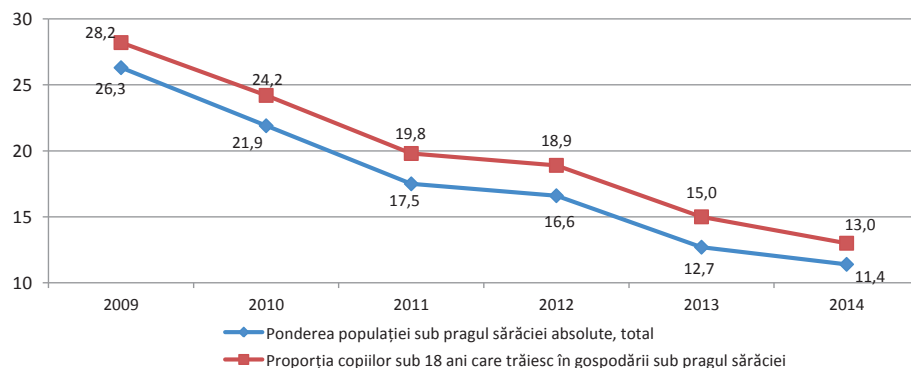
Figura 35: Proportia remitențelor în venitul disponibil al gospodăriilor casnice dependente de remitențe, pe medii de reședință în 2009–2014 (%)

Sursa: BNS.

Remitențele contribuie la creșterea nivelului de bunăstare a gospodăriilor. În anii 2009–2013 ponderea populației situate sub pragul sărăciei absolute a fost în scădere continuă, constituind circa 11,4 procente în totalul populației țării în 2014, față de 26,3 procente în 2009 (Tabelul 44). De menționat în cazul copiilor sub 18 ani incidența sărăciei este mai mare și constituie 13,0 procente, totodată menținând tendința de descreștere continuă (Figura 36).

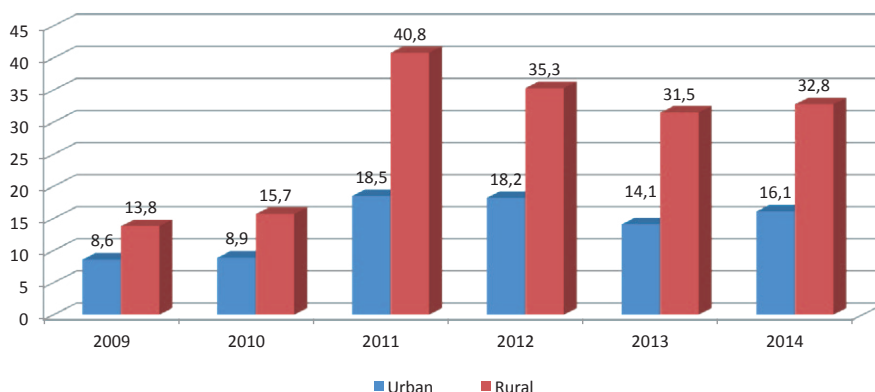
Figura 36: Ponderea populației sub pragul sărăciei absolute, în 2009–2014 (%)

Sursa: BNS.

Fluxul surselor financiare care intră în țară de la persoanele aflate la muncă în afara țării contribuie la diminuarea sărăciei absolute, însă acestea conduc la creșterea inegalității între gospodăriile care beneficiază de remitențe și cele care nu beneficiază de sursele respective. Conform aceleiași surse proporția gospodăriilor care s-ar plasa sub pragul sărăciei dacă nu ar primi remitențe ar fi crescut de la 11,6 procente în 2009, până la 25,3 procente în 2014, cea mai mare creștere fiind înregistrată în mediul rural de la 13,8 până la 32,8 procente, în anii menționați. În perioada analizată acest indicator a înregistrat și valori mult mai înalte constituind în mediul rural 40,8 procente în 2011. (Tabelul 42 și Figura 37).

Figura 37: Proporția gospodăriilor care s-ar plasa sub pragul sărăciei dacă nu ar primi remitențe pe medii de reședință în 2009–2014 (%)

Sursa: BNS.

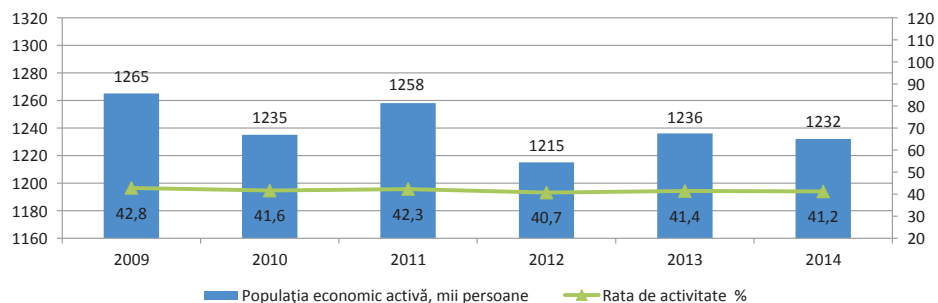
B.3. Migrația, ocuparea forței de muncă și piața forței de muncă

B.3.1 Caracteristicile pieții muncii

Piața forței de muncă din Moldova continuă să se confrunte cu dificultăți, având un impact negativ semnificativ asupra nivelului ocupațional. În perioada 2009–2014 numărul populației economice active³⁵ s-a redus constant de la 1.265 mii până la 1.232 mii, diminuarea fiind de 33 mii persoane (2,6%). Astfel, în perioada menționată rata de activitate s-a redus cu 1,6 p.p. (Figura 38 și Tabelul 45).

³⁵ Populația economic activă include persoanele care furnizează forța de muncă disponibilă pentru producția de bunuri și servicii, incluzând populația ocupată și șomerii.

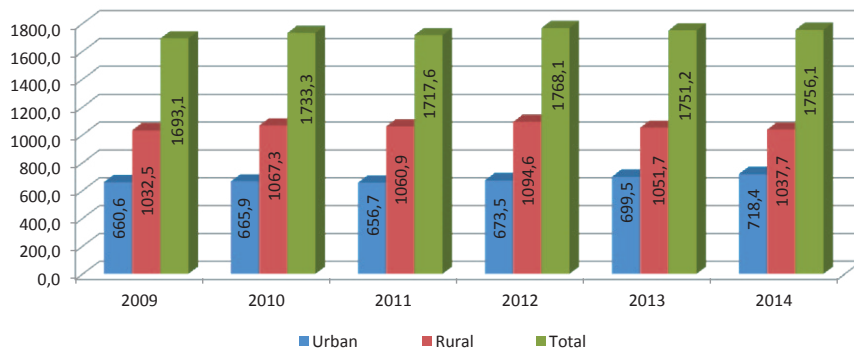
Figura 38: Evoluția indicatorilor privind populația economic activă în 2009–2014

Sursa: BNS.

În perioada de referință este înregistrat un număr mare al populației inative din punct de vedere economic³⁶, care este în creștere de la în jur de 1.693 mii persoane în 2009 până la aproximativ 1.756 mii persoane în 2014 (Figura 39). Împreună cu o pondere semnificativă a populației în vârstă aptă de muncă, aceasta devine una din cele mai provocatoare trăsături ale funcționării pieții forței de muncă din Republica Moldova.

Figura 39: Dinamica populației economic inative pe medii de reședință, 2009–2014 (mii persoane)

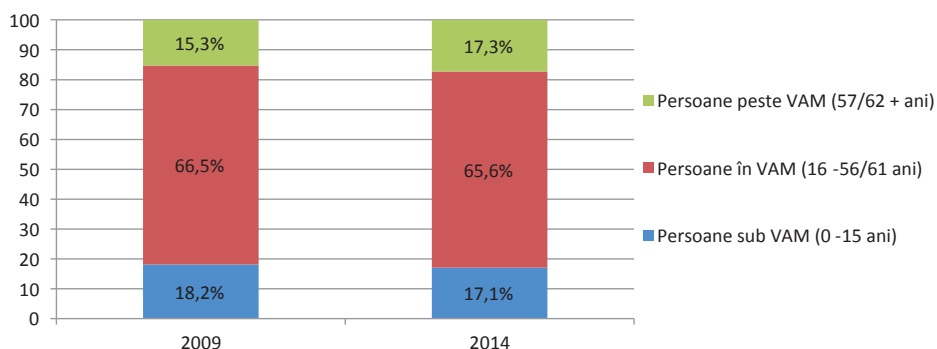

Sursa: BNS.

³⁶ Populația inactivă din punct de vedere economic cuprinde toate persoanele, indiferent de vârstă, care n-au lucrat cel puțin o oră și nu erau șomeri în perioada de referință. Populația economic inactivă include următoarele categorii de populație: i elevi sau studenți; ii pensionari (de toate categoriile); iii casnice (care desfășoară numai activități casnice în gospodărie); iv persoane întreținute de alte persoane ori de stat sau care se întrețin din alte venituri (chirii, dobânzi, rente etc.); v persoanele declarate plecate peste hotare la lucru sau în căutare de lucru (această categorie de populație convențional este atribuită la populația economic inactivă). (Definiția BNS).

Populația în vârstă aptă de muncă. Datele statisticii oficiale denotă reducerea ponderei populației în vârstă aptă de muncă (VAM 16–56/61 ani³⁷) de la 66,5 procente în 2009 la 65,6 procente în 2014. Chiar dacă aceste diferențe par a fi ne semnificative datele indică asupra schimbărilor în structura populației. Astfel, în 2014 față de 2009 s-a redus ponderea populației sub VAM de la 18,2 la 17,1 procente, a crescut ponderea persoanelor peste VAM de la 15,3 la 17,3 procente. În condițiile migrației populației tinere peste hotare poate fi așteptată o reducere în continuare a populației în vârstă aptă de muncă cu toate efectele negative ale acestui fenomen (Figura 40).

Figura 40: Structura populației în funcție de grupuri de vârste în 2009 și 2014 (%)

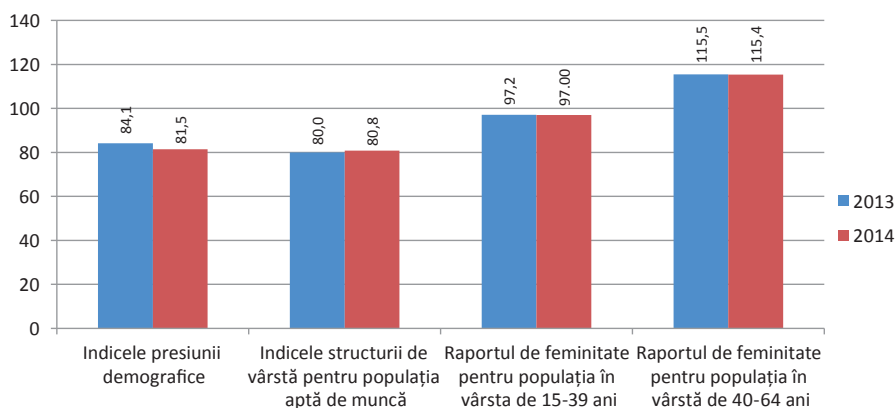

Sursa: BNS.

O serie de indicatori specifici demografici confirmă deteriorarea forței de muncă, chiar dacă se înregistrează tendințe ne semnificative pozitive. Se observă că în 2014 față de 2013 au înregistrat tendințe spre diminuare indicele presiunii demografice de muncă de la 84,1 procente la 81,5 procente și raportul de feminitate pentru populația în vârstă de 15–39 ani de la 97,2 procente la 97,00 procente. Pe de altă parte, raportul de feminitate pentru populația în vârstă de 40–64 ani s-a diminuat de la 115,5 procente la 115,4 procente, atunci când indicele structurii de vârstă pentru populația aptă de muncă a crescut de la 80,0 procente la 80,8 procente (Figura 41).

³⁷ Conform definiției naționale.

Figura 41: Dinamica indicatorilor specifici demografici caracteristici forței de muncă în 2013 și 2014, pentru cetățenii moldoveni (%)

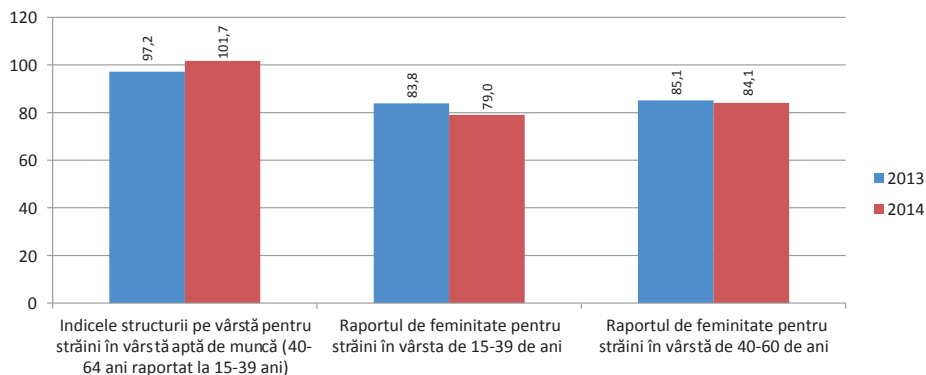

Sursa: BNS.

Populația străină în vârstă aptă de muncă (15–64 ani³⁸). În 2014 populația străină în vârstă aptă de muncă a constituit 19.206 străini sau circa 88 procente în totalul populației străine aflate în țară. Numărul străinilor în VAM a crescut cu 403 persoane în comparație cu 2013, rata de creștere a acestora în raport cu anul precedent s-a majorat de la 100,8 procente la 102,1 procente (Tabelul 47). Indicele structurii pe vârstă pentru străinii în VAM a crescut de la 97,2 la 101,7 procente, iar rapoartele de feminitate s-au redus (Figura 42).

³⁸ Conform definiției internaționale.

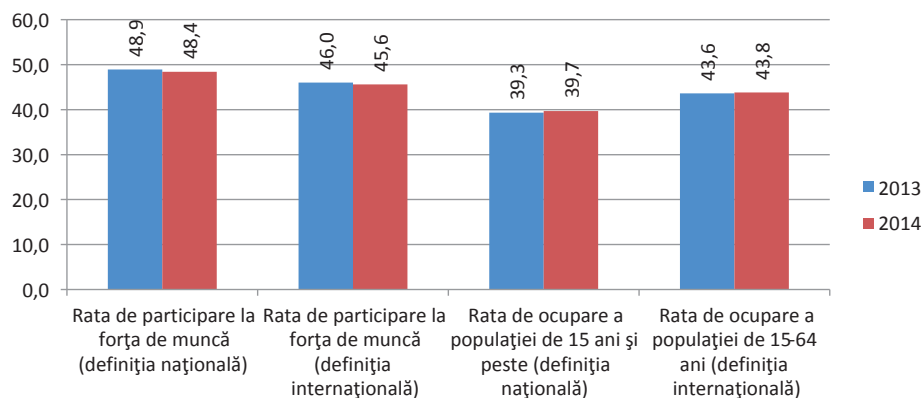
Figura 42: Dinamica indicatorilor specifici demografici caracteristici forței de muncă pentru străini în 2013 și 2014 (%)

Sursa: MTIC/ÎS „CRIS „Registru”.

Participarea la forța de muncă și ocuparea. Indicatorii care caracterizează participarea la forța de muncă și ocuparea în 2014 s-au redus în comparație cu 2013. Astfel, rata de participare la forța de muncă calculată conform definiției naționale s-a diminuat cu 0,5 p.p., iar cea calculată conform definiției internaționale s-a diminuat cu 0,4 p.p. Rata de ocupare, estimată în conformitate cu ambele definiții, s-a majorat respectiv cu 0,4 și 0,2 p.p. (Figura 43).

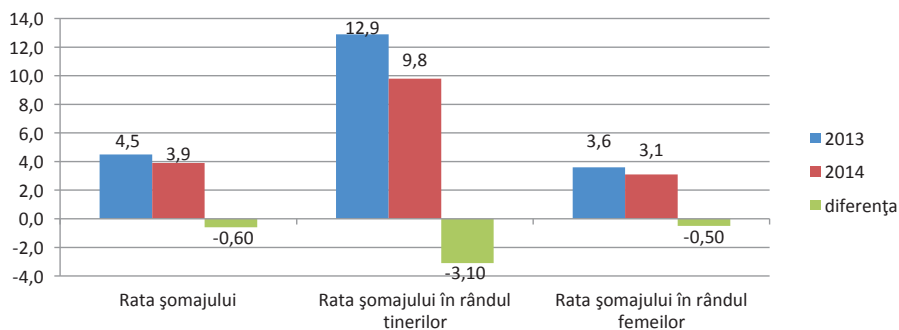
Figura 43: Dinamica indicatorilor privind participarea la forța de muncă și ocuparea în 2013 și 2014 (%)

Sursa: BNS.

Șomajul. Tendințe spre diminuare au înregistrat și indicatorii cu referire la șomaj. Rata șomajului s-a redus în 2014 față de 2013, atât cea generală, cât și în rândul tinerilor și femeilor (Figura 44 și Tabelul 48). S-ar părea că situația se îmbunătățește, însă considerând creșterea în continuare a fluxului migrației, a numărului crescând al populației țării aflate la muncă peste hotare indicatorii respectivi sunt necesari de a fi interpretați cu precauție, acest efect poate fi atribuit în mare parte proceselor migrației continui.

Figura 44: Dinamica indicatorilor privind șomajul în 2013 și 2014 (procente)

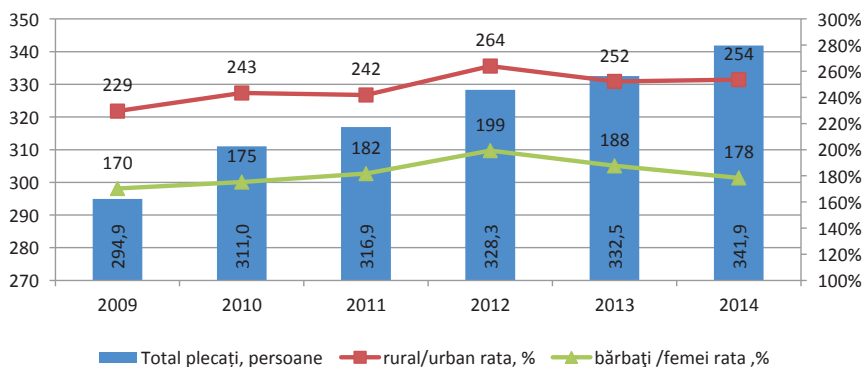

Sursa: BNS.

B.3.2 Migrația forței de muncă

Migrația forței de muncă este studiată în Moldova în baza datelor AFM. După cum a fost menționat în partea A din prezentul raport, anual peste hotare la muncă sau în căutare de muncă s-au aflat circa 300 mii persoane cu vârsta de 15 ani și mai mult. Profilul migrațional este caracterizat pe parcursul perioadei analizate de o pondere pronunțată a locuitorilor din mediul rural, raportul urban/rural a variat între 229 procente și 254 procente. Fluxul migrațional are un caracter masculin, raportul bărbați/femei a variat în anii 2009–2014 între 170 procente și 178 procente (Figura 45). Migrează la muncă preponderent persoane tinere până la 44 ani, ponderea acestora a constituit 77,5 procente din totalul migranților la muncă în 2014 (Tabelul 16), studii superioare dețineau circa 11 procente (Tabelul 17).

Figura 45: Dinamica migrației forței de muncă, 2009–2014

Sursa: BNS/AFM.

B.4. Migrația și dezvoltarea socială

Pentru a avea politici migraționale efective și eficiente, este foarte important de a realiza o analiză profundă a fenomenului migrațional, ceea ce va permite autorităților naționale să adopte acțiuni bazate pe date.

Deficitul de cadre didactice continuă să fie unul din efectele proceselor migraționiste. Unul din domeniile afectate puternic de migrație rămâne a fi educația, iar exodul cadrelor didactice peste hotarele țării la muncă continuă a fi impulsionat de factorii de ordin economic. Datele studiului „Impactul migrației asupra cadrelor didactice și cercetătorilor din Moldova”³⁹, denotă, că printre factorii de impulsionare a emigrării cadrelor didactice și a cercetătorilor cel mai semnificativ este salariul. Chiar dacă în anii 2009–2014 cadrele didactice au beneficiat de cele mai mari creșteri salariale anuale⁴⁰, acesta conform datelor BNS a constituit doar puțin peste 80 procente din salariul mediu pe economie⁴¹. Problema salariilor mici este deosebit de acută în rândul cadrelor didactice și a cercetătorilor tineri. Un alt factor important de impulsionare, de ordin economic, a fost imposibilitatea de a îmbunătăți condițiile de trai ale familiei.

³⁹ Studiu realizat în cadrul proiectului „Gestionarea eficientă a migrației de muncă și a calificărilor” implementat în perioada martie 2011 – decembrie 2013, de către Organizația Internațională a Muncii în parteneriat cu Organizația Internațională pentru Migrație și Banca Mondială.

⁴⁰ Legea nr. 276 din 18.12.2008, pentru modificarea și completarea Legii nr. 355-XVI din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar.

⁴¹ BNS (2015). Raportul dintre câștigul salarial nominal mediu lunar al unui salariat, pe tipuri de activități, și salariul mediu lunar pe economie în ansamblu (2013–2014). <http://www.statistica.md/category.php?l=ro&idc=452&>

Conform datelor studiului menționat mai mult de jumătate dintre profesorii intervievați și-au exprimat intenția de a pleca peste hotare, 40,3 procente dintre respondenți au spus că vor să plece peste hotare pentru o muncă temporară, 7,9 procente vor să plece peste hotare definitiv iar 5,4 procente – la studii. Profilul celor care intenționează să plece temporar peste hotare cu scop de a munci include: profesori căsătoriți, cu vârsta cuprinsă între 25 și 39 ani, care au copii, sunt din mediul rural, au venituri mici, de obicei dețin cetățenie dublă. Cei care își propun să se stabilească cu traiul peste hotare sunt, preponderent, persoane căsătorite, care au experiență de muncă de până la 10 ani, provin din mediul urban (mai puțin, însă, din mun. Chișinău și Bălți) și au venituri medii. Se evidențiază intenții de migrare mai pronunțate printre bărbați, decât printre femei. Conform vârstei, intențiile mai pronunțate sunt în rândul cadrelor didactice și a cercetătorilor tineri, cele mai mari ponderi fiind înregistrate pentru grupa de vârstă 25–29 ani (67%).

Migrația populației peste hotare în căutarea unui loc de muncă mai bine plătit pe de o parte reduce sărăcia, însă generează efectele sociale puternice asupra copiilor. În 2014 numărul copiilor lăsați în țară fără grija părintească, în rezultatul plecării părinților peste hotare în căutarea unui loc de muncă, conform informației Ministerului Educației din analiza datelor Recensământului școlar, 2014 a fost de aproximativ 41 mii, din care circa 10 mii copii aveau ambii părinți plecați peste hotare și 31 mii copii – un părinte plecat peste hotare (Tabelul 49).

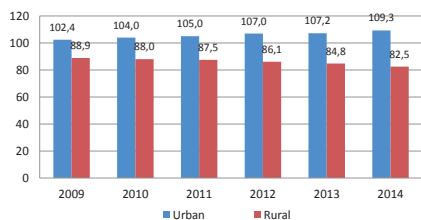
Migrația influențează integrarea în educație, precum și viziunile privind oportunitatea acestora. Datele statistice arată că ratele de înrolare în treptele învățământului general obligatoriu sunt în diminuare, prezentând decalaje semnificative dintre mediul urban și cel rural. În învățământul primar rata brută de înrolare în anul 2014 a constituit 92,4 procente, fiind în diminuare cu 1,1 p.p. în raport cu anul 2009 (Tabelul 51). În mediul rural rata brută de cuprindere în învățământul primar a fost de 82,5 procente fiind cu 26,8 p.p. mai joasă față de mediul urban. La rândul său rata brută de înrolare în învățământul gimnazial, la nivel național, în 2014 a fost de 86,8 procente față de 88,8 procente în anul 2009, înregistrând o scădere de 2 p.p. Rata brută de înrolare în învățământul gimnazial în mediul rural a reprezentat 80,4 procente, fiind cu 18,3 p.p. mai scăzută față de mediul urban (Figura 46).

Asigurarea garanțiilor și accesul migranților la sistemul de protecție socială. Asigurarea garanțiilor sociale minime pentru lucrătorii migranți și familiile lor reprezintă o prioritate în cadrul politicii sociale a Republicii Moldova. În perioada 2009–2014, au fost semnate 11 acorduri bilaterale de securitate socială cu Bulgaria (decembrie 2008), Portugalia (februarie 2009), România (aprilie 2010), Luxemburg (iunie 2010), Austria (septembrie 2011),

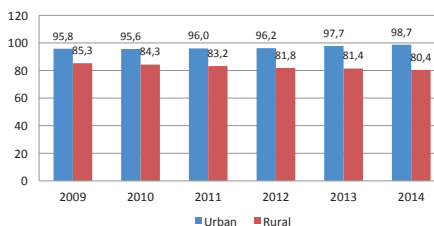
Estonia (octombrie 2011) și Republica Cehă (noiembrie 2011), Regatul Belgiei (septembrie 2012), Polonia și Ungaria în 2013, Lituania (2014).⁴²

Figura 46: Ratele brute de înrolare în învățământul primar și gimnazial pe medii de reședință 2009–2014

Rata brută de înrolare în învățământul primar

Rata brută de înrolare în învățământul gimnazial

Sursa: BNS

Pe parcursul anului 2014 au continuat negocierile cu Republica Turcia și Republica Letonă privind semnarea de acorduri bilaterale, precum și a demarat dialogul pe marginea acordului cu Statul Israel. Totodată, au avut loc întâlniri tehnice preliminare la nivel de experți cu Republica Elenă și Republica Italiană, pentru a discuta necesitatea încheierii unui acord bilateral, în vederea asigurării dreptului la prestații de asigurări sociale cetățenilor ambelor state.

Un factor important este disponibilitatea statelor de a reglementa relațiile în domeniu cu Republica Moldova. Printre statele prioritare rămân a fi Italia, Grecia și Spania, Franța, Federația Rusă, state cu un număr preponderent de lucrători moldoveni care până în prezent nu și-au exprimat expres și definitiv voința de a încheia un acord în domeniu cu Republica Moldova.

De menționat că, însăși sistemul public de asigurări sociale al Republicii Moldova nu deține careva condiții avantajoase pentru migranți și familiile acestora. Accesul în cadrul acestuia se face în baza respectării condițiilor generale, adică contribuții de asigurări sociale. Majoritatea migranților care muncesc peste hotare nu participă la sistemul public de asigurări sociale, aceasta generând sporirea presiunii asupra populației ocupate în economie, dar și subminând durabilitatea financiară a sistemului asigurărilor sociale. Actualii migranți sunt potențialii solicitanți de alocații sociale de stat (prestații cu caracter de ajutor social asemănător pensiilor sociale). Cu toate că, începând cu anul

⁴² Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, proiectul „Gestionarea eficientă a migrației de muncă și a calificărilor”, Componenta 3, „Activitățile ce țin de negocierea și implementarea acordurilor bilaterale în domeniul securității sociale”. Disponibil pe: www.mmmpf.gov.md

2006, sistemul de asigurări sociale de stat oferă opțiunea asigurării individuale⁴³ prin încheierea unui contract cu sumă fixă în acest sens cu Casa Națională de Asigurări Sociale, pentru obținerea unei pensii minime în condiții generale și a ajutorului de deces, puțini migranți accesează această oportunitate. În 2014 în baza acordurilor în domeniul securității sociale încheiate între Republica Moldova și alte state, au fost stabilite următoarele tipuri de prestații: (i) pensie pentru limita de vârstă, invaliditate și urmaș; (ii) indemnizații de invaliditate cauzată de accidente de muncă sau boli profesionale; (iii) indemnizații pentru incapacitate temporară de muncă și maternitate (în dependență de acord); (iv) indemnizații la nașterea și îngrijirea copilului până la vârsta de 3 ani (în dependență de acord) și (v) ajutoarele de deces și șomaj (în dependență de acord)⁴⁴.

În ceea ce privește accesul migranților și familiilor acestora la asistența socială bănească, studiile în domeniu arată că, că situația familiilor cu migranți sezonieri este confuză atunci când este vorba de a-i include sau nu pe aceștia sub acoperirea prestației pentru sărăcie denumită „Ajutorul Social”. În prezent sistemul național de asistență socială nu deține un mecanism de monitorizare sigură a veniturilor gospodăriilor, situația se complică și mai mult în cazul gospodăriilor cu membri migranți.

B.5. Migrația și sănătatea

Domeniul sănătății continuă să se confrunte cu anumite probleme privind asigurarea cu personal. Odată cu începutul relansării economice a anilor 2000 și introducerea schemelor de asigurări obligatorii de asistență medicală, intensitatea exodului din sistem s-a diminuat, indicatorii având o evoluție constantă, însă deficitul de personal în sistem rămâne a fi o problemă actuală.

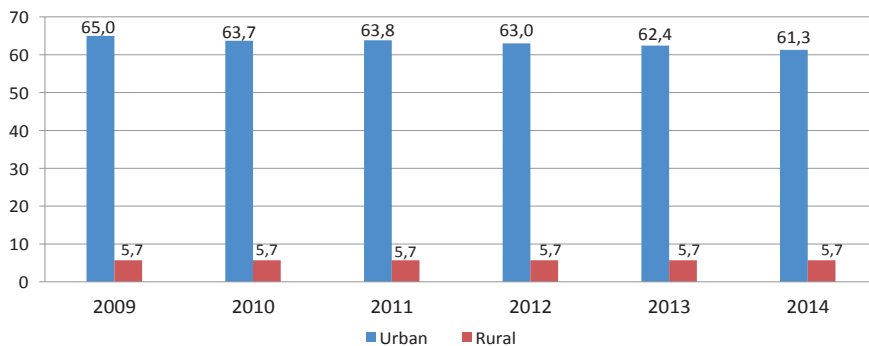
În anul 2014 în sistemul ocrotii sănătății activau 10.424 medici și 21.995 personal medical mediu (în 2009 respectiv 10.761 și 23.141) (Tabelul 52). Gradul de asigurare cu lucrători medicali a fost de 29,3 medici și 61,9 personal mediu la 10.000 locuitori, menținându-se sub nivelul mediu UE unde reprezintă de 32,3 și 77,5 la 10.000 locuitori.

O problemă reprezintă distribuția neuniformă a personalului medical pe medii de reședință, aceasta fiind de circa 11 ori mai mare în mediul urban (61,3 medici la 10.000 locuitori) comparativ cu mediul rural (5,7 medici la 10.000 locuitori) (Figura 47).

⁴³ Art. 2 modificat prin LP399-XVI din 14 decembrie 2006, MO39-42/23.03.07 art. 169.

⁴⁴ MMPSF (2015). Raportul Social Anual 2014, p. 69.

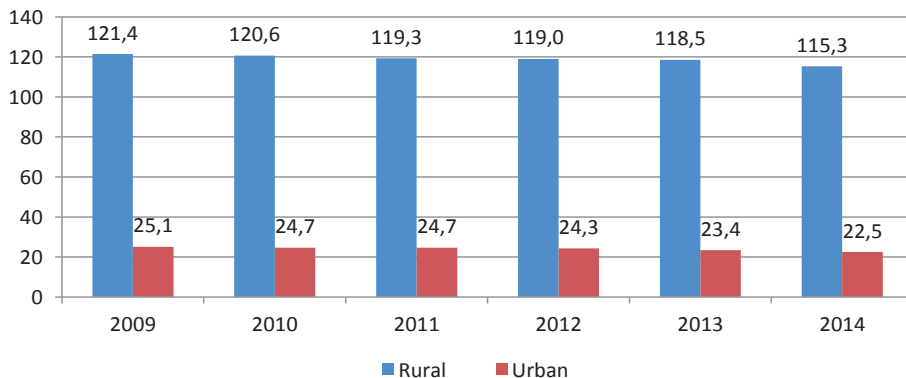
Figura 47: Evoluția numărului medicilor după medii de reședință în 2009–2014, la 10.000 locuitori

Sursa: Ministerul Sănătății.

Totodată și asigurarea cu personal medical mediu în localitățile rurale a înregistrat tendințe spre diminuare. În 2014 a fost de 22,5 persoane la 10.000 locuitori comparativ cu 23,4 în 2013, și s-a redus în raport cu anul 2009 cu 2,6 specialiști de nivelul respectiv (Figura 48).

Figura 48: Evoluția numărului personalului medical mediu după mediul de reședință în 2009–2014, la 10.000 locuitori

Sursa: Ministerul Sănătății

Deficitul de personal medical în mediul rural este explicat atât prin nivelul mai înalt de dezvoltare și concentrare a infrastructurii spitalicești la orașe, ceea ce oferă oportunități suplimentare sociale și economice, cât și prin mobilitatea înaltă a cadrelor medicale în afara țării.

PARTEA C: CADRUL DE GESTIONARE A MIGRAȚIEI

Secțiunea C1 expune cele mai recente modificări și completări ale cadrului legislativ și regulator național în domeniul migrației. Secțiunea C2 prezintă o descriere a schimbărilor ce au avut loc în cadrul instituțional de gestionare a migrației, inclusiv prin prisma creării noului Birou Relații cu Diaspora. În cadrul secțiunii C3 sunt prezentate și analizate unele documente de politici din domeniul migrației elaborate și/sau adoptate în ultimii ani. Secțiunea C4 conține o descriere și o analiză a acțiunilor programatice care au fost implementate în țară ultimii 6 ani.

CI. Legi și regulamente (nivel național, regional și internațional)

Pe parcursul ultimilor câțiva ani, a fost adoptat un set de documente conceptuale și legi care determină politica migrațională în domeniile cheie ce țin de gestionarea migrației (migrația controlată inclusiv emigrarea, imigrarea, politici de integrare socială; azilul; politici de prevenire a migrației ilegale și traficului de persoane)⁴⁵, precum și o viziune pe termen lung în domeniu.

Deși mai necesită a fi perfecționate, instrumentele și proiectele adoptate sunt în linii generale conforme standardelor internaționale.⁴⁶

Organizarea și facilitarea migrației legale. În conformitate cu opiniile experților din cadrul Comisiei Europene (CE), cadrul legislativ și de politici cu privire la prevenirea și contracararea traficului de ființe umane este consolidat și aliniat standardelor internaționale.⁴⁷

⁴⁵ În cadrul analizei procesului de management în Moldova sunt utilizați pentru categorizare pilonii prezentați în Strategia Națională pentru Migrație și Azil (2012–2020). Alegerea acestei strategii este predeterminată de faptul că aceasta tinde să unească domeniul migrației și azilului cu cadrul general de elaborare a politicilor din țară și este strâns interconectat cu programul de activitate al Guvernului, precum și se înscrie în noua strategie de dezvoltare a Moldovei – „Moldova 2020: Strategia Națională de Dezvoltare: 7 soluții pentru Moldova”, în vigoare din ianuarie 2012 (A. Oprunenco, National Strategy for Migration and Asylum: an Attempt of Holistic and integrated approach towards Migration Issues în Moldova, Consortium for Applied Research on International Migration (CARIM East), Explanatory Note 12/10. Socio-Political Module (Florence, CARIM East, 2012). Disponibil pe: http://www.carim-east.eu/media/sociopol_module/Explanatory%20Notes%20Template%20Moldova%20-%202010.pdf

⁴⁶ Înaltul Reprezentant al UE pentru Afaceri Externe și Politica de Securitate, Al doilea raport de progres cu privire la implementarea de către Republica Moldova a Planului de Acțiuni cu privire la liberalizarea regimului de vize, Document de lucru comun (Bruxelles, 2012).

⁴⁷ Ibidem.

Acordurile bilaterale sunt un instrument important, ales de guverne, menit să ofere un nivel înalt de flexibilitate țărilor pentru a se concentra asupra unui grup specific de migranți, adaptându-se condițiilor fluctuației pieței muncii, și împărțind responsabilitățile de monitorizare și management între statul gazdă și țara de baștină a migranților. Scopul acordurilor de securitate socială este de a determina dreptul cetățenilor de a se deplasa între state și de a beneficia de securitate socială, astfel fiind înlăturate restricțiile de a pretinde la astfel de beneficii.

În domeniul securității sociale, până în anul 2014 Republica Moldova a semnat în total 16 acorduri bilaterale, dintre care 11 acorduri sunt cu state ale UE și 6 acorduri, semnate încă în anii 90 ai secolului trecut, cu unele state din spațiul post-sovietic. În anul 2014, Moldova a devenit parte a acordului bilateral de securitate socială semnat cu Lituania. Totodată au continuat negocierile privind semnarea unor acorduri bilaterale de securitate socială cu Republica Turcia și Republica Letonă. De asemenea, a demarat dialogul privind semnarea unui acord bilateral în acest sens cu Statul Israel și au avut loc întreveneri tehnice preliminare la nivel de experți cu Republica Elenă și Republica Italiană⁴⁸.

Totodată pe parcursul anilor 2013 și 2014 au continuat negocierile privind revizuirea acordului bilateral privind migrația forței de muncă cu Federația Rusă (încheiat încă anul 1993 prevederile căruia și-au depășit actualitatea în timp) și inițiate negocierile cu statul Qatar cu privire la angajarea temporară a cetățenilor moldoveni pe teritoriul acestuia⁴⁹. De asemenea a fost examinată inițiativa de proiect de Acord între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Turcia privind cooperarea în domeniul muncii. Propunerea dată a fost examinată și ulterior a fost transmis un proiect alternativ în domeniul migrației temporare la muncă părții turce spre examinare. Acordul va reglementa: asigurarea caracterului legal și temporar al migrației de muncă; asigurarea drepturilor de muncă și sociale ale lucrătorilor, garantarea achitării salariului și altor plăți convenite în contractul individual de muncă, precum și tratamentului egal cu lucrătorii din statele de destinație în domeniile de activitate respective.

Acordul semnat între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Statului Israel cu privire la angajarea temporară la serviciu în Israel, în anumite domenii, a cetățenilor moldoveni și a Protocolului de implementare (domeniul construcțiilor) conține obiectivele prioritare care sunt orientate spre asigurarea

⁴⁸ MMPSF (2015). Raportul Social Anual 2014. <http://www.mmps.gov.md/sites/default/files/document/attachments/rsa2014ro.pdf>

⁴⁹ Hotărârea Guvernului nr. 561 din 16.07.2014, pentru inițierea negocierilor asupra proiectului Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Statului Qatar cu privire la angajarea temporară a cetățenilor din Republica Moldova în Statul Qatar.

unui proces de angajare legal, echitabil și transparent pentru cetățenii Republicii Moldova, care vor fi angajați temporar în Statul Israel. Acordul și Protocolul de implementare prevăd angajarea temporară a 1000 de lucrători calificați în domeniul construcțiilor, care dispun de abilități profesionale, experiență și calificări înalte. Implementarea Acordului va contribui la asigurarea protecției drepturilor lucrătorilor moldoveni conform legilor și regulamentelor relevante israeliene, inclusiv condițiile de muncă și de trai. De asemenea, lucrătorii angajați în baza Acordului vor fi protejați în conformitate cu legislația în domeniul securității sociale, în caz de accidente de muncă, incapacitate temporară de muncă și falimentul întreprinderii. Angajarea temporară a lucrătorilor va fi realizată doar de instituțiile publice abilitate din cele două state. În cazul Republicii Moldova angajarea este implementată de ANOFM. În anul 2014 numărul persoanelor angajate în baza acordului menționat a fost de 775 (în anul 2013 – 214 persoane).

La 25 august 2014, în baza Acordului privind colaborarea în domeniul sănătății și științelor medicale (încheiat în 2009) a fost semnată Declarația de intenție de colaborare în domeniul migrației personalului medical între Republica Moldova și Republica Federală Germania. În baza acestei Declarații se definitivează un proiect pilot pentru mobilitatea cadrelor medicale în Republica Federală Germania⁵⁰.

În domeniul readmisiei, în perioada 2009–2014, RM a semnat protocoale de implementare adiționale la Acordul de Readmisie UE – RM cu 17 state membre, precum și acorduri de readmisie cu 6 state non-UE. În același context, protocoale adiționale de implementare la Acordul de Readmisie UE – RM sunt în proces de negociere cu 9 state-membre UE și cu unele țări de origine ale migranților iregulari depistați în ultimii ani (ex: Cipru, Federația Rusă, Ucraina, Kazahstan și Armenia).

Comunicarea și conclucrarea cu Diaspora. Biroul Relații cu Diaspora (BRD) al Cancelariei de Stat este instituția responsabilă pentru elaborarea și coordonarea politicilor publice pentru și cu participarea diasporei. Un obiectiv strategic al BRD este dezvoltarea unui dialog continuu cu comunitățile create în 35 de țări la inițiativa cetățenilor Republicii Moldova, inclusiv cu cele peste 250 de organizații ale diasporei (asociații non-guvernamentale, grupuri de inițiativă, centre culturale, institute de cercetare, cluburi sportive, grupuri de interes profesional, etc.) din 35 de țări. Acțiunile și programele politicii de stat în domeniul relațiilor cu diaspora sunt promovate drept servicii distincte oferite membrilor diasporei,

⁵⁰ MS (2015). Raport de progres privind realizarea Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei de dezvoltare a sistemului de sănătate pe perioada 2008–2017, pe anul 2014. http://www.ms.gov.md/sites/default/files/sdss_2014.pdf

în calitate de beneficiari legitimi și activi. Promovarea inițiativelor și programelor se concentrează pe schimbul de informații și dialogul productiv între părțile implicate, având la bază utilizarea eficientă a instrumentelor de comunicare în masă (www.din.md, www.dor.md, www.stagii.gov.md, www.galastudentilor.md), inclusiv prin intermediul resurselor online de media (ex. pagina oficială a BRD pe Facebook); colaborarea cu organizațiile publice și private; participarea membrilor diasporei în procesul de consultări publice a documentelor de politici și luare a deciziilor.

Integrarea migrației în strategiile naționale de dezvoltare. Urmând liniile directorii ale Programului de activitate al Guvernului „Integrarea Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare” în domeniul relațiilor cu diaspora și conform Dispoziției Guvernului Nr. 58 din 07 iunie 2013⁵¹, în cadrul ministerelor și altor autorități administrative centrale au fost desemnați responsabili pentru promovarea și implementarea politicii statului în domeniul diasporei, la nivel de viceministri sau vicedirectori, precum și responsabili pentru exercitarea atribuțiilor de coordonare, aplicare și implementare a subiectelor ce țin de diasporă la nivel tehnic. Dispoziția Guvernului Nr. 58 este una din inițiativele Guvernului RM, în vederea integrării migrației în strategiile naționale de dezvoltare. Obiectivele directivei constau în: consolidarea capacităților instituționale privind realizarea politicii de stat în domeniul relațiilor cu diaspora; asigurarea interacțiunii eficiente între instituțiile guvernamentale și cooperării lor cu diaspora; asigurarea unei mai bune integrări pe orizontală (mainstreaming) a responsabilităților în domeniul elaborării politicilor pentru diasporă; implementării abordării transversale și integrate de către Guvern (the-whole-of-Government approach) în domeniul elaborării politicilor pentru diasporă, potrivit căreia fiecare instituție va fi responsabilă, în limita propriului mandat, și de subiectele ce vizează diasporă (acoperind toți originarii și cetățenii Republicii Moldova, atât în țară, cât și de peste hotare). Persoanele desemnate își exercită atribuțiile în domeniul cooperării cu diaspora în coordonare cu BRD. Concomitent, în baza Dispoziției nr. 58, s-a decis necesitatea elaborării și promovării modificărilor necesare pentru introducerea analizei de impact asupra diasporei și migrației în proiectul Ghidului metodologic pentru analiza ex-ante și ex-post a impactului politicilor publice.

În scopul formulării viziunii și obiectivelor strategice ale Guvernului pe termen lung cu privire la domeniul diasporei-migrației-dezvoltării a fost creat Grupul de lucru pentru elaborarea proiectului Strategiei și a Planului de

⁵¹ Dispoziția Guvernului Nr. 58 din 07 iunie 2013. Disponibilă pe: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=348273>

acțiuni, conform Dispoziției Guvernului Nr. 64 din 04 iulie 2014⁵² Ținând cont de conjunctura politică care a generat obstacole de consultare complexă a opiniei comunităților diasporei în perioada pre-electorală 2014 și post-electorală 2015, definitivarea proiectului Strategiei și Planului de Acțiuni „Diaspora 2025” nu a fost posibil de realizat în termenii stabiliți. Cu suportul Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC) un consultant internațional a acordat asistență BRD în elaborarea proiectului Strategiei care a fost prezentat participanților la Congresul VI al Diasporei (1–3 septembrie 2014).

O serie de realizări au fost atinse în ceea ce privește integrarea în cadrul strategic sectorial al acțiunilor pentru asigurarea susținerii diasporei moldovenești și inițiativelor venite din partea acesteia. Astfel, începând cu anul 2014, în Cadrul bugetar pe termen mediu, a fost instituit subprogramul „Sustinerrea diasporei moldovenești”⁵³, totodată două strategii sectoriale au integrat obiective și acțiuni destinate diasporei moldovenești⁵⁴.

C2. Cadrul instituțional

Statul RM dispune de un cadru instituțional solid în domeniul formulării politicilor migraționale, cât și a gestionării migrației cu participarea unui număr mare de actori instituționali (vezi Anexa 3).

Biroul Migrație și Azil, (www.bma.gov.md), creat în iulie 2006 este în continuare responsabil pentru elaborarea și implementarea politicii de stat în domeniul migrației și azilului. Suplimentar, în baza Hotărârii Guvernului Nr. 634 din 24 august 2012, Biroul a fost desemnat drept instituția responsabilă pentru elaborarea ulterioară a Raportului analitic al PME.⁵⁵ În acest sens, a fost alocată o unitate suplimentară în cadrul BMA, care este responsabilă pentru coordonarea întregului proces de colectare și analiză a datelor pentru PME, precum și pentru inițierea și coordonarea ședințelor Grupului Tehnic de Lucru (GTL) pentru PME.

Biroul Relații cu Diaspora, (www.brd.gov.md), creat în octombrie 2012, se află în subordinea directă a Prim-ministrului. Misiunea Biroului este asigurarea

⁵² Dispoziția Guvernului Nr. 64 din 4 iulie 2014. Disponibilă pe: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=353762>

⁵³ <http://www.mf.gov.md/en/middlecost>

⁵⁴ Hotărârea Guvernului nr. 271 din 09.04.2014, cu privire la aprobarea Strategiei de dezvoltare a culturii „Cultura 2020” și a Planului de acțiuni privind implementarea acesteia. <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=352588>; Hotărârea Guvernului nr. 338 din 19.05.2014, cu privire la aprobarea Strategiei de dezvoltare a turismului „Turism 2020” și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia în anii 2014–2016. <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=353037>

⁵⁵ Hotărârea Guvernului Nr. 634 din 24 august 2012 cu privire la aprobarea Listei indicatorilor și a Șablonului Profilului Migrațional Extins al Republicii Moldova. Disponibilă pe: <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=344691&lang=1>

unui cadru de politici coerent și comprehensiv pentru mobilizarea diasporei moldovenești care include cetățenii Republicii Moldova stabiliți temporar sau permanent peste hotarele țării, persoanele originare din Republica Moldova și descendenții lor, precum și comunitățile formate de aceștia, în scopul participării active a tuturor cetățenilor țării la dezvoltarea culturală, socială și economică a țării de origine și se ocupă de elaborarea și coordonarea de politici publice pentru și cu participarea diasporei. Obiectivele strategice ale BRD pot fi divizate în două direcții: pe de o parte, asigură coordonarea politicilor și programelor pentru diaspora la nivel de Guvern și ministere, și pe de alta parte dezvoltă un dialog continuu cu diaspora moldovenească.

Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei (www.mpsfc.gov.md/en/start), a întreprins măsuri în direcția negocierii și încheierii acordurilor bilaterale pentru reglementarea fluxurilor muncitorilor migranți și protejarea acestora, prevenirea violenței în familie și a traficului de ființe umane (mai multe informații în acest sens sunt prezentate în Secțiunea C 1). În acest context, în anul 2012, în cadrul **Agenciei Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă** (www.anofm.md), a fost creată o unitate nouă **Secția angajare peste hotare**. Această unitate este responsabilă pentru implementarea și coordonarea activităților în cadrul acordurilor bilaterale dintre Republica Moldova și alte țări, aplicarea și respectarea prevederilor legislației în domeniul migrației forței de muncă și monitorizarea activității agențiilor private de ocupare a forței de muncă. Printre atribuțiile unității se mai enumeră: oferirea de asistență informațională cetățenilor Republicii Moldova despre politicile derulate privind emigrarea legală a forței de muncă; monitorizarea activității privind implementarea acordurilor bilaterale între Republica Moldova și alte state; analizarea și monitorizarea activităților agențiilor private de ocupare a forței de muncă.

Ministerul Economiei (www.mec.gov.md) este responsabil în continuare pentru crearea unui climat investițional favorabil în Republica Moldova pentru a atrage investițiile interne și străine, inclusiv remitențele. În acest sens Guvernul a decis extinderea Programul pilot de atragere a remitențelor în economie PARE 1+1 (<https://odimm.md/en/component/content/%20article/70-programul-pare.html>) până în anul 2015 cu alocarea unei sume de 32 mln. MDL pentru anul 2014, sumă practic echivalentă celei alocate în 2013. Programul este implementat și coordonat în continuare de **Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii** (www.odimm.md), și „tinde să faciliteze accesul migranților la finanțe, ajutând în același timp la canalizarea remitențelor prin intermediul canalelor oficiale, introducerea celor mai bune practici în statele gazdă ale migranților, crearea unei pârgii pentru introducerea inovațiilor și

know-how-ului, creând în același timp locuri de muncă și soluționând alte probleme sociale”.⁵⁶

Biroul Național de Statistică (www.statistica.md) este autoritatea administrativă centrală care gestionează și coordonează activitatea în domeniul statisticii din țară, inclusiv domeniul migrației. Sursele principale care oferă date despre migrația populației sunt Recensământul Populației și al Locuințelor, AFM și CBGC. În Moldova, recensământul este la moment unica sursă de date cu privire la componența populației rezidente atât după caracteristici demografice generale, cât și caracteristici specifice relevante pentru migrația internațională, cum ar fi cetățenia și țara de naștere. Începând cu anul 2012, BNS a întreprins măsuri în vederea planificării Recensământul Populației și al Locuințelor din Republica Moldova pentru anul 2014. În acest sens a fost adoptată Legea „Cu privire la recensământul populației și al locuințelor din Republica Moldova în anul 2014” precum și au fost aprobate amendamentele la Hotărârea Guvernului nr. 967 din 21 decembrie 2012 privind acțiunile de implementare a Legii date. Astfel, în perioada 12–25 mai 2014 s-a desfășurat Recensământul Populației și al Locuințelor, prin înscrierea datelor și informațiilor despre populație și locuințe în chestionarele de recensământ, aprobate de BNS. În cadrul recensământului au fost colectate date despre: numărul populației, inclusiv numărul persoanelor plecate din țară după perioadă și scop; repartizarea teritorială a populației; caracteristicile demografice, economice și nivelul de instruire; fondul de locuințe și clădiri de locuit; precum și condițiile de trai. Republica Moldova este prima țară ex-sovietică care în cadrul recensământului înregistrează nu doar populația, dar și al locuințele, așa cum este practicat și în Uniunea Europeană. De menționat că conform datelor preliminare ale Recensământul Populației și al Locuințelor din 12–25 mai 2014, numărul cetățenilor moldoveni plecați peste hotare a fost de 329,1 mii persoane⁵⁷.

Poliția de Frontieră (www.border.gov.md). De la reorganizarea sa din Serviciul de Grăniceri, în 2012, ceea ce a implicat incorporarea în subordinea MAI, Poliția de Frontieră a fost demilitarizată și profesionalizată, în scopul de a-și asuma noi competențe în domeniul combaterii migrației ilegale și criminalității transfrontaliere. Procesul de reformare al instituției s-a desfășurat în conformitate cu standardele europene de gestionare a frontierelor, inclusiv recomandările și bunele practici prevăzute în Catalogul Schenghen al UE, sub ghidarea și prin colaborarea cu Agenția Europeană pentru Gestionarea Cooperării Operative la Frontierele Externe ale statelor membre ale Uniunii Europene (FRONTEX), a Misiunii UE de Asistență la Frontieră în Moldova și Ucraina (EUBAM), și altor

⁵⁶ www.odimm.md/index.php?option=com_content&view=article&id=36&Itemid=184&lang=en

⁵⁷ http://www.statistica.md/public/files/Recensamint/Recensamint_pop_2014/Nota_informativa_Preliminare_Recensamint_2014.pdf

organizații internaționale. Competențele atribuite Poliției de Frontieră prin Legea nr. 282 din 28 decembrie 2011, cu privire la Poliția de Frontieră includ: elaborarea și implementarea politicii în domeniul managementului integrat al frontierei de stat, investigarea și urmărire penală a infracțiunilor transfrontaliere (organizarea migrației ilegale, traficul de persoane, falsificarea documentelor de călătorie etc.); constatarea contravențiilor legate de șederea ilegală a persoanelor în zona de frontieră, trecerea ilegală a frontierei de stat; eliberarea de vize la frontieră în cazuri de urgență etc.⁵⁸. În vederea realizării acestor competențe, în cadrul instituției au fost create subdiviziuni de investigații speciale, urmărire penală și de expertiză a documentelor.

Parteneriatele regionale în domeniul migrației. Republica Moldova este parte a unor parteneriate regionale în domeniul migrației, menite să consolideze cooperarea în ceea ce privește politicile cu țările vecine, țările de destinație și cele de origine ale migranților.⁵⁹

C3. Cadrul de politici

Guvernul a elaborat Strategia de **susținere a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii** pentru anii 2012–2020 și Planul de acțiuni de realizare a acesteia pentru anii 2012–2014, „în contextul trecerii de la modelul de dezvoltare economică bazat pe consum la o nouă paradigmă, orientată spre export, investiții și inovații”⁶⁰.

Mobilitatea. Din perspectiva mobilității, în iunie 2014, a fost semnat Acordul de Asociere între Uniunea Europeană și statele sale membre cu Republica Moldova, care prevede și crearea Zonei de Liber Schimb Complex și Cuprinzător, care vine să succedă Acordului de Parteneriat de Cooperare din 1994. Principalul obiectiv al cadrului de colaborare UE–Moldova, așa cum este stabilit în Acordul de Asociere este promovarea asocierii politice și a integrării economice dintre părți, în baza valorilor comune și a legăturilor strânse, inclusiv prin creșterea participării RM în politicile, programele și agențiile UE. Unul din angajamentele asumate de părți se referă la aprofundarea dialogului și cooperării în domeniul mobilității, migrației, azilului și managementului de frontieră, în conformitate cu cadrul de politici migraționale ale UE, care vizează o colaborare în domeniul migrației legale și asigurării implementării eficiente a acordului de readmisie.

⁵⁸ Legea cu privire la Poliția de Frontieră Nr. 283 din 28.12.2011.

⁵⁹ Mai multe informații privind toate parteneriatele regionale din domeniul migrației în care participă RM pot fi analizate în Raportul PME, pentru anii 2005–2010, în secțiunea C.

⁶⁰ Strategia de dezvoltare a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2012–2020. Disponibil pe: <http://particip.gov.md/proiectview.php?l=ro&idd=278>

Astfel, migrația este reflectată în Acordul de Asociere, ca fiind un subiect important, și anume:

- Articolul 14, prevede „cooperarea în domeniul migrației, azilului și a managementului de frontieră” cu accent pe „managementul comun al fluxurilor migraționale”; „cauzele principale și consecințele migrației” și facilitarea „migrației circulare pentru beneficiul dezvoltării”;
- Articolul 32 prevede „colaborare bazată pe schimbul de informații și cele mai bune practice” în domeniul „managementului eficient al migrației în scop de muncă, care vizează fortificarea impactului pozitiv al acesteia asupra dezvoltării”.

În acest sens, planul național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană în perioada 2014–2016 prevede implementarea unui șir de acțiuni ce vizează: cooperarea comună în domeniul gestionării fluxurilor de migrație între UE și RM, a frontierelor comune, precum și în alte domenii aferente precum protecția internațională, integrarea străinilor, prevenirea și combaterea migrației ilegale, a traficului de persoane și de migranți, facilitarea migrației circulare în beneficiul dezvoltării RM, asigurarea circulației legale a persoanelor etc.

Reîntoarcerea și reintegrarea. Reintegrarea și reîntoarcerea migranților moldoveni reprezintă unul din elementele prezente în legislația națională. Un număr de activități au continuat să fie implementate cu succes și după 2012, cum ar fi proiectul pilot „PARE 1 + 1” și Programul Național de Abilitare Economică a Tinerilor (PNAET) care prevăd oferirea de instruire în domeniul dezvoltării abilităților antreprenoriale, precum și de asistență financiară pentru inițierea afacerilor.

Reîntoarcerea și reintegrarea migranților moldoveni rămâne a fi un obiectiv major de politici clar stipulat în Strategia națională în domeniul migrației și azilului (2011–2020) și în Planul de Acțiuni de implementare a acesteia pentru anii 2011–2015.

La 20 mai 2014, prin Hotărârea Guvernului nr. 339 a fost aprobat Planul de Acțiuni pentru anii 2014–2016 privind susținerea reintegrării cetățenilor reîntorși de peste hotare. Acest plan vizează mai cu seamă dezvoltarea unui cadru legislativ, instituțional și informațional eficient pentru facilitarea integrării migranților reîntorși; facilitarea integrării acestora pe piața muncii; dezvoltarea abilităților antreprenoriale a migranților pentru atragerea veniturilor acestora în economia națională; susținerea reintegrării cetățenilor moldoveni reîntorși

de peste hotare în sistemul de asigurare obligatorie de asistență medicală, în scheme de protecție socială.

Prin implementarea acestui Plan cetățenii moldoveni reîntorși de peste hotare pot beneficia de informații privind posibilitățile de angajare și oferire a unui suport susținut la reintegrare, vor fi identificate necesitățile de instruire și recalificare pentru a obține o profesie solicitată pe piața muncii interne. Monitorizarea și coordonarea procesului de realizare a Planului dat este pusă în sarcina MMPSF.

Numărul cetățenilor moldoveni reîntorși în 2014 a fost de 1.126 persoane dintre care 287 persoane au fost plasate în câmpul muncii conform datelor MMPSF. Majoritatea celor reîntorși în 2014 a fost din Federația Rusă (885 persoane).

Reintegrarea socio-economică a migranților. De asemenea au continuat să fie implementate cu succes programe pilot de stat pentru investirea remitențelor și cele de reatrageră permanentă/temporară și reintegrare socio-economică a migranților. La moment, accentul se pune pe o protecție cât de vastă posibilă a cetățenilor moldoveni peste hotare, conservarea identificării culturale și stimularea reîntoarcerii migranților acasă. În ordinea dată de idei a fost adoptat Planul de Acțiuni pentru susținerea culturală și socială a diasporei moldovenești pentru 2012–2014. Scopul acestui document rezidă în promovarea și crearea condițiilor pentru conservarea dezvoltării și manifestării identității culturale și lingvistice în țara de reședință, garantând cooperarea multidimensională cu moldovenii care domiciliază peste hotare.

Programe pentru copiii din diasporă. În luna august 2014, s-a desfășurat cea de-a doua ediție a taberei de vară DOR, destinată copiilor din diaspora. **Programul DOR – Diasporă. Origini. Reveniri** – este o inițiativă a Guvernului, se desfășoară sub înaltul patronaj al Prim-ministrului și este pusă în practică de BRD începând cu anul 2013. Scopul programului DOR este de a consolida legăturile emoționale, culturale și de identitate ale copiilor – generația a doua de emigranți, cu țara lor de baștină, Republica Moldova. Programul a apărut drept rezultat al necesității clar exprimate a diasporei moldovenești de a menține relația cu valorile tradiționale ale țării și de a crește gradul de conexiune emoțională cu Republica Moldova. Programul DOR a fost organizat de Guvernul RM (BRD) în parteneriat cu OIM Moldova. Cu intenția de a deveni un program de amploare, care să corespundă nevoilor diferitor beneficiari, proiectul a fost pilotat în perioada 20–28 august 2013, cu participarea a 20 de membri ai diasporei din diferite țări și 5 tineri din Republica Moldova. În 2014 au participat la acest program 101 copii din 13 țări, inclusiv din RM.

Principalul instrument de operaționalizare a politicilor și documentelor strategice care vizează **combaterea migrației iregulare și a traficului de ființe umane**, continuă să fie SNR al MMPSF pentru victimele și potențialele victime ale traficului de persoane. SNR este un sistem integrat care acordă asistență comprehensivă victimelor și persoanelor vulnerabile, inclusiv copiilor și vârstnicilor lăsați fără îngrijire, prin referirea acestora către autoritățile locale și prestatorii de servicii pentru societatea civilă.

Coordonarea și coerența politicilor la nivel național. Actualmente, coordonarea politicilor și strategiilor ce țin de fenomenul migrației se realizează în cadrul unui aranjament instituțional impresionant, fiind canalizată prin intermediul organelor interinstituționale⁶¹.

Comisia pentru coordonarea unor activități ce țin de procesul migrației este un organ consultativ permanent sub egida Guvernului, care a fost creată în februarie 2010, fiind prezidată de MAI. Aceasta a fost creată pentru coordonarea activităților autorităților publice cu privire la managementul și monitorizarea proceselor migraționale, pentru supravegherea activităților în domeniul migrației și pentru asigurarea cooperării între instituțiile de stat, ONG-uri și agențiile/ organizațiile internaționale active în domeniul gestionării migrației. Comisia este convocată ori de câte ori este necesar sau cel puțin o dată în trimestru. Până în anul 2013 Comisia nu s-a prezentat a fi eficientă din cauza caracterului sporadic al activității sale și naturii de recomandare a hotărârilor sale. Astfel, în cadrul Atelierului de Lucru al Guvernului Moldovei și Echipei de Țară a Organizației Națiunilor Unite (ONU) din Moldova pentru stabilirea priorităților în domeniul migrației și dezvoltării (mai 2013), organizat în cadrul Proiectului Programului Pilot „Integrarea Migrației în Strategiile Naționale de Dezvoltare” (MOMID), printre alte subiecte a fost discutată și propusă necesitatea reluării activității Comisiei în cauză. În acest context, pe data de 11 noiembrie 2013, a avut loc a doua ședință a Comisiei date, care a întrunit membrii desemnați conform Hotărârii Guvernului nr. 133 din 23 februarie 2010 de instituire a acestui organ consultativ. În cadrul ședinței în cauză s-a discutat necesitatea modificării Regulamentului Comisiei în vederea completării rândurilor Comisiei cu reprezentanți ai societății civile – partenerii de bază în elaborarea, ajustarea politicilor la standardele internaționale și europene, precum și în implementarea politicilor în domeniul migrației. În acest scop, au fost incluși reprezentanții din partea BRD, OIM Moldova și ICNUR Moldova. Modificările propuse au fost efectuate în scopul eficientizării activității Comisiei, asigurării transparenței activității acesteia, precum și în scopul unei mai bune diseminări a informației.

⁶¹ Mai multe informații privind organele interministeriale consultative în domeniul migrației, pot fi analizate în cadrul Raportului PME, 2005–2010, Secțiunea C.

De asemenea, s-a stabilit că pe viitor, întreg procesul de coordonare a PME să fie supravegheat de Comisia respectivă; aceasta funcție fiind preluată de la Comisia Națională pentru Populație și Dezvoltare, care a coordonat întreg procesul de elaborare și aprobare a PME până la sfârșitul anului 2012.

Mecanismul de monitorizare și coordonare a implementării **Parteneriatului de Mobilitate Republica Moldova – Uniunea Europeană** este compus din mai multe instrumente, inclusiv Reuniunea la Nivel Înalt, Platforma Locală de Cooperare și Platforma Locală de Cooperare în format extins.

A fost decis ca cele două Platforme de Cooperare să fie organizate concomitent reunind reprezentanți din partea autorităților moldovenești, statelor membre UE, CE, Serviciului european pentru acțiune externă, organizațiilor internaționale, societății civile și mediului academic. Scopul unor astfel de reuniuni este de a aprecia nivelul implementării obiectivelor stipulate în cadrul Declarației Comune privind Parteneriatul de Mobilitate; a prezenta activitățile implementate, curente sau cele planificate în cadrul Parteneriatului de Mobilitate; a evalua mecanismul actual de implementare, cooperare și monitorizare în cadrul Parteneriatului de Mobilitate pentru consolidarea și îmbunătățirea acestuia; a stabili perspectivele și oportunitățile pentru cooperarea pe viitor între parteneri; a identifica prioritățile pentru cooperarea în cadrul altor platforme bi- și multilaterale din domeniul migrației și mobilității la nivel regional și global; și de a prezenta primele rezultate ale procesului de evaluare a Parteneriatului de Mobilitate. În acest context începând cu anul 2012 au fost organizate reuniuni în format extins a Platformei Locale de Cooperare a Parteneriatului de Mobilitate Republica Moldova – Uniunea Europeană. În cadrul acestor reuniuni, au fost discutate așa subiecte cum sunt: progresul implementării Parteneriatului de Mobilitate RM–UE, mobilitate, migrație legală și integrare, creșterea impactului migrației și mobilității asupra dezvoltării, Managementul frontierei, readmisia, documentele de identitate și călătorie, combaterea migrației ilegale și a traficului de ființe umane, precum și aspecte privind monitorizarea și evaluarea Parteneriatului de Mobilitate RM–UE. De asemenea, în noiembrie 2012, la Bruxelles, a avut loc a cincea Reuniune la Nivel Înalt a Parteneriatului de Mobilitate Republica Moldova – Uniunea Europeană, unde au fost discutate rezultatele activităților desfășurate pe parcursul anului și examinate posibilitățile de lansare a unor noi inițiative. Promovarea migrației legale, susținerea mobilității academice, integrarea migrației în dezvoltare și combaterea migrației ilegale au fost unele dintre domeniile de interes prioritar identificate de către parteneri. Ulterior, în decembrie 2013, la Bruxelles a avut loc cea de-a șasea Reuniune de Nivel Înalt a Parteneriatului de Mobilitate Republica Moldova – Uniunea Europeană, unde părțile Parteneriatului de Mobilitate au luat notă de rezultatele și activitățile desfășurate pe parcursul anului din

diverse domenii: migrația legală, mobilitatea academică, integrarea migrației în dezvoltare, consolidarea relațiilor cu diaspora și combaterea migrației iregulare, precum și au fost examinate noi inițiative de viitor. De asemenea, la Reuniune au fost prezentate rezultatele post-Exercițiului pilot de Evaluare a Parteneriatului de Mobilitate RM-UE ca instrument a Abordării Globale a Migrației și Mobilității și a fost aprobată baza online de date electronice Scoreboard a Parteneriatului de Mobilitate.

Grupul Tehnic de Lucru creat în 2010 în cadrul proiectului OIM „Susținerea implementării componentei de migrație și dezvoltare a Parteneriatului de Mobilitate UE–Moldova”, care coordonează activitățile ce țin de elaborarea PME al RM continuă să fie lucrativ, actualmente membrii acestui grup sunt implicați activ în elaborarea și implementarea PME al RM inclusiv și a acestei, celei de-a patra ediții. Activitatea GTL este coordonată de BMA din cadrul MAI.

Consiliul de Management Integrat al Frontierei de Stat (CNMIFS) este un organ consultativ creat în 2010 cu rolul de a asigura coordonarea interinstituțională a implementării politicii în domeniul managementului integrat al frontierei de stat pentru a facilita mobilitatea legală a persoanelor și mărfurilor peste frontiera de stat, totodată asigurând frontiere bine controlate; a preveni și combate migrația iregulară; și a asigura schimbul eficient de date privind trecerea frontierei de stat. CNMIFS are, de asemenea, printre sarcinile sale coordonarea elaborării, implementării și monitorizării Strategiei naționale de Management Integrat al Frontierei de Stat; precum și a elaborării și avizării cadrului normativ și de politici aferent domeniului⁶². Până în 2014 CNMIFS a fost o structură ineficientă, datorită sporadicității și caracterului formal al întrunirilor sale, precum și plasării rolului de coordonare a Consiliului în responsabilitatea Departamentului Poliției de Frontiere, o subdiviziune a unei autorități publice centrale. După o perioadă de inactivitate, CNMIFS s-a întrunit în 2014, în vederea punerii în discuție a proiectului Strategiei Naționale de Management Integrat al Frontierei de Stat pentru anii 2015–2017, precum și a propunerii de a reforma structura interinstituțională prin: oferirea rolului de prezidare a CNMIFS Ministerului Afacerilor Interne; și implicarea societății civile în consultările asupra procesului de reformare a domeniului. Consiliul coordonator al persoanelor originare din Republica Moldova domiciliate peste hotare (CCD), constituit în februarie 2005, activează drept organ de consiliere a Guvernului. Scopul acestui consiliu este cel de a promova, menține, dezvolta și exprima identitatea etnică, culturală, lingvistică și religioasă a moldovenilor domiciliați peste hotare. Consiliul cuprinde oficiali din RM și reprezentanți ai asociațiilor diasporei moldovenești.

⁶² Hotărârea de Guvern Nr. 855 din 21.09.2010 Cu privire la Consiliul Național pentru Managementul Integrat al Frontierei de Stat.

Acest Consiliu s-a reunit în octombrie 2012, în cadrul Congresului V al Diasporei. La ședință au participat 36 de reprezentanți ai diasporei moldovenești, din 16 țări străine, 34 fiind membri ai Consiliului Coordonator (conform Hotărârii Guvernului nr. 834 din 10 noiembrie 2011) și 5 persoane din cadrul altor instituții. Pe ordinea de zi a ședinței au fost incluse așa subiecte cum sunt: aprobarea componenței nominale a CCD și rolul membrilor CCD, conform HG nr. 834 din 10 noiembrie 2011; modalitatea de activitate și comunicare a Consiliului Coordonator; discutarea propunerilor privind planul de acțiuni al CCD pentru anii 2013–2014; și discutarea propunerii privind instituirea grupurilor de lucru în cadrul CCD. Urmare a acestei sesiuni au fost create cinci grupuri tematice în următoarele domenii: protecție socială; cultură, tineret, educație, știință; justiție și drepturile omului; reîntoarcerea și reintegrarea moldovenilor migranți; economie și mediu antreprenorial. Membrii grupurilor respective, din rândurile diasporei au fost activ consultați și implicați în elaborarea proiectelor de acte normative și a documentelor de politici care vizează diaspora.

În octombrie 2013, asociațiile CCD au organizat la Florența (Italia) prima conferință anuală în afara granițelor Republicii Moldova. La eveniment au participat reprezentanți ai peste 50 de asociații ale diasporei moldovenești din 16 țări, precum și reprezentanții guvernării de la Chișinău. În cadrul conferinței a fost adoptată și semnată în unanimitate o Rezoluție prin intermediul căreia asociațiile Diasporei solicită un nou mecanism de perfecționare a CCD și a sistemului de comunicare și colaborare dintre diasporă și conducerea Republicii Moldova. De asemenea, s-a propus includerea reprezentanților Diasporei de calificare înaltă în funcții de demnitate politică și funcționari publici, au fost solicitate elaborarea și implementarea unor proiecte de promovare a imaginii pozitive a Republicii Moldova în lume, precum și menționate aspecte ce țin de necesitatea perfecționării cadrului legislativ privind sistemul electoral în vederea asigurării dreptului la vot pentru cetățenii aflați în afara hotarelor Republicii Moldova.⁶³

Cu toate acestea, în pofida aranjamentului instituțional solid deja existent, RM necesită îmbunătățirea în continuare a mecanismului de coordonare inter-instituțională (care ar putea să fi edificat eventual prin intermediul unei asistențe bine organizate și ajustate), pentru a elabora un cadru instituțional și politici mai eficiente de gestionare a migrației.

⁶³ <http://ipn.md/ro/societate/57731>

C4. Cadrul de programe

În conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 12 din 19 ianuarie 2010, Cancelaria de Stat este Autoritatea de coordonare a asistenței, responsabilă de coordonarea procesului de programare, monitorizare și evaluare a asistenței externe acordate Republicii Moldova de către partenerii de dezvoltare. În particular, Direcția generală coordonarea politicilor, a asistenței externe și reforma administrației publice centrale (unitatea națională de coordonare) asigură inter alia: acordarea, autorităților administrației publice, a suportului necesar în eficientizarea mecanismului de coordonare sectorială a asistenței externe; monitorizarea și evaluarea asistenței externe în vederea maximizării impactului acesteia asupra dezvoltării economice a țării; și asigurarea transparenței asistenței externe și implementarea politicii de comunicare cu comunitatea donatorilor și societatea civilă⁶⁴.

Pentru realizarea acestor sarcini, Cancelaria de Stat utilizează⁶⁵:

- Sistemul informațional de management al asistenței pentru a înregistra și procesa informația privind inițiativele de asistență și fluxurile de asistență acordată țării și,
- Consiliile sectoriale de coordonare pentru gestionarea și monitorizarea eficacității asistenței externe.

Autoritatea Națională de Coordonare a Asistenței Externe, utilizează informația oferită de Consiliile de coordonare sectoriale pentru a defini prioritățile pentru asistență externă care urmează să fie aprobate de Comitetul interministerial pentru planificare strategică. Cancelaria de Stat dispune de o Platformă de Gestionare a Asistenței Externe (AMP), care oferă date complete și actualizate privind asistența tehnică oferită Moldovei, mai cu seamă include lista proiectelor de asistență tehnică implementate în țară în diferite domenii. În descrierea proiectelor incluse în AMP se va indica obligator: titlul proiectului (în limbile română și engleză), datele de facto a începerii și finalizării proiectului, statutul proiectului, nivelele de implementare, informație despre finanțare, rolurile instituțiilor, criteriile de clasificare. Opțional mai pot fi introduse date despre obiectivul și rezultatele proiectului, memorandumul semnat, bugetul proiectului și cazurile speciale. Proiecte noi trebuie să fie incluse în AMP de către instituțiile responsabile, imediat după semnarea și aprobarea proiectului. Donatorii trebuie să actualizeze AMP cu informații noi trimestrial. Cancelaria de

⁶⁴ Raportul anual 2012 cu privire la asistența externă acordată Republicii Moldova (proiect). Disponibil pe: http://www.ncu.moldova.md/public/files/2201423_md_ae_raport_2012.pdf

⁶⁵ Ibidem.

Stat este autoritatea responsabilă pentru validarea oricăror modificări efectuate în AMP.

Pe parcursul ultimilor ani a continuat implementarea componentei de migrație și de dezvoltare a Parteneriatului de Mobilitate UE – Moldova, prin intermediul acesteia fiind realizată o informare amplă a populației cu privire la modalitățile migrației, precum și sporirea competențelor funcționarilor consulari ai MAEIE în domeniul diasporei. Totodată, BMA a oferit suportul la lansarea și dezvoltarea unui sistem informațional de vize. Sistemul Informațional de Gestionare a Vizelor a fost lansat la 5 mai 2014, iar începând cu data de 01 august 2014 funcționează sistemul de emiteră a vizei electronice e-Viza gestionat de către MAEIE.

În anul 2013 Republica Moldova a înregistrat progres în implementarea Parteneriatului de Mobilitate cu UE, contribuind la realizarea multor priorități ale partenerilor, prin intermediul proiectelor și inițiativelor cuprinse în cadrul Abordării Globale a Migrației și Mobilității (AGMM). În noiembrie 2013, CE a înaintat propunerea de a liberaliza regimul de vize pentru cetățenii RM, care presupune modificarea Regulamentului 539/2001 privind abolirea obligației de viză pentru călătoriile de scurtă durată pentru cetățenii RM în spațiul Schengen. Astfel, la 20 decembrie 2013 statele-membre ale UE au acceptat propunerea CE.

Cu începere din 28 aprilie 2014 deja cetățenii Republicii Moldova circulă liber în Uniunea Europeană beneficiind de regim liberalizat de vize. În această perioadă au beneficiat de noul regim peste 300 mii cetățeni deținători ai pașapoartelor biometrice. Republica Moldova asigură continuitatea reformelor începute prin intermediul implementării Matricei de politici pentru suport bugetar privind liberalizarea regimului de vize 2014–2016 (21 mil. euro). Reprezentanții instituțiilor naționale relevante asigură participarea și implicarea activă în activitățile celor patru platforme ale **Parteneriatului Estic (PaE)**: democrație, bună guvernare și stabilitate; integrare economică și convergență cu politicile UE; securitate energetică; contacte umane. BMA participă la lucrările Panelului cu privire la Migrație și Azil, care urmărește asigurarea cooperării și realizarea schimbului de bune practici în domeniul politicilor migraționale și în domeniul azilului între țările PaE (Armenia, Azerbaidjan, Georgia, Moldova, Belarus, Ucraina) și UE, pentru a facilita ajustarea sistemelor de gestionare a migrației și azilului la standardele internaționale. În același timp, autoritățile de frontieră ale RM participă la lucrările Panelului cu privire la Managementul Integrat al Frontierei, care urmărește asigurarea dialogului și cooperării între autoritățile de frontieră ale PaE, UE și alți actori internaționali în domenii aferente managementului frontierei, în vederea facilitării mobilității persoanelor și bunurilor peste frontiere prin asigurarea controlului eficient al frontierelor,

prevenirea și combaterea infracțiunilor transfrontaliere, inclusiv a traficului de persoane și a migrației iregulare. Ambele panee își desfășoară lucrările în cadrul Platformei PaE „Democrație, Bună Guvernare și Stabilitate”.

Totodată, MAEIE asigură promovarea constantă a priorităților țării noastre în contextul PaE în cadrul dialogului cu partenerii europeni. Republica Moldova a participat la toate reuniunile Platformelor, inițiativelor pilot desfășurate în cadrul Parteneriatului Estic, preluând experiența partenerilor europeni relevantă domeniilor corespunzătoare din Acordul de Asociere, precum și împărtășind la rândul său bunele practici acumulate cu statele din PaE, cum ar fi de exemplu în domeniul vizelor sau gestionării migrației. Rezultatele bune obținute de Moldova în contextul dimensiunii bilaterale a PaE o plasează în fruntea statelor PaE, apreciere dată în primul rând de UE și statele membre ale UE.

Domeniul migrației forței de muncă s-a axat pe perfecționarea cadrului legislativ și aducerea în concordanță cu normele legale a unor acte legislative în domeniu. Astfel, au fost operate modificări la Legea cu privire la migrația de muncă și la Legea privind regimul străinilor în Republica Moldova. Modificările în cauză, care prevăd și excluderea cotei de imigrare în scop de muncă – vor contribui la crearea unui cadru normativ mai eficient de reglementare a relațiilor între subiecții implicați în procesul de migrație de muncă și la stabilirea unui climat prielnic investitorilor străini. Totodată, prin intermediul **Proiectului-pilot privind mobilitatea forței de muncă**, au fost realizate servicii în domeniul instruirii și ocupării forței de muncă, și al îmbunătățirii managementului fluxurilor de migrație a forței de muncă calificate între Italia și Republica Moldova. Activitățile de bază s-au axat pe organizarea și desfășurarea cursurilor lingvistico-vocaționale.⁶⁶

Proiectul „Reîntoarcerea și Reintegrarea Voluntară Asistată a Minorilor și Tinerilor Adulți”, cu accent pe prevenirea traficului, implementat de Guvernul Austriei și Fondul European de Returnare, a contribuit la asistarea mai multor beneficiari și la crearea Comitetului Inter-Instituțional pentru monitorizarea implementării activităților proiectului.⁶⁷

Guvernele Regatului Norvegiei, Regatului Danemarcei și Confederației Elvețiene au contribuit la combaterea traficului de ființe umane, la prevenirea riscurilor și identificarea victimelor și potențialelor victime, prin elaborarea planurilor individuale de reabilitare, reintegrare și asistență complexă a victimelor traficului prin SNR.⁶⁸

⁶⁶ Ibidem.

⁶⁷ Ibidem.

⁶⁸ Ibidem.

Un număr de aproximativ 200 de acțiuni aferente migrației în perioada analizată au fost implementate sau sunt în curs de implementare. Aceste proiecte variază de la guvernare eficientă la migrația de muncă și dimensiunea de abilități a acestora până la protecția și abilitarea victimelor violenței domestice și traficul de ființe umane. O parte considerabilă din acțiunile ce țin de migrație au fost sau sunt implementate sub egida Parteneriatului de Mobilitate, peste 90 inițiative care au tangență cu migrația au fost sau sunt în proces de implementare în diferite domenii, de la profilul migrațional până la scheme/proiecte de promovare a migrației circulare.

Printre donatorii cheie rămân a fi: Comisia Europeană, Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC), Fondul Fiduciar de Securitate Umană al ONU, Agenția SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID), Fundația SOROS, Agenția de Dezvoltare a Republicii Cehe, Agenția Austriacă de Dezvoltare, Agenția Suedeză pentru Cooperare Internațională și Dezvoltare, Guvernul Japoniei, Guvernul României, Guvernul Finlandei, Guvernul Italiei, Guvernul Ciprului, Guvernul Germaniei, Guvernul Greciei, Guvernul Danemarcei, Guvernul Norvegiei, Guvernul Elveției, Soroptimist International (Norvegia), Lakarmissionen (Suedia). Cei mai importanți partenerii de implementare a proiectelor și programelor care țin de domeniul migrației sunt: OIM Moldova, Organizația Internațională a Muncii, ICNUR, Fondul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), Fondul ONU pentru Populație în Moldova, Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) Moldova, Fondul European de Investiții și Centrul Internațional de Dezvoltare a Politicilor Migraționale (ICMPD).

Printre proiectele din domeniul migrației care sunt derulate în perioada de raportare pot fi menționate așa inițiative cum sunt:

- *Consolidarea Legăturii dintre Migrație și Dezvoltare: Testarea Platformei de Servicii Integrate pentru Migrantii Moldoveni și Comunitățile Acestora*, finanțat de UE și implementat de Agenția Internațională pentru Informații din Țările Sursă;
- *Consolidarea Capacităților Guvernului Republicii Moldova de Gestionare a Relațiilor cu Diaspora*, finanțat din Fondul de Dezvoltare al OIM, implementat de OIM Moldova.
- *Consolidarea Capacităților Secretariatului Permanent al Comitetului Național Pentru Combaterea Traficului de Persoane în Republica Moldova*, finanțat de SUA și implementat de OIM Moldova;
- *Programul Pilot Comun PNUD/OIM / Entitatea Națiunilor Unite pentru Egalitatea de Gen și Emanciparea Femeilor (UN Women) Privind Integrarea Migrației în Strategia Națională de Dezvoltare a Republicii Moldova*, finanțat de SDC;

- *Susținerea Republicii Moldova în implementarea Planului UE-RM de liberalizare a regimului de vize, finanțat de UE, implementat de către ICMPD;*
- *Consolidarea capacităților de management a migrației în Republica Moldova, finanțat de UE, implementat de Serviciul Suedez de Angajare în Câmpul Muncii;*
- *Integrarea Migrației în Strategiile Naționale de Dezvoltare, finanțat de SDC, implementat de OIM Moldova;*
- *Consolidarea Managementului Migrației și a Cooperării în domeniul Readmisiei în Europa de Est, finanțat de Uniunea Europeană, cofinanțat de Departamentul de Stat al Statelor Unite ale Americii, cofinanțat și implementat de Organizația Internațională pentru Migrație, în parteneriat cu Guvernul Republicii Moldova.*

Mecanismele de coordonare a donatorilor. În perioada analizată un șir de mecanisme de coordonare a donatorilor au fost constituite pentru a îmbunătăți coordonarea între partenerii de dezvoltare și guvern. La nivel național, mecanismul cheie de coordonare a partenerilor de dezvoltare este ședința lunară a donatorilor, organizată pentru a îmbunătăți coordonarea și armonizarea între Guvernul Moldovei și partenerii săi.

Planul de implementare a principiilor de parteneriat, semnat în martie 2010 între Guvern, Banca Mondială și alți donatori relevanți (UE, ONU, cât și mulți alți donatori bilaterali), prevede un proces mai formal de constituire a Consiliilor de asistență externă sectorială (numite și Consilii de coordonare sectorială), un organ consultativ – Consiliul Comun de Parteneriat – care reflectă parteneriatul între Guvern, societatea civilă (inclusiv sectorul privat) și partenerii de dezvoltare. Consiliul este co-prezidat de Prim-ministrul Moldovei și un reprezentant al partenerilor externi de dezvoltare. În contextul fenomenului migrației, merită să fie menționat Consiliul sectorial de coordonare a asistenței externe în domeniul muncii și protecției sociale, care este prezidat de MMPSF. Co-președinția Consiliului este asigurată de un reprezentant al organizațiilor donatoare active în domeniu, așa cum este Departamentul pentru Dezvoltare Internațională al Marii Britanii, Agenția Suedeză pentru Cooperare Internațională și Dezvoltare, SDC, OIM, Banca Mondială, USAID, OSCE, Agenția Austriacă de Dezvoltare, Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei, Agenția de Coordonare și Cooperare Internațională a Turciei, Oficiul ONU în Moldova, Agențiile ONU etc.⁶⁹

⁶⁹ Ordinul MMPSF Nr. 060 din 17 februarie 2010, cu privire la crearea Consiliului de coordonare a asistenței externe în domeniul muncii și protecției sociale (cu anexele respective).

În scopul îmbunătățirii procesului de coordonare a activității comune a MMPSF și a organizațiilor donatoare în domeniu, în 2012 și-a început activitatea Consiliul de coordonare a asistenței externe în domeniul asigurării egalității între femei și bărbați. MMPSF, în colaborare cu UN Women și Centrul pentru Parteneriat și Dezvoltare, a organizat sesiuni de instruire despre problemele politicii de gen, a elaborat un set de amendamente legislative cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați și a inițiat procesul de aprobare al acestora. Cu suportul UE specialiștii de la Centrul de asistență și protecție și cei de la MMPSF au efectuat vizite la Echipele Multi-Disciplinare (EMD) și viceversa, pentru monitorizarea cazurilor concrete, precum și extinderea SNR pentru protecția și asistența victimelor și a potențialelor victime ale traficului de ființe umane la nivel comunitar.⁷⁰

Pe parcursul anilor 2012–2014, în Moldova, au fost create Grupuri de Lucru tematice, formate din reprezentanți ai instituțiilor guvernamentale, societatea civilă și sectorul privat, care desfășoară lucru în comun în vederea oferirii suportului și expertizei în domeniile cheie identificate de Guvernul Republicii Moldova. Deoarece una din cele cinci priorități stipulate în formularul RM de aplicare pentru Programul Pilot de Dezvoltare (PPD) se referă la migrație și managementul frontierei, în Moldova a fost creat Grupul de Lucru în domeniul migrației al donatorilor pentru Republica Moldova este co-prezidat de Ambasada României în Moldova și de Ambasada Republicii Slovace în Moldova, și este găzduit de Ambasada SUA în Moldova. În perioada 2012–2013, au avut loc cinci sesiuni ale acestui grup de lucru, în cadrul cărora au fost identificate și discutate prioritățile în domeniul migrației, managementului de frontieră și combaterea traficului de persoane; aceste domenii fiind subiectele pe care se vor axa eforturile partenerilor de dezvoltare ale Moldovei în cadrul PPD. Deși activitatea acestui Grup de Lucru pe alocuri dublează activitatea Consiliul sectorial de coordonare a asistenței externe prezidat de MAI, aceste întâlniri permit o discuție mai aprofundată pe diferite arii de suport extern, care oferă posibilitate de participare a unor țări (prin intermediul teleconferinței) care nu sunt prezente în Consiliul sectorial sus numit. În final scopul al Acestui Grup de Lucru al donatorilor în cadrul PPD este de a discuta în detaliu inițiativele curente de asistență a Moldovei, în vederea evitării dublării asistenței externe oferite și identificării unor noi domenii de intervenție, dacă este cazul.

În anul 2014 Guvernul⁷¹ a continuat acțiunile comune de planificare a asistenței externe, de implementare și de evaluare a indicatorilor de performanță stabiliți de Parteneriatul Global, precum și de îmbunătățire a procesului de

⁷⁰ Raportul anual 2012 cu privire la asistența externă acordată Republicii Moldova (proiect). Disponibil pe: http://www.ncu.moldova.md/public/files/2201423_md_ae_raport_2012.pdf

⁷¹ Ibidem.

schimb de informație prin noua platformă de gestionare a datelor AMP. Pentru a continua perfecționarea și îmbunătățirea eforturilor de eficientizare a asistenței pentru dezvoltare, în perioada următoare Cancelaria de Stat are în vizor mai multe angajamente inter alia, cum ar fi:

- Alinierea asistenței externe la prioritățile naționale de dezvoltare și armonizarea ciclului de programare a acestora cu ciclul bugetar și de planificare a politicilor;
- Asigurarea transparenței și publicarea informației relevante gestionării asistenței externe. Platforma informațională privind asistența externă va fi revizuită și ajustată;
- Coordonarea interministerială necesită a fi regândită, fiind asigurate platforme de dialog unificate și eficiente;
- Capacitățile instituționale ale ministerelor vor fi în continuare susținute și stimulate în funcție de performanța demonstrată.

PARTEA D. PRINCIPALELE CONSTATĂRI, IMPLICAȚII ASUPRA POLITICILOR ȘI RECOMANDĂRI

Secțiunea D1 rezumă principalele constatări din Părțile A, B și C relevante în contextul datelor disponibile cu privire la situația curentă în domeniul migrației și dezvoltării.

În Secțiunea D2, în baza evaluării situației curente, sunt prezentate unele recomandări cheie pentru elaboratorii de politici întru îmbunătățirea managementului curent al migrației.

Secțiunea D3 continuă secțiunea anterioară, prezentând un set de recomandări cu privire la integrarea migrației în politicile de dezvoltare ale țării.

Secțiunea D4 indică lacunele existente de date și oferă recomandări și strategii posibile pentru a îmbunătăți statisticile cu privire la migrație și baza generală de evidență a migrației.

DI. Principalele constatări cu privire la legătura între migrație și dezvoltare

Această secțiune rezumă principalele constatări relevate de datele disponibile cu privire la situația curentă în domeniul migrației și dezvoltării.

Context. Fenomenul migrației în Moldova continuă să fie caracterizat preponderent de emigrarea peste hotare a populației, mai puțin de imigrarea persoanelor de peste hotare. Eforturile statului în perioada curentă sunt direcționate spre gestionarea fenomenului, inclusiv desfășurarea reformelor instituționale direcționate în acest scop, cooperarea mai strânsă cu Uniunea Europeană.

Odată cu declanșarea crizei economice în Europa și înăsprirea condițiilor de ședere a migranților în Federația Rusă, una din principalele țări de destinație a moldovenilor, a devenit deosebit de actuală necesitatea abordării problemelor migranților reveniți în țară. La întoarcere migranții pot contribui la dezvoltarea țării de baștină atât prin implicarea lor în activitatea de muncă, cât și prin lansarea afacerilor proprii, crearea legăturilor de afaceri între țara de origine și

cele de destinație, transferul de abilități și cunoștințe acumulate peste hotare, de tehnologii, precum și prin transfer de idei, convingeri, standarde de viață, etc.

Studiile realizate în domeniu denotă că principalii factori de impulsionare a migranților moldoveni continuă să fie cei de ordin economic: lipsa locurilor de muncă și/sau salariile neatractive oferite pe piața muncii din Moldova.

Modele actuale de migrație. Analiza situației în domeniul migrației s-a realizat în baza unei serii de date administrative și statistice, oferite de către diferiți producători de date.

O serie de date administrative ale ÎS „CRIS „Registru” permit analiza situației privind Emigrarea autorizată cu retragerea vizei de reședință înainte de plecarea din țară. În baza acestor date a fost estimat un număr de circa 104,3 mii persoane care către sfârșitul anului 2014 locuiau peste hotare. *Emigrarea autorizată anuală* înregistrează tendințe stabile spre diminuare, astfel în 2014 rata de descreștere a fluxului emigrării autorizate față de 2013, a fost de -8 procente, iar față de 2009 a constituit -64 procente. Fenomenul este mai pronunțat în mediul urban față de cel rural, anual emigrând autorizat mai multe femei decât bărbați. Preponderent pleacă din țară persoane tinere, instruite, cu studii medii de specialitate, superioare incomplete și superioare. Țările principale de destinație sunt Federația Rusă și Ucraina care cumulează aproape 60 procente dintre emigranți. Printre alte țări cu ponderi semnificative ale emigranților sunt SUA, Germania, Israel și Belarus.

O sursă importantă, care oferă posibilitatea estimării volumului emigrării internaționale este informația DPF despre perioada aflării persoanelor în afara țării, în baza înregistrărilor traversării frontierei de stat. Conform acestei surse la sfârșitul anului 2014 un număr de 271,6 mii persoane se aflau în afara țării mai mult de 12 luni, circa 67 procente dintre aceștia au vârstă de 15–44 ani, femeile constituind cu 14,3 procente mai mult decât bărbații.

Datele MAEIE obținute de la misiunile diplomatice și oficiile consulare ale RM peste hotare relatează că la finele anului 2014 peste hotare se aflau circa 984 mii persoane, indiferent de durata aflării acestora în țările de destinație. Conform datelor menționate 55,9 procente se aflau în Federația Rusă, 15,3 procente – în Italia (2,3 procente – în Portugalia, 2,0 procente – în Marea Britanie, 1,9 procente – în Grecia, de la câte 1,8 procente și mai puțin în alte țări).

Migrarea temporară/circulară în scop de muncă, cu intenția de a reveni acasă, este estimată în baza datelor AFM. Datele cercetării relatează asupra unui număr de circa 300 mii persoane care într-un anumit timp s-au aflat la muncă

în afara țării în perioada 2009–2014. Profilul Migrării temporare este diferit în comparație cu a Emigrării autorizate. Preponderent migrează la muncă populația din mediul rural care constituie circa 72 procente, iar caracterul masculin al acestui tip de migrație este deosebit de pronunțat. De asemenea, în cazul acestui tip de migrație, numărul bărbaților depășește numărul femeilor. În general, principalele țări de destinație au continuat să fie Rusia și Italia, însă distribuția pe sexe este diferită. Pentru 79 procente dintre bărbați țara de destinație a fost Federația Rusă, pentru 5 procente – Italia, în cazul femeilor distribuția este mai uniformă cu 48 procente – pentru Federația Rusă și 31 procente – pentru Italia.

În ceea ce privește structura pe vârste a migrației se observă prevalența semnificativă a celor de 15–44 ani, care cumulează circa 77 procente din totalul migranților temporari. Jumătate dintre migranți sunt persoane cu studii medii (liceale, gimnaziale), iar circa 39 procente constituie cei cu studii medii specializate și studii profesionale.

ANOFM declară tendințe spre creștere a numărului persoanelor care lucrează peste hotare cu contracte legale de muncă. Totuși numărul acestora rămâne a fi destul de mic. Principalele țări de destinație unde migranții pleacă în baza contractelor de muncă sunt Israel și Emiratele Arabe Unite, excepție fiind anul 2014, în care pe locul doi s-a situat Polonia.

Cu referire la migrația pentru studii, datele denotă că numărul de moldoveni care s-au aflat la studii peste hotare pe parcursul anilor 2009–2014 a crescut de 2,3 ori, circa 91 procente făceau studiile în România, 6,0 procente – în Federația Rusă, 2,1 procente – în Bulgaria în 2014. Din cauza numărului limitat de locuri de studii peste hotare care sunt oferite Moldovei sub egida tratatelor internaționale, numărul de persoane care studiază peste hotare, prezentat de Ministerul Educației, este relativ mic. Nu se cunoaște numărul celor care pleacă pentru a-și face studiile peste hotare în afara acordurilor internaționale și fără notificarea Ministerului, care, probabil, este mai mare.

Emigrarea involuntară a înregistrat o creștere către sfârșitul anului 2014 în comparație cu 2009. Numărul solicitanților de azil din Moldova peste hotare a fost de 739 persoane în 2009, iar în 2014 au fost înregistrate 1.449 persoane (în 2013 – 878), totodată s-a înregistrat o descreștere a numărului persoanelor care au obținut statut de refugiat peste hotare, de la 5.929 în 2009 la 2242 în 2014. De menționat, că în ultimii doi ani s-a majorat, atât rata de creștere în raport cu anul precedent a numărului de cetățeni moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil peste hotare cât și a numărului de cetățeni moldoveni înregistrați, recunoscuți drept refugiați peste hotare.

Repatrierea: pe parcursul anilor 2009–2014, numărul anual de persoane repatriate a oscilat diferit. În 2014 acest număr s-a majorat față de 2009 cu aproximativ 3 procente. De asemenea, în perioada analizată s-a majorat și numărul copiilor repatriați, ponderea acestora în 2014 constituind 11,3 procente în comparație cu 1,1 procente înregistrată în 2009.

De menționat că, începând cu anul 2011, înregistrarea repatrierii persoanelor este efectuată de două instituții: BMA al MAI și ÎS „CRIS „Registru” a MTIC.

Readmisia. O dinamică pozitivă este înregistrată pentru domeniul readmisiilor în Moldova. După o creștere în perioada 2009–2011 de circa 1,4 ori a numărului persoanelor readmise, în 2014 se atestă o reducere majoră a numărului acestora până la 69 persoane față de 126 persoane în 2012, fapt ce denotă fie legalizarea cetățenilor moldoveni, fie respectarea regimului de ședere al țării în care se află aceștia.

Prevenirea și combaterea traficului de ființe umane: Sistemul Național de Referire⁷² este cadrul principal de cooperare și coordonare a eforturilor actorilor activi în domeniul combaterii TFU, iar activitățile în cadrul SNR se realizează prin intermediul EMD care au atins o acoperire națională. Eficiența sistemului respectiv este confirmată de creșterea numărului persoanelor identificate prin intermediul acestuia. Datele statistice arată că în 2014 au fost identificate 80 victime TFU, care este în scădere cu 51 de cazuri față de numărul identificat în anul 2009. Numărul victimelor potențiale ale TFU raportat de ONG-uri pentru 2014 este de 854 persoane, față de doar 308 persoane raportate în 2009. Femeile constituie circa 71 procente, iar copii circa 8 procente din totalul persoanelor identificate drept victime TFU.

Populația rezidentă de origine străină. Către finele anului 2014, numărul total de străini (inclusiv apatrizii) care se află pe teritoriul Moldovei a fost de 21.685 persoane (0,5 procente din totalul populației). Majoritatea străinilor sunt originari din Ucraina, Federația Rusă, urmați de cei din Israel, România, Turcia, celelalte țări au fost reprezentate cu câte 2 procente și mai puțin de fiecare. Numărul anual de imigrări a străinilor în Moldova este în creștere, respectiv de la 2.009 persoane în 2009 la 4.204 persoane în 2014. De menționat că rata de creștere în 2014 față de 2013 a constituit 25,2 procente.

Impactul demografic al migrației. Prevalența emigrării asupra imigrării influențează dezvoltarea demografică a republicii, care în perioada de amploare

⁷² SNR a fost lansat în Republica Moldova în anul 2006 cu suportul OIM, a donatorilor externi și societății civile.

a fenomenului a condus la descreșterea continuă a numărului populației și la amplificarea procesului de îmbătrânire a populației. De menționat că în ultimii doi ani s-a observat o stabilitate în ceea ce ține de numărul total al populației, estimat de BNS. De asemenea, s-a atestat o stabilitate a altor indicatori demografici, spre exemplu: sporul natural, rata netă a migrației. Fenomenul migrației este mai pronunțat în mediul rural în comparație cu cel urban, totodată se observă tendințe stabile spre creștere a populației urbane în contextul reducerii/stabilizării populației totale a țării, ceea ce relatează asupra existenței migrației interne, de la sate spre orașe, în special a populației economic active.

Impactul economic al migrației. Migrația forței de muncă din țară are un rol important și semnificativ și în termeni economici. Creșterea numărului persoanelor plecate la muncă peste hotare a rezultat în creșterea semnificativă a cuantumului transferurilor de peste hotare a persoanelor fizice, cu o influență înregistrată asupra principalilor indicatori macroeconomici. Creșterea constantă a Produsului Intern Brut în mare parte se atribuie veniturilor remise în țară de către migrații moldoveni care lucrează peste hotare.

Remitențele reprezintă o sursă importantă de ieșire din sărăcie pentru populație. Circa 24 procente de gospodării casnice din țară în 2014 beneficiau de surse bănești provenite din remitențe, în mediul rural ponderea acestora fiind de 26,0 procente. Conform datelor AFM/Studiului MFM (2012) peste 80 procente dintre migrații au trimis lunar bani familiei, jumătate din ei – sume de peste 500 dolari SUA.

Veniturile gospodăriilor sunt influențate considerabil de remitențe, în cazul gospodăriilor beneficiare de mijloacele respective ponderea constituie 57 procente, iar în cazul gospodăriilor beneficiare de remitențe din mediul rural – 62 procente (din mediul urban 50 procente). Astfel, dacă nu ar primi remitențe, proporția gospodăriilor care s-ar plasa sub pragul sărăciei în 2014 ar constitui 25,3 procente, în mediul rural indicatorul ar fi de 32,8 procente.

Este atestată o înrăutățire continuă a indicatorilor care caracterizează piața forței de muncă. În perioada 2009–2014 numărul populației economic active s-a redus constant de la 1.265 mii până la 1.232 mii, diminuarea fiind de 33 mii persoane, ceea ce constituie circa trei procente, rata de activitate s-a redus cu 1,6 p.p. S-a redus ponderea populației sub VAM de la 18,2 procente la 17,1 procente, a crescut ponderea persoanelor peste VAM de la 15,3 procente la 17,3 procente. În condițiile migrației populației tinere peste hotare poate fi așteptată o reducere în continuare a populației în vârstă aptă de muncă cu toate efectele negative ale acestui fenomen.

Studiile în domeniu denotă unele tendințe spre reîntoarcere în țară a migranților în scop de muncă. Totodată migrații reveniți se confruntă cu probleme de reintegrare, care sunt generate de lipsa locurilor de muncă și cuantumul mic al salariilor oferite. Lansarea propriei afaceri rămâne a fi dificilă din diverse motive, inclusiv insuficiența de resurse financiare și lipsa de informare. În aceste condiții o parte considerabilă dintre migranți aleg să re-emigreze.

Impactul social al migrației. Impactul negativ social generat de fenomenul migrației este confirmat de o serie de studii în domeniu. Acesta este exprimat prin deficiența de cadre în astfel de domenii precum sunt educația și sănătatea, ca rezultat a emigrării personalului calificat care a lucrat în aceste sectoare. A fost constatat că migrația reduce sărăcia, însă generează efecte sociale negative asupra copiilor și vârstnicilor lăsați fără îngrijire în urma migrației persoanelor tinere. În 2014 numărul copiilor lăsați în țară fără grija părintească, conform informației Ministerului Educației din analiza datelor Recensământului școlar, 2014 a fost de 41 mii, dintre care 10 mii copii aveau ambii părinți plecați peste hotare la muncă și 31 mii copii – un părinte plecat peste hotare la muncă.

Migrația forței de muncă și sistemul național de asigurare socială. Migrația forței de muncă afectează durabilitatea sistemului național de asigurare socială. Astfel, fiind în afara țării, o parte semnificativă a populației economic active nu participă la sistem, ceea ce conduce la creșterea poverii asupra populației economic active în economia națională. Aceasta deja a condus la un deficit al bugetului asigurărilor sociale de stat (BASS) care pe parcursul ultimilor ani este compensat de către bugetul de stat (BS). De asemenea, lipsa pilonului cumulativ al sistemului de asigurări sociale și pachetul îngust de beneficii oferit de către actualul mecanism de asigurare individuală, face puțin atractivă participarea migranților la sistem. Neparticiparea actualilor migranți la sistem, la întoarcerea acestora pe termen mediu și lung se va reflecta în imposibilitatea obținerii unor beneficii din cadrul sistemului, ceea ce va contribui direct la creșterea poverii asupra sistemului de asistență socială. Prin urmare, asigurarea garanțiilor sociale minime a lucrătorilor migranți moldoveni aflați peste hotarele țării și găsirea unor soluții adecvate la întoarcerea acestora, reprezintă o preocupare curentă pentru stat. În acest context, pe parcursul ultimilor ani o serie de acorduri privind securitatea socială au fost semnate sau sunt în proces de negociere cu mai multe țări de destinație a acestora, principiile cărora se bazează pe contributivitate.

Cadrul instituțional. O serie de instituții de stat sunt implicate în procesele de gestionare a migrației, direct sau indirect, în corespundere cu domeniile de activitate și de competență a acestora. În scopul eficientizării activităților privind comunicarea și conlucrarea cu migranții moldoveni aflați

peste hotare, coordonarea politicilor în domeniu a fost creat Biroul pentru Relații cu Diaspora. În cadrul ministerelor și altor autorități administrative centrale au fost desemnate persoane responsabile pentru promovarea și realizarea politicii statului în domeniul diasporei, la nivel de viceministri sau vicedirectori.

Biroului Migrație și Azil i-au fost atribuite noi competențe prin desemnarea acestuia drept instituție responsabilă pentru elaborarea ulterioară a Raportului PME al RM.

Cadrul național legislativ și regulator a înregistrat progrese semnificative în ceea ce privește constituirea unei baze comprehensive pentru un sistem eficient de gestionare a migrației. Conform opiniilor experților CE, cadrul legislativ și de politici cu privire la prevenirea și contracararea traficului de ființe umane este consolidat și aliniat standardelor internaționale.

Continuă activitățile privind semnarea acordurilor bilaterale în domeniul migrației forței de muncă în scopul asigurării securității sociale și de muncă a migranților din Republica Moldova.

Cadrul de politici este în continuă dezvoltare. Au fost elaborate și puse în aplicare strategii și politici de stat în diverse domenii conexe migrației: mobilitatea la frontieră, reîntoarcerea și reintegrarea migranților, investirea remitențelor în dezvoltare, dezvoltarea ÎMM, combaterea migrației iregulare și TFU. Coordonarea și asigurarea coerenței politicilor și strategiilor ce țin de fenomenul migrației se realizează în cadrul unui aranjament instituțional impresionant. Cu toate acestea, este necesară îmbunătățirea în continuare a mecanismului de coordonare inter-instituțională pentru o gestionare mai eficientă a fenomenului migrației.

D2. Recomandări cu privire la gestionarea migrației

În perioada anilor 2009–2014 tema migrației, fiind recunoscută politic ca fenomen, inclusiv prin efectele sale pozitive și negative, a devenit un element cheie la elaborarea politicilor naționale, sectoriale și intersectoriale.

În mod special au devenit vizibile mecanismele care țin de imigrarea străinilor⁷³. În mare parte acestea au asigurat transpunerea mai multor directive comunitare în domeniu. Acest fapt a contribuit la eficientizarea dialogului bilateral cu statele comunitare în domeniile conexe migrației (ocupațional, social, educațional etc.).

⁷³ Legea privind regimul străinilor nr. 200 din 16 iulie 2010.

Totodată, rămân a fi necesare:

- consolidarea capacităților autorităților competente din țară în corelarea și promovarea principiilor și procedurilor de admitere și de documentare în țară a străinilor (migranților economici și non-economiци) cu realitățile economice ale țării, fiind aplicată o abordare utilitaristă pentru țară;
- perfectarea continuă a cadrului normativ privind admiterea selectivă a străinilor în scop de muncă pentru suplinirea deficitului de personal înalt calificat: (1) în domeniile care duc lipsa forței de muncă calificată; (2) în ramurile economiei prioritare pentru dezvoltarea durabilă a țării⁷⁴ care nu dispun de resurse autohtone de calificare necesară și (3) facilitarea admiterii și șederii în Republica Moldova a investitorilor străini precum și a persoanelor care gestionează investițiile străine în domeniile economice cu efect multiplicativ.⁷⁵ De remarcat, că promovarea pro-activă de atragere a investițiilor străine prin politicile migraționiste cunoaște mai multe exemple internaționale. Astfel, practica statelor europene sau nord-americane prevede în acest sens mecanisme de facilitarea admiterii și documentării străinilor care investesc în afaceri în zone economice prestabilite (mediul rural, și/sau dezvoltarea economiei multiplicative în raport cu condițiile generale ca ex.) sau creează locuri noi de muncă;
- dezvoltarea mecanismelor de recunoaștere a competențelor și calificărilor profesionale a străinilor în domeniile care necesită personal calificat;
- promovarea instituțiilor de învățământ superior din Republica Moldova în scopul atragerii străinilor la studii și promovarea imaginii instituțiilor superioare de învățământ din țară;
- perfecționarea instrumentelor legale și instituționale ce asigură principiul non-discriminării străinilor aflați în țară, evitării oricăror restricții nejustificate de natură discriminatorie bazate pe orice motiv cum ar fi sexul, rasa, culoarea, originea etnică sau social, caracteristici genetice sau stare de sănătate, limbă, religie sau convingeri etc.;
- promovarea unui climat de legalitate în admiterea și șederea străinilor în Republica Moldova prin sporirea gradului de informare a potențialilor migranți care doresc să vină în Republica Moldova pentru perioade scurte de timp (la studii, muncă, etc.).

⁷⁴ Strategia națională de dezvoltare, „Moldova 2020”, aprobată prin Legea nr. 166 din 11.07.2012.

⁷⁵ Ca exemple construcția drumurilor, infrastructurii economice, sistemelor de irigare în agricultură etc.

Un rol deosebit în gestionarea migrației revine politicilor de integrare a străinilor, promovate în stat. Deși cadrul regulatoriu în domeniu adoptat în Republica Moldova⁷⁶ este recunoscut drept unul novator atât în zona CSI, dar și pentru un șir de state vest-europene, implementarea acestuia se află în faza inițială și necesită mai multă atenție pentru asigurarea corelării cu necesitățile evidențiate.

Dezvoltarea rapidă a proceselor de imigrare a străinilor în țară nu a permis preselecția lor din statele terțe, similare sau apropiate ca identitate culturală, civilizațională sau religioasă etc., fapt ce ar exclude deficiențe în integrare. Datele PME indică că în Republica Moldova la sfârșitul anului 2014 se află cu drept de ședere provizorie sau de ședere permanentă circa 22 mii de străini, din aproximativ 110 sate.

Astfel, este important de a dezvolta în cadrul politicilor de gestionare a migrației a unor politici pe termen lung ce țin de acomodarea reciprocă între toți străinii (beneficiarii ai unei forme de protecție, imigranții, persoanele născute în afara țării și alte categorii de persoane) și locuitorii Republicii Moldova.

Pe parcursul anului 2014 au fost dezvoltate mecanismele necesare de cooperare între entitățile statale responsabile de acomodarea și integrarea străinilor, a fost garantat accesul străinilor la programele de acomodare socioculturală și lingvistică prin asigurarea cheltuielilor necesare din contul Bugetului de Stat⁷⁷.

Totodată, având în vedere importanța deosebită a integrării străinilor pentru coeziunea socială și civică în țară, este necesară susținerea activă a străinilor și apatrizilor cu statut de ședere legală în Republica Moldova, asigurarea participării lor la viața economică, socială și culturală a țării. Acest obiectiv urmează a fi susținut prin sporirea gradului de conștientizare a persoanelor publice, a societății civile, și a străinilor înseși în importanța procesului de integrare.

Deși autoritățile publice au recunoscut importanța politicilor de integrare prin definirea fondurilor publice necesare pentru implementarea lor, acestea nu sunt suficiente pentru acoperirea întregului spectru de necesități posibile și pentru toate categoriile de străini. Astfel este necesar de a determina categoriile de străini care pot beneficia de un tratament facilitat în domeniul dat, spre

⁷⁶ Legea privind integrarea străinilor în Republica Moldova nr. 274 din 27.12.2011.

⁷⁷ Legea Bugetului de stat pe anul 2014 nr. 339 din 23.12.2013.

exemplu categoriile vulnerabile de persoane, beneficiari ai unor forme de protecție, minori neînsoțiți, femei, etc.

Implementarea politicilor de integrare necesită o monitorizare obiectivă prin stabilirea unor seturi de indicatori în toate domeniile relevante, colectarea, sinteza și analiza datelor obținute.

În domeniul emigrării, domeniu care a beneficiat de cea mai mare atenție în cadrul cercetărilor și abordării comprehensive la elaborarea politicilor de stat, rămân a fi prioritare aspectele ce țin de situația membrilor de familie rămași fără grija celor plecați peste hotare⁷⁸, în special a bătrânilor și a copiilor.

În mod special este alarmantă creșterea numărului copiilor minori rămași fără îngrijirea părinților în legătură cu plecarea acestora la muncă peste hotare⁷⁹. Datele obținute din cercetări indică gradul redus de socializare a copiilor respectivi, abandonul sistemului școlar, reducerea nivelului de instruire, creșterea delincvenței juvenile pentru categoria respectivă de copii.

Problemele menționate solicită implicarea pro-activă a statului și a întregii societăți, crearea unor mecanisme stabile de parteneriat comunitar sau social pentru prevenirea fenomenului, consolidarea mecanismului preventiv pe țară, precum și dezvoltarea mecanismelor de resocializare pentru categoria respectivă de populație. Este regretabilă lipsa coerenței între eforturile diferitor autorități responsabile pentru diferite aspecte ale problemei date (Autoritățile Publice Locale, MMPSF, Ministerul Educației, MAI și altele). În acest sens este necesar de a dezvolta parteneriate durabile, eficiente și diligente între toți actorii implicați, completarea deficienței existente în serviciile necesare la nivel comunitar, care ar răspunde necesităților copiilor și tinerilor din familiile migranților. Este importantă redimensionarea atitudinii autorităților publice față de problema dată.

Își mențin importanța inițiativele comune cu statele de destinație, inclusiv Federația Rusă, Italia, Israel și Turcia preconizate pentru asigurarea migrației circulare, reîntoarcerea lucrătorilor migranți și reintegrarea lor pe piața muncii din Moldova.

⁷⁸ Planul Național de Acțiuni cu privire la protecția copiilor lăsați fără îngrijirea părinților pentru 2010–2011 (din 02 iunie 2010); proiectul „Abordarea efectelor negative ale migrației asupra minorilor și familiilor lăsate fără grija celor plecați peste hotare”, implementat de Guvernul Italian în colaborare cu OIM, și co-finanțat de CE (durata 2011–2012), etc.

⁷⁹ Cercetarea UNICEF Fenomenul delincvenței juvenile în Republica Moldova, Cartea juridică, 2011.

Rămâne o necesitate stringentă asigurarea transferul de calificări și inovații în anumite sectoare, prin intensificarea reînținerii temporare a conaționalilor înalți calificați ar facilita circulația de creiere.⁸⁰

O atenție deosebită autoritățile moldovenești au acordat stabilirii legăturilor între organizațiile Diasporei din diferite țări, cu țara, inclusiv instituirea autorității speciale în domeniu, BRD din cadrul Cancelariei de Stat a Republicii Moldova⁸¹. Cu toate acestea, este importantă susținerea în continuare a activității în domeniu, de coordonare și de susținere a BRD în organizarea diferitor activități cu comunitățile de moldoveni și organizațiile diasporale de peste hotarele Republicii Moldova.

Deși Moldova a creat deja un cadru instituțional solid în domeniul gestionării migrației, este necesar de a dezvolta capacitățile de gestionare a migrației și în continuare. Astfel, elaborarea politicilor ulterioare trebuie să se bazeze pe date comprehensive și bine structurate, să țină cont de interesele și obiectivele specifice ale țării, să se refere la diferitele aspecte ale politicii publice generale cum ar fi cele ocupaționale, demografice, promovarea migrației circulare, de reînținerire și de reintegrare a migranților etc.

Acest deziderat necesită susținerea și dezvoltarea capacităților instituțiilor publice care asigură elaborarea și implementarea politicilor ce țin de problemele migraționale (mai multe resurse materiale, ateliere de instruire, eliminarea impedimentelor birocratice, mai multă luare în considerație a practicii și expertizei locale, evitând bizuirea excesivă pe intervențiile experților externi, etc.).

În acest context, crește rolul structurilor care urmează să asigure coordonarea⁸², aceste urmează să dispună de suficiente resurse umane instruite, inclusiv în domeniile moderne de activitate și comunicare.

⁸⁰ Inițiativa „Abordarea exodului de creieri prin reînținerirea temporară a oamenilor de știință – expatriați moldoveni și a tinerilor cercetători de peste hotare, pentru a fortifica Moldova drept un centru de cercetare și dezvoltare și pentru a promova returnarea temporară și permanentă și transferul de abilități” finanțat de UE și implementate de OIM în perioada 2010–2011 în cadrul proiectului „Susținerea implementării componentei migrație și dezvoltare a Parteneriatului de Mobilitate UE – Moldova” poate fi menționată în această ordine de idei.

⁸¹ <http://www.gov.md/libview.php?l=en&id=4327&idc=436>

⁸² Hotărârea Guvernului nr. 133 din 23februarie 2010 „Cu privire la Comisia pentru coordonarea unor activități ce țin de procesul migrațional”.

D3. Recomandări cu privire la integrarea migrației în politicile de dezvoltare

Integrarea migrației în procesele de dezvoltare este prevăzută în cadrul unor politici pe termen lung. Obiectivele de bază au fost stabilite în Strategia Națională a Moldovei în domeniul migrației și azilului (2011–2020)⁸³ și în Planul Național de Acțiuni pentru 2011–2015 cu privire la implementarea Strategiei Naționale în domeniul migrației și azilului. Acestea fac o legătură între domeniul migrației și azil cu cadrul general al politicilor de dezvoltare a țării.

Noua strategie de dezvoltare a Moldovei – Strategia de Dezvoltare Națională: Moldova 2020: 7 soluții pentru Republica Moldova⁸⁴ la fel contribuie la corelarea cu strategiile sectoriale, implementate de diferite ministere de resort.

Merită a fi menționate în acest context și politica externă a Guvernului Moldovei, precum și angajamentele țării reflectate în așa documente cum ar fi: *Declarația comună cu privire la Parteneriatul de Mobilitate Republica Moldova – UE*⁸⁵ și *Programul Național de implementare a Planului de Acțiuni Republica Moldova – UE în domeniul liberalizării regimului de vize*⁸⁶. Ultimul, grație abordării comprehensive a modului de gestionare a migrației în corespundere cu directivele comunitare a dictat reformarea cardinală legislativ și instituțional în domeniul gestionării migrației.

Totodată, dinamica și amploarea proceselor migraționale din perioada examinată necesită corectarea și includerea unor elemente specifice în politicile de dezvoltare.

Având în vedere procesele continue de reducere a numărului populației și mărirea coeficientului de îmbătrânire până la 16,2 persoane în vârstă de 60 ani și peste la 100 locuitori în 2014, depășind valoarea critică (16), ceea ce constată o stare deosebit de avansată a îmbătrânirii populației, e necesar:

- de asigurat o mai bună gestionare a proceselor migrației temporare a populației;

⁸³ Hotărârea Guvernului nr. 655 din 8 septembrie 2011 cu privire la aprobarea Strategiei Naționale a Moldovei în domeniul migrației și azilului (2011–2020).

⁸⁴ Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2020”, aprobată prin Legea nr. 166 din 11.07.2012.

⁸⁵ Declarația comună privind Parteneriatul de Mobilitate Republica Moldova-UE, semnată pe data de 5 iunie 2008, la Luxemburg în cadrul reuniunii Consiliului Miniștrilor de Justiție și Afacerilor Interne al UE.

⁸⁶ Hotărârea Guvernului nr. 122 din 04.03.2011 cu privire la aprobarea Programului național de implementare a Planului de Acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană în domeniul liberalizării regimului de vize.

- asigurarea monitorizării migranților reîntorși, în special al persoanelor care se confruntă cu probleme, cunoașterea problemelor care apar la reintegrarea lor socială, psihologică, ocupațională, educațională de altă natură. În această ordine de idei necesită a fi dezvoltată în continuare colectarea datelor privind persoanele plecate temporar peste hotare (informația despre emigrarea în scop de muncă, studii, pe vârste, sexe și nivel de instruire în dinamică), asigurarea corelării informației și analiza datelor pre- și post- emigrare și elaborarea politicilor adecvate.
- dezvoltarea în continuare a aspectelor ce țin de securitatea demografică a țării necesită includerea în politicile de durată a aspectelor ce țin de protecția socială a familiei și a copiilor lăsați fără grija părinților plecați peste hotare, dezvoltarea politicilor de securitate demografică în baza monitorizării indicatorilor selectați, inclusiv cei constatați în acest Raport analitic.
- la fel, urmează a fi ameliorată calitatea datelor statistice și administrative care se referă la emigrarea autorizată, având în vedere indicatorii ce țin de vârsta, nivelul de instruire, sexul și mediul de reședință a persoanelor plecate.

În scopul asigurării mecanismelor necesare pentru implementarea politicilor necesare pentru protecția copilului și familiei pentru perioada migrației părinților este necesar de asigurat colectarea periodică a datele despre numărul copiilor cu părinți plecați peste hotare la muncă, numărul căsătoriilor și divorțurilor în familiile migranților în dinamică, numărul copiilor născuți în familiile migranților peste hotarele Republicii Moldova.

Deoarece Republica Moldova a optat pentru procesele integraționiste și liberalizarea regimului de vize cu UE, un accent deosebit pentru îmbunătățirea gestionării proceselor migraționale se pune pe existența și dezvoltarea instrumentelor de control a migrației. În această ordine de idei prioritară devine dezvoltarea instrumentelor de colectare a informației statistice și nominale privind migrația, corelarea unității noțiunilor și definițiilor utilizate în legislația națională cu cele din legislația comunitară, în special cele din Regulamentul (CE) nr. 862/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 iulie 2007 privind statisticile comunitare din domeniul migrației și protecției internaționale⁸⁷.

⁸⁷ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:32007R0862&from=RO>

D4. Recomandări vizând îmbunătățirea statisticilor migraționale și a elaborării politicilor bazate pe probe

Gestionarea eficientă a migrației poate fi realizată doar dacă politicile și strategiile se bazează pe informații actualizate privind fluxurile migraționale. Astfel, colectarea datelor de încredere inclusiv în scopuri de prognozare trebuie să facă parte dintr-o politică națională comprehensivă în domeniul migrației. De asemenea există prea puțină informație disponibilă cu privire la așa subiecte importante cum sunt remitențele, conștientizarea de către migranții reali și potențialii a migrației legale și a posibilităților de revenire.

Unele subestimări/lacune sunt observate cu privire la evidența migrației pe domenii. De exemplu, Ministerul Educației deține date oficiale cu privire la numărul de cetățeni moldoveni care-și fac studiile peste hotare în baza tratatelor internaționale, însă nu se duce evidența celor care aplică și obțin de sine-stătător posibilități de a studia peste hotare. O altă problemă se referă la evidența copiilor lăsați fără grija părinților migrați – este o sarcină divizată între câteva ministere, care raportează diverse date, ce nu sunt corelate.

Printre acțiunile recomandate pentru îmbunătățirea și generarea datelor vizând migrația populației internaționale, putem menționa următoarele:⁸⁸

Profilul Migrațional Extins, perceput mai degrabă drept un proces decât doar un produs, reprezintă un potențial înalt de sinergie cu procesele de integrare a migrației, în ceea ce privește realizarea obiectivului de a înțelege și utiliza datele pentru niște decizii informate și evaluarea progresului obținut. Guvernul Republicii Moldova a aprobat „Lista de indicatori și șablonul Profilului Migrațional Extins al Republicii Moldova” la 24 august 2012.⁸⁹ Conform Hotărârii Guvernului, BMA în cooperare cu alte ministere și autorități publice centrale relevante asigură actualizarea anuală a indicatorilor PME și elaborarea raportului analitic anual în baza Listei de indicatori și șablonului PME pentru RM.

Pentru a realiza aceste obiective, se propun următoarele:

- Compilarea și actualizarea unui PME urmează să fie efectuată în mod durabil, canalizând constatările PME în elaborarea de politici. În ordinea dată de idei, se recomandă elaborarea unui plan de acțiuni

⁸⁸ Această secțiune se bazează pe principalele constatări din Poulain Michel și alții: „Raportul de evaluare a datelor”, 2011 contractat de OIM. Disponibil pe: http://www.iom.md/attachments/110_data_assess_rep_eng.pdf

⁸⁹ <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=344691&lang=1>

pentru actualizarea regulată a PME și dezvoltarea în continuare a exercițiului PME;

- Soluționarea problemei cu privire la datele inadecvate necesită dezvoltarea capacităților instituțiilor de stat (BNS, ÎS „CRIS „Registru”, MAI, MMPSF, Med, MAEIE, etc.), care sunt implicate în colectarea datelor la nivel național;
- Necesitatea unei colaborări constructive și mai active între principalii producători de date statistice, care sunt ÎS „CRIS „Registru” și BNS și MAI este o necesitate urgentă. Aici trebuie de menționat și necesitatea pentru o cooperare mai activă în domeniul statisticii cu DPF în ceea ce privește înregistrarea migranților la trecerea frontierei;
- Problema lipsei de metodologii unificate pentru evaluarea și cuantificarea procesului migrațional ar putea fi atenuată prin adoptarea unor anumite acte guvernamentale care ar crea și introduce o aplicare unificată a unor norme și definiții clase, segregate și dezagregate, de rând cu toate criteriile existente, în conformitate cu abordările metodologice convenite pe plan internațional, cât și conform indicatorilor statistici comparativi care acoperă un șir de probleme ce țin de migrație;
- Schimbul de date cu țările de destinație a migranților din Moldova este o posibilitate concretă pentru verificarea exactității datelor din Moldova privind emigrarea. Aceste date deseori nu sunt incluse în statisticile anuale privind migrația, prin urmare o cerere regulată de date de la țările respective ar putea fi necesară;
- Instruire bine-orientată și cooperare tehnică pentru instituția și experții naționali responsabili de actualizarea PME, inclusiv prin intermediul unor proiecte twinning.

În contextual menționat este necesară dezvoltarea în continuare a asistenței informaționale pentru autoritățile publice centrale și locale drept suport în scopul asigurării managementului eficient în domeniul migrației și azilului.

Urmează să continue activitățile ce țin de consolidarea capacităților instituționale în colectarea, agregarea, sistematizarea de către beneficiari a datelor pentru elaborarea și implementarea politicilor în domeniul migrației și azilului, integrării străinilor.

În acest scop urmează să continue activitatea de asigurare informațională inter-instituțională atât pe vertical cât și pe orizontal, la toate nivelurile (național, regional, local) pentru toate autoritățile competente în scopul asigurării

managementului migrației, coordonarea activităților comune, reducerea riscurilor.

Dezvoltarea mecanismelor de cooperare privind analiza riscurilor, cooperarea în colectarea și prelucrarea informației, instituirea, după caz, a unor grupe comune de investigații pe domenii noi de activitate, asigurarea accesului la bazele de date existente sau nou create, crearea unor baze de date comune sau a unor sisteme de schimb rapid a informației pentru autoritățile publice.

Urmează a fi dezvoltate mecanismele de planificare (în baza protocoalelor de cooperare) comună a cooperării inter-instituționale în baza unor înțelegeri comune a riscurilor și amenințărilor, în special între acelea ce țin de schimbul de informație între autorități, de medierea conflictelor de competențe ș.a.

ANEXE

Anexa I: Glosar de termeni

1. *Acord de readmisie* – acord internațional care prevede proceduri, pe bază reciprocă, pentru returnarea nenaționalilor aflați într-o situație ilegală în țara lor de origine sau în țara prin care aceștia au tranzitat.
2. *Anulare* – decizie luată de autoritatea competentă pentru străini împotriva străinului dacă acesta nu îndeplinește condițiile prevăzute de lege ori s-a stabilit că unele acte care au stat la baza acordării dreptului de ședere sunt falsificate (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).
3. *Apatrid* – persoană care nu este cetățean al Republicii Moldova și nici cetățean al unui alt stat (Legea cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024 din 2 iunie 2000).
4. *Apatridia* poate rezulta din mai multe cauze, inclusiv conflict de legi, transfer de teritoriu, legi care reglementează căsătoria, practici administrative, discriminare, lipsa înregistrării nașterii, denaționalizare (atunci când un stat anulează naționalitatea unui individ) și renunțare (atunci când un individ renunță la protecția statului).
5. *Cetățenie* – legătură juridică specială între o persoană și statul său, dobândită prin naștere sau prin naturalizare, indiferent că este prin declarație, opțiune, căsătorie ori alte mijloace, în conformitate cu legislația națională.
6. *Confirmare de repatriere* – act oficial eliberat de autoritatea competentă pentru străini, care confirmă dreptul la repatriere (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).
7. *Copil* – orice ființă umană sub vârsta de 18 ani, exceptând cazurile în care legea aplicabilă copilului stabilește limita majoratului sub această vârstă (Convenția ONU privind drepturile copilului).
8. *Custodie publică* – măsură de restrângere a libertății de mișcare (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).

9. *Decizie de returnare* – act administrativ al autorității competente pentru străini, prin care șederea unui străin este stabilită ca fiind ilegală și care obligă străinul să părăsească teritoriul Republicii Moldova într-un termen stabilit (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).
10. *Declararea străinului persoană indezirabilă* este o măsură asiguratorie de autoritate, dispusă împotriva unui străin care a desfășurat, desfășoară ori în a cărui privință există indicii temeinice că intenționează să desfășoare activități de natură să pună în pericol securitatea națională sau ordinea publică (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).
11. *Emigrant* – persoana care emigrează (implicată în procesul de emigrație) (Regulamentul (CE) nr. 862/2007).
12. *Emigrație* – acțiunea prin care o persoană care a avut anterior reședința obișnuită pe teritoriul unui stat încetează să mai aibă reședința obișnuită pe teritoriul statului în cauză pentru o perioadă care este sau se așteaptă să fie de cel puțin 12 luni (Regulamentul (CE) nr. 862/2007).
13. *Expulzare* – acțiune a autorității unui stat cu intenția și efectul securizării transportării persoanei sau persoanelor (nenaționali sau apatrizi) împotriva voinței lui/ei de pe teritoriul acestui stat (IOM International Migration Law 25, Glossary on Migration).
14. *Imigrant* – persoana care imigrează (implicată în procesul de imigrație) (Regulamentul (CE) nr. 862/2007).
15. *Imigrație* – acțiunea prin care o persoană își stabilește reședința obișnuită pe teritoriul unui alt stat pentru o perioadă care este sau se așteaptă să fie de cel puțin 12 luni, după ce, în prealabil, a avut reședința obișnuită într-un alt stat (Regulamentul (CE) nr. 862/2007 din 11 iulie 2007 privind statisticile comunitare din domeniul migrației).
16. *Luarea în custodie publică* – măsură de restrângere a libertății de mișcare dispusă de instanța de judecată împotriva străinului care nu a putut fi returnat în termenul prevăzut de prezenta lege, precum și împotriva străinului care a fost declarat indezirabil sau în a cărui privință instanța de judecată a dispus expulzarea (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).

17. *Mic trafic de frontieră* – trecerea frecventă a frontierei comune a statelor contractante de către rezidenții din zona de frontieră, care intenționează să rămână în zona de frontieră a celeilalte părți contractante, în special din motive de ordin social, cultural, familial sau întemeiate economic, pentru o perioadă care nu depășește 3 luni de ședere neîntreruptă de la data trecerii frontierei (Regulamentul CE nr. 1931/2006).
18. *Migrant irregular* – persoană care, din cauza unei intrări neautorizate, încălcării condițiilor de intrare sau expirării vizei nu deține statut legal într-o țară de tranzit sau gazdă (IOM International Migration Law 25, Glossary on Migration).
19. *Migrație netă* – diferența dintre numărul persoanelor care intră pe teritoriul unui stat și numărul persoanelor care părăsesc teritoriul statului respectiv în aceeași perioadă. Este denumită și „bilanț migratoriu” (IOM, International Migration Law 25, Glossary on Migration).
20. *Naturalizare* – acordarea cetățeniei la cererea persoanei care domiciliază legal și obișnuit pe teritoriul Republicii Moldova, în condițiile prevăzute de Legea cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024 din 2 iunie 2000.
21. *Permis de ședere/buletin de identitate pentru apatrizi* – act de identitate care atestă dreptul de ședere legală pe teritoriul Republicii Moldova (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).
22. *Persoană născută în străinătate* – o persoană născută în afara țării de reședință obișnuită curentă, indiferent de cetățenia persoanei. Îndrumări pentru colectarea datelor privind migrația internațională conform articolului al Regulamentului 862/2007 și pentru colectarea datelor adiționale pe bază voluntară: imigrare, emigrare, populația obișnuit rezidentă și obținerea și pierderea cetățeniei.
23. *Ponderea populației sub pragul sărăciei absolute* – numărul persoanelor care trăiesc în gospodării cu cheltuieli pe adult echivalent (scala 1 : 0.7 : 0.5) sub pragul sărăciei, raportat la numărul total al populației.
24. *Pragul sărăciei absolute se calculează în baza cheltuielilor alimentare ale decililor 2–4*, ajustate la 2282 kcal/persoană/zi și adăugarea la acestea a cheltuielilor nealimentare (ponderea pentru toate gospodăriile din CBGC).
25. *Protecție umanitară* – formă de protecție, recunoscută de Republica Moldova, acordată străinului sau apatridului din alte motive decât cele

prevăzute de Convenția de la Geneva din 28 iulie 1951 (Legea nr. 270 din 18 decembrie 2008 privind azilul în Republica Moldova).

26. *Readmisie* – acțiune a unui stat de acceptare a reintrării unui individ (național, național al țărilor terțe sau apatrid).
27. *Refugiat* – orice resortisant al unei țări terțe care, ca urmare a unei temeri bine fondate de a fi persecutat din cauza rasei sale, a religiei, naționalității, opiniilor politice sau apartenenței la un anumit grup social, se află în afara țării al cărei cetățean este și care nu poate sau, din cauza acestei temeri, nu dorește să solicite protecția respectivei țări sau orice apatrid care, aflându-se din motivele menționate anterior în afara țării în care avea reședința obișnuită, nu poate sau, din cauza acestei temeri, nu dorește să se întoarcă în respectiva țară (în baza art. 1 al Convenției ONU din 51 privind statutul refugiaților, precum și Directivei 2004/83/CE).
28. *Remiterile migrantilor* reprezintă transferuri de peste hotare de mijloace bănești și de bunuri, ce au impact asupra veniturilor gospodăriilor. Ele rezultă din circulația temporară sau permanentă a oamenilor pentru muncă în alte economii, stabilirea cu traiul permanent, precum și din relații interumane: cadouri, donații, moșteniri. Ele pot fi în numerar și nonnumerar, expediate prin canale oficiale (cum ar fi transferuri prin rețele electronice) sau prin canale informale (cum ar fi banii sau bunurile transportate peste frontiere) (Ediția a șasea a Manualului FMI Fondului Monetar Internațional referitor la balanța de plăți și situația investițiilor Internaționale, anexa 5. Remiterile).
29. *Repatriere* – dreptul personal al refugiatului, prizonier de război sau reținut civil, să se întoarcă în țara de naționalitate, în condiții specifice definite în diferite instrumente internaționale (Convenția de la Geneva, 1949 și Protocoalele Adiționale, 1977, Regulamentele de respectare a legilor și obiceiurile războiului pe uscat, anexate la a patra Convenție de la Haga, 1907, instrumente ale drepturilor omului, precum și dreptul internațional cutumiar).
30. *Reședință obișnuită* – locul în care o persoană își petrece în mod normal perioada zilnică de odihnă, fără a ține seama de absențele temporare pentru recreere, vacanțe, vizite la prieteni și rude, afaceri, tratamente medicale sau pelerinaj religios, sau, în absența informațiilor, locul de reședință legal sau înregistrat (Regulamentul (CE) nr. 862/2007 din 11 iulie 2007 privind statisticile comunitare din domeniul migrației).

31. *Returnare* – proces de întoarcere a unui străin prin executare voluntară a deciziei de returnare sau prin executare forțată a acesteia: în țara de origine, în o țară de tranzit, în conformitate cu acordurile de readmisie, sau în o țară terță în care străinul decide în mod voluntar să se întoarcă și în care acesta va fi acceptat.
32. *Revocare* – decizie luată de autoritatea pentru străini dacă se constată că străinul nu mai întrunește condițiile de prelungire a dreptului de ședere ori nu mai respectă scopul pentru care i s-a acordat acest drept, ori a încălcat reglementările vamale sau reglementările privind frontiera de stat (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).
33. *Solicitant de azil* – un resortisant al unei țări terțe sau un apatrid care a depus o cerere de azil cu privire la care nu a fost adoptată încă o hotărâre finală (Directiva 2005/85/CE a Consiliului din 1 decembrie 2005 privind standardele minime cu privire la procedurile din statele membre de acordare și retragere a statutului de refugiat).
34. *Statut de refugiat* – formă de protecție, recunoscută de Republica Moldova, a străinului sau apatridului care întrunește condițiile prevăzute în Convenția privind statutul refugiaților, încheiată la Geneva la 28 iulie 1951, precum și în Protocolul privind statutul refugiaților din 31 ianuarie 1967 (Legea nr. 270-XVI din 18 decembrie 2008).
35. *Străin* – persoană dintr-o anumită țară care nu este cetățean/nu deține cetățenia acestei țări (UE).
36. *Ședere ilegală* – prezența pe teritoriul Republicii Moldova a unui străin care nu îndeplinește sau nu mai îndeplinește condițiile privind intrarea, aflarea sau șederea în Republica Moldova (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).
37. *Țara de naștere* – țara de reședință (în cadrul frontierelor actuale, dacă informația este disponibilă) a mamei la data nașterii sau, dacă nu este posibil, țara (în cadrul frontierelor actuale, dacă informația este disponibilă) în care a avut loc nașterea.
38. *Venitul echivalat* este definit drept venitul total al gospodăriei raportat la „mărimea echivalentă” a acestuia, considerând mărimea și compoziția gospodăriei, și este atribuit fiecărui membru al gospodăriei (venitul total al gospodăriei este raportat la mărimea echivalentă a acestuia, utilizând așa-numita scară de echivalență „modificată OECD Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică”).

Anexa 2: Tabele statistice

I. Emigrarea populației

A.) Emigrarea autorizată⁹⁰

Tabelul 1. Numărul anual de emigrări autorizate după mediul de reședință anterior, sexe și grupe de vârstă al emigrantului și țara de destinație, 2009–2014 (persoane)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Total au emigrat	6663	4714	4039	3129	2585	2374
inclusiv din:						
Mediul urban	3955	3139	2722	2152	1923	1789
Mediul rural	2708	1575	1317	977	662	585
Din total au emigrat:						
Bărbați	3138	2193	1813	1425	1201	1119
Femei	3525	2521	2226	1704	1384	1255
Grupa de vârstă, ani						
0–4	281	199	219	138	131	117
5–9	319	232	200	146	126	130
10–14	303	229	161	130	135	126
15–19	413	276	236	212	196	158
20–24	775	481	374	252	179	189
25–29	966	600	475	300	260	238
30–34	818	517	389	303	230	255
35–39	570	386	342	265	214	162
40–44	398	306	233	204	159	157
45–49	402	270	203	164	121	141
50–54	404	277	275	182	183	146
55–59	365	296	300	223	173	170
60–64	244	230	223	232	153	149
65–69	138	121	109	116	96	87
70–74	126	126	127	107	107	56
75–79	82	78	91	85	76	62
80–84	39	61	52	38	28	23
85 și mai mult	20	29	30	32	18	8
Din total au emigrat în:	6663	4714	4039	3129	2585	2374
Ucraina	2952	2227	1827	1360	1054	602

⁹⁰ Acest tip de emigrare implică retragerea vizei de reședință și declararea emigrării definitive sau pe termen lung, cunoscută drept emigrare permanentă.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Federația Rusă	1866	1162	858	772	684	788
S.U.A	899	523	538	245	160	285
Germania	264	220	179	218	253	223
Israel	278	232	204	198	199	220
Belarus	125	100	74	48	72	82
Republica Cehă	77	57	43	56	48	6
Italia	23	27	0	0	4	10
Kazahstan	31	33	27	29	17	28
Bulgaria	26	19	9	8	8	6
Alte țări	122	114	280	195	86	124

Sursa: MTIC/IS „CRIS” „Registru”

Tabelul 2. Indicatori relativi privind emigrarea autorizată a cetățenilor moldoveni, 2009–2014 (%)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
2.1.4. Rata de creștere a emigrărilor autorizate ale cetățenilor moldoveni	95,4	70,7	85,7	77,5	82,6	90,1
2.1.5. Decalajul de gen al emigrării autorizate a cetățenilor moldoveni, (femei/bărbați)	111,4	115,0	122,8	119,6	115,2	112,2
2.1.6. Proporția relativă a emigranților din mediul rural versus urban	68,5	50,2	48,4	45,4	34,4	32,4

Sursa: MTIC/IS „CRIS” „Registru”

Tabelul 3. Numărul anual de emigrări autorizate după nivelul de instruire și sexe, 2012–2014 (persoane)

	2012			2013			2014		
	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei
Total emigranți	3129	1425	1704	2585	1201	1384	2374	1119	1255
din care cu nivel de instruire:									
Universitar	355	135	220	290	127	163	205	82	123
Superior incomplet	190	79	111	174	76	98	121	45	76
Mediu de specialitate	409	173	236	352	139	213	253	80	173
Mediu	983	443	540	628	293	335	529	232	297

Sursa: MTIC/IS „CRIS” „Registru”

Tabelul 4. Numărul anual de copii plecați peste hotare împreună cu părinții (emigrarea autorizată), 2009–2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Numărul de copii în vârstă de 0–18 ani plecați cu părinții peste hotare	1206	869	728	567	549	493
Rata de creștere a numărului de copii în vârstă de 0–18 ani plecați cu părinții peste hotare (%)	76,6	72,1	83,8	77,9	96,8	89,8

Sursa: MTIC/ÎS „CRIS „Registru”

Tabelul 5. Numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare, după sexe, 2009–2014

		2009	2010	2011	2012	2013	2014
2.3.1. Numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare (emigrarea autorizată – stoc) ⁱ	Total	87933	92184	96223	99352	101937	104311
	Bărbați	39888	41829	43642	45067	46268	47378
	Femei	48045	50355	52581	54285	55669	56924
Numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare conform datelor traversării frontierei (persoane plecate din țară de 1 an și mai mult) ⁱⁱ	Total	272479	284304	307479	330167	358882	271611
	Bărbați	128443	135690	145021	154282	167902	126728
	Femei	144036	148614	162458	175885	190980	144883

Sursa: ⁱ MTIC/ÎS „CRIS „Registru”.

ⁱⁱ DPF din cadrul MAI.

Tabelul 6. Numărul cetățenilor moldoveni plecați peste hotare, după durata aflării, sexe și grupe mari de vârstă (stoc la sfârșitul anului 2014)*

Durata		Total	Grupe de vârstă, ani:				
			0–14	15–29	30–44	45–59	60 și peste
Total	Ambele sexe	761970	68118	230879	266172	154690	42111
	Bărbați	353806	34741	116452	127556	61350	13707
	Femei	408164	33377	114427	138616	93340	28404
din care:							
Până la 3 luni	Ambele sexe	212182	13901	66484	66554	50406	14837
	Bărbați	103027	7072	34958	35111	21298	4588
	Femei	109155	6829	31526	31443	29108	10249
De la 3 luni până la 1 an	Ambele sexe	278177	29166	84713	97347	56135	10816
	Bărbați	124051	14904	42764	43925	19495	2963
	Femei	154126	14262	41949	53422	36640	7853
De la 1 an până la 3 ani	Ambele sexe	198712	20091	59769	73595	34736	10521
	Bărbați	92886	10222	29244	35161	14412	3847
	Femei	105826	9869	30525	38434	20324	6674

Durata		Total	Grupe de vârstă, ani:				
			0–14	15–29	30–44	45–59	60 și peste
De la 3 ani și mai mult	Ambele sexe	72899	4960	19913	28676	13413	5937
	Bărbați	33842	2543	9486	13359	6145	2309
	Femei	39057	2417	10427	15317	7268	3628

Sursa: DPF din cadrul MAI.

* Informația este prezentată conform datelor acumulate de la Punctele de trecere a Frontierei de Stat controlate de autoritățile oficiale ale Republicii Moldova.

B.) Emigrarea temporară/circulară⁹¹

Tabelul 7. Emigrarea cetățenilor moldoveni estimată conform definiției internaționale (persoane aflate în afara țării de 12 luni și mai mult), după sexe și grupe de vârstă, 2009–2014 (persoane)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Total	272479	284304	307479	330167	358882	271611
Bărbați	128443	135690	145021	154282	167902	126728
Femei	144036	148614	162458	175885	190980	144883
Grupa de vârstă – total	272479	284304	307479	330167	358882	271611
0–4	976	1399	1664	2728	4027	5989
5–9	3030	4091	4908	6084	7799	9518
10–14	5252	6209	7106	8245	9565	9544
15–19	11331	11656	12671	13383	14421	13145
20–24	32543	29288	27834	27083	27229	25323
25–29	46696	46643	48254	49294	49494	41214
30–34	42268	44135	48162	51620	55902	43318
35–39	31252	34805	39103	43087	48009	34285
40–44	24497	25563	28108	31028	34833	24668
45–49	23463	23159	24578	25446	27073	17987
50–54	20024	21480	23773	25177	26845	17132
55–59	13621	14587	16110	17915	20218	13030
60–64	6414	8588	10576	12326	14000	7674
65–69	4009	4090	4381	4881	6044	3656
70–74	3536	4089	4675	4943	5146	1988
75–79	1851	2258	2717	3411	4146	1723
80–84	1156	1496	1763	2046	2239	835
85 și mai mulți	560	768	1096	1470	1892	582

Sursa: DPF din cadrul MAI.

⁹¹ Această formă include plecarea la muncă sau în căutare de lucru peste hotare, dar cu intenția de a reveni în țară, cunoscută în țară și sub termenul de emigrare temporară).

Tabelul 8. Repartiția numărului de cetățeni moldoveni plecați peste hotare pentru a se stabili cu domiciliul permanent după sexe și țara de destinație (stoc la sfîrșitul anului), 2009–2014 (persoane)

Tarile de destinație	Total						Bărbați						Femei					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	Total	87933	92184	96223	99352	101937	104311	39888	41829	43642	45067	46268	47387	48045	50355	52581	54285	55669
Federația Rusă	30236	31038	31896	32668	33352	34140	13810	14119	14498	14833	15157	15539	16426	16919	17398	17835	18195	18601
Ucraina	22730	24601	26428	27788	28842	29444	9857	10753	11573	12191	12691	12992	12873	13848	14855	15597	16151	16452
S.U.A.	13391	14034	14572	14817	14977	15262	6551	6869	7147	7272	7351	7496	6840	7165	7425	7545	7626	7766
Germania	10711	11036	11215	11433	11689	11912	4762	4891	4953	5045	5147	5236	5949	6145	6262	6388	6542	6676
Israel	6411	6677	6881	7079	7248	7468	3002	3120	3211	3306	3394	3494	3409	3557	3670	3773	3854	3964
Belarus	2008	2101	2175	2223	2295	2377	944	986	1021	1045	1074	1107	1064	1115	1154	1178	1221	1270
Canada	576	582	588	594	598	603	253	257	260	263	265	267	323	325	328	331	333	336
Republica Cehă	234	290	333	389	437	443	118	144	162	191	213	215	116	146	171	198	224	228
Italia	205	236	255	255	259	269	108	132	143	143	145	150	97	104	104	112	114	119
Alte țări	1431	1589	1880	2106	2240	2393	504	560	674	778	831	891	927	1029	1214	1328	1409	1512

Sursa: MITIC/IS „CRIS” Registru”.

Tabelul 9. Numărul estimativ al cetățenilor moldoveni care se aflau peste hotare, conform datelor misiunilor diplomatice și consulare ale RM din țările gazdă, 2011–2014 (persoane)*

Țara gazdă	2011	2012	2013	2014
Total	505139	755983	819542**	983708
din care locuiesc în:				
Federația Rusă	211000	459700	560000	550000
Italia	130948	147519	149087**	150021
Spania	16014	17515	16758	16433
Israel	15000	15000	559**	11000
Canada	13490	13861	15092	12830
România	11058	13254	11699	11699
Germania	11872	11872	11665	11665
Grecia	11502	11717	8825	18825
Portugalia	13586	11503	9971	23000
Cehia	7605	6764	6061	5415
Bulgaria	4023	3925	3372	3372
Austria	304	805	1682	1682
Elveția	710	783	650	650
Estonia	...	502	502	128
Slovenia	...	305	105	299
Belgia	913	1480	1299	1299
Polonia	876	876
Ungaria	...	238	122	238
Ucraina	1547	1610	18587	17706
Belarus	...	2371	...	3465
Marea Britanie	16000	20000	...	20000
Irlanda	...	1515	1611**	15000
Suedia	208	245	273	273
Norvegia	198	215	243	256
Alte țări	39161	13000	503	107576

Sursa: * MAEIE (date estimative, doar în baza informației de la misiunile diplomatice, consulare care au prezentat datele).

** Baza de date „EUROSTAT”.

Tabelul 10. Numărul cetățenilor moldoveni care lucrează peste hotare cu contracte legale de muncă (persoane)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Numărul persoanelor plecate la muncă cu contracte legale	236	332	297	603	793	924
Rata de creștere a numărului de persoane plecate la muncă cu contracte legale	84,0	140,7	89,5	203,0	131,5	116,5

Sursa: MMPSF/ANOFM.

Tabelul 11. Numărul cetățenilor moldoveni care lucrează peste hotare cu contracte legale de muncă, după țara de angajare și sexe în 2012–2014 (persoane)

	2012	2013	2014
Total	603	793	924
din care în:			
Israel	348	559	518
Emiratele Arabe Unite	150	147	33
Thailanda	32	22	7
Federația Rusă	55	48	32
Polonia	14	17	317
Alte țări	4	0	17
din numărul total:			
Bărbați	483	513	308
Femei	120	280	616

Sursa: MMPSF/ANOFM.

Tabelul 12. Numărul cetățenilor moldoveni care își fac studiile peste hotare, după țări, 2009–2014 (persoane)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Total plecați la studii*	2408	4009	4270	5356	5891	5469
din care în:						
România	2000	3600	3800	5000	5500	5000
Ucraina	105	105	105	105	105	–
Federația Rusă	160	110	110	97	105	328
Bulgaria	95	110	194	131	140	114
Turcia	30	40	40	–
China	3	10	6	6	9	10
Cehia	13	15	13	13	10	10
Regatul Suediei	–	9	–	–	–	–
Republica Elenă	2	10	–	–	–	–
Slovacia	–	–	2	4	8	7
Estonia	–	–	–	–	4	–
Letonia	–	–	–	–	10	–

Sursa: Ministerul Educației

*Fără persoanele plecate la studii peste hotare în baza contractelor individuale.

Tabelul 13. Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil și recunoscuți drept refugiați peste hotare, 2009–2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014*
Persoane						
2.3.7. Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil peste hotare	739	633	460	441	878	1449
2.3.8. Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați, recunoscuți drept refugiați peste hotare	5929	6200	6264	6148	2207	2242
Rata de creștere în raport cu anul precedent						
2.3.7. Rata de creștere a numărului de cetățeni moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil peste hotare (%)	-16,8	-14,3	-27,3	-4,1	99,1	65,0
2.3.8. Rata de creștere a numărului de cetățeni moldoveni înregistrați, recunoscuți drept refugiați peste hotare (%)	6,7	4,6	1,0	-1,9	-64,1	1,6

Sursa: ICNUR.

*Date estimative: indicatorul 2.3.7 – 17 țări au de la 1 până la 4 persoane, indicatorul 2.3.8 – 18 țări au de la 1 până la 4 persoane

Tabelul 14. Migrația forței de muncă temporară/circulară* după sexe și țările de destinație, 2009–2014 (mii persoane)

Țările de destinație	Total					Bărbați					Femei							
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Total plecați	294,9	311,0	316,9	328,3	332,5	341,9	185,8	198,0	204,4	218,6	216,9	219,0	109,1	113,0	112,5	109,7	115,6	122,8
din care în:																		
Federația Rusia	177,2	191,9	204,8	223,4	223,6	232,8	133,8	147,2	158,0	175,0	170,7	173,9	43,4	44,7	46,8	48,4	52,8	58,9
Italia	54,8	58,6	58,4	54,9	50,7	49,6	17,5	18,5	17,2	15,6	12,2	11,5	37,4	40,1	41,2	39,3	38,6	38,1
Turcia	8,4	9	7,4	5,8	7,5	7,5	1,1	1,5	1,8	1,7	1,9	2,0	7,4	7,5	5,5	4,0	5,7	5,5
Israel	8,4	8,2	6,4	7,9	7,1	8,4	1	0,8	0,5	1,0	1,4	1,1	7,4	7,4	5,9	6,9	5,7	7,3
Ucraina	8,6	6,5	5,1	3,9	5,4	4,4	6,7	5,3	4,3	3,4	4,5	3,2	1,9	1,3	0,8	0,5	0,9	1,1
Portugalia	6,4	5,1	4,4	3,2	4,1	2,0	4,8	3,8	3,5	2,4	3,0	1,3	1,6	1,2	0,9	0,8	1,1	0,8
Grecia	3	2,5	2,4	2,1	1,6	2,0	0,7	0,8	0,5	0,6	0,6	0,7	2,3	1,8	1,9	1,5	1,0	1,4
România	2,4	2,3	2,4	3,0	3,5	3,8	1,8	1,8	1,9	2,3	2,6	2,6	0,6	0,5	0,5	0,7	0,9	1,2
Alte țări	25,6	26,9	25,6	24,1	28,8	31,4	18,4	18,4	16,6	16,4	20,0	22,8	7,2	8,5	9,0	7,7	8,9	8,6

Sursa: BNS/AFM.

*Populația de 15 ani și peste, aflată la lucru sau în căutare de lucru, în străinătate

Tabelul 15. Distribuția migranților temporari/circulari după medii de reședință și grupe de vârstă în anii 2009, 2013 și 2014 (mii persoane)

Grupa de vârstă, ani	2009			2013			2014		
	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural
Total	294,9	89,5	205,4	332,5	94,4	238,1	341,9	96,7	245,2
15–24 ani	69,9	12,2	57,7	69,1	11,0	58,2	72,3	10,7	61,6
25–34 ani	84,1	27,1	57,0	111,7	31,9	79,8	121,2	34,7	86,5
35–44 ani	69,4	22,6	46,9	74,6	23,1	51,6	71,6	22,9	48,7
45–54 ani	60,6	22,6	38,0	61,4	22,0	39,4	59,0	21,7	37,3
55–64 ani	10,7	4,8	5,9	15,5	6,5	9,0	17,2	6,5	10,7
65 ani și peste	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,5	0,2	0,3

Sursa: BNS/AFM.

Tabelul 16. Distribuția migranților temporari/circulari după sexe și grupe de vârstă în anii 2009, 2013 și 2014 (mii persoane)

Grupa de vârstă, ani	2009			2013			2014		
	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei
Total	249,9	185,8	109,1	332,5	216,9	115,6	341,9	219,1	122,8
15–24 ani	69,9	51,1	18,8	69,1	50,1	19,0	72,3	54,4	17,9
25–34 ani	84,1	55,9	28,2	111,7	82,2	29,5	121,2	86,6	34,6
35–44 ani	69,4	39,3	30,2	74,6	46,1	28,5	71,6	42,3	29,3
45–54 ani	60,6	33,3	27,2	61,4	31,1	30,3	59,0	27,6	31,4
55–64 ani	10,7	6,1	4,6	15,5	7,3	8,2	17,2	8,0	9,2
65 ani și peste	0,2	0,2	...	0,2	0,1	0,1	0,5	0,1	0,5

Sursa: BNS/AFM.

Tabelul 17. Distribuția migranților temporari/circulari după nivelul de instruire și sexe în anii 2009, 2013 și 2014 (mii persoane)

Nivelul de instruire	2009			2013			2014		
	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei
Total	294,9	185,8	109,1	332,5	216,9	115,6	341,9	219,1	122,8
Superior	31,5	16,4	15,2	36,1	19,7	16,4	37,7	19,9	17,8
Mediu de specialitate	39,3	19,8	19,5	39,1	19,9	19,2	40,8	20,5	20,3
Secundar profesional	83,6	59,0	24,7	88,9	66,1	22,7	90,9	67,0	23,9
Liceal, mediu general	73,7	45,0	28,7	82,8	48,5	34,4	80,8	47,1	33,8
Gimnazial	65,0	44,5	20,5	83,6	61,1	22,5	90,3	63,6	26,7
Primar sau fără școală	1,8	1,2	0,6	2,0	1,7	0,3	1,4	1,0	0,4

Sursa: BNS/AFM.

II. Imigrarea populației

Tabelul 18. Repatrierea și readmisia, 2009–2014

	2009	2010	2011*	2012*	2013*	2014*
2.4.1. Numărul anual de persoane repatriate	2152	1679	1730	1488	1585	2211
2.4.2. Rata de creștere a numărului de persoane repatriate (%)	6,4	-22,0	3,0	-14,0	6,5	39,5
2.4.3. Proporția copiilor repatriați în rândul persoanelor repatriate (%)	1,1	3,4	4,6	4,6	3,5	11,3
2.4.4. Numărul cetățenilor moldoveni readmiși în cadrul Acordurilor de readmisie (persoane)	88	110	126	54	88	69

Sursa: MAI/BMA; MTIC/ÎS „CRIS „Registru”.

Tabelul 19. Traficul de Ființe Umane, 2009–2014 (persoane)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
2.5.1. Numărul de cetățeni moldoveni victime ale TFU, identificate și asistate în cadrul SNR	131	132	109	189	131	80
2.5.3. Raportul de feminitate în rândul victimelor traficului de persoane	251,6	243,6	274,3	247,83
2.5.4. Numărul de potențiale victime ale TFU identificate și asistate în cadrul SNR	308	328	651	1214	1403	854

Sursa: MMPSF.

Tabelul 20. Populația rezidentă de proveniență străină, la sfârșitul anului, 2009–2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
3.2.1. Numărul total de străini care locuiesc în Moldova (persoane)	18563	20099	19678	20191	21092	21685
3.2.2. Rata de creștere a numărului străinilor (%)	109,5	108,3	104,0	102,6	104,5	102,8
3.2.3. Proporția străinilor în numărul total de populație (%)	0,5	0,5	0,6	0,6	0,5	0,5
3.2.5. Proporția apatrizilor în rândul străinilor (%)	11,5	10,3	10,1	9,2	9,2	8,92
3.2.6. Proporția străinilor care locuiesc în mediul urban (%)	78,2	78,5	78,5	77,9	76,7	76,0
3.2.7. Numărul anual de naturalizări, persoane	14	14	18	17	9	24
3.2.10. Numărul de persoane născute în străinătate (ne-nativi), stoc, persoane	244530	253847	262572	268836	283674	288578

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
3.2.11. Rata de creștere a numărului de persoane născute în străinătate (ne-nativi) (%)	103,7	103,8	103,3	102,4	105,5	101,7
3.2.12. Proporția persoanelor născute în străinătate (ne-nativi) în numărul total al populației (%)	6,3	6,5	7,4	7,6	8,0	7,4
3.2.13. Proporția persoanelor născute în străinătate (ne-nativi) care locuiesc în zona urbană (%)	73,8	72,9	74,5	72,6	69,2	68,3

Sursa: MTIC/IS „CRIS „Registru”.

Tabelul 21. Numărul populației de proveniență străină pe vârste și sexe (stoc la sfârșitul anului) 2012–2014 (persoane)

Grupa de vârstă, ani	2012			2013			2014		
	Total	Bărbăți	Femei	Total	Bărbăți	Femei	Total	Bărbăți	Femei
Total	20191	10593	9598	21092	11236	9856	21685	9981	11704
0–4	24	15	9	33	21	12	34	19	15
5–9	29	21	8	34	20	14	34	22	12
10–14	44	25	19	35	17	18	36	17	19
15–19	1300	785	515	576	372	204	642	422	220
20–24	2436	1407	1029	2318	1522	796	2346	1571	775
25–29	2440	1132	1308	1933	988	945	1860	948	912
30–34	2384	1188	1196	2237	1081	1156	2220	1123	1097
35–39	2257	1189	1068	2470	1223	1247	2453	1255	1198
40–44	1902	1050	852	2530	1335	1195	2550	1318	1232
45–49	1930	1088	842	1803	1042	761	1894	1103	791
50–54	1718	911	807	1917	1072	845	1953	1114	839
55–59	1331	650	681	1667	890	777	1859	1010	849
60–64	963	525	438	1352	668	684	1429	716	713
65–69	563	280	283	772	399	373	921	483	438
70–74	384	181	203	546	266	280	520	250	270
75–79	270	90	180	435	187	248	473	193	280
80–84	146	42	104	220	77	143	224	79	145
85 și peste	70	14	56	214	56	158	237	61	176

Sursa: MTIC/IS „CRIS „Registru”.

Tabelul 22. Populația rezidentă de proveniență străină după țările de cetățenie, 2009–2014 (persoane)

Țara de cetățenie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Total	18563	20099	19678	20191	21092	21685
inclusiv:						
Ucraina	6552	7.114	7392	7171	7005	6953
Federația Rusă	4430	5001	5032	4736	4815	4812
Israel	637	957	1096	1527	1694	1925
Apatrid (art. 1 al convenției din 1954)	1350	1360	1312	1262	1526	1524
România	557	691	714	865	1072	1275
Turcia	779	792	711	810	929	920
S.U.A.	143	164	175	326	387	442
Italia	233	250	273	328	339	429
Belarus	270	296	299	300	322	318
Persoană cu cetățenie nedeterminată	403	357	352	331	327	317
Azerbaidjan	196	201	216	223	239	252
Armenia	177	179	322	196
Kazahstan	178	176	178	184
Republica Arabă Siriană	214	177	167	199	208	181
Uzbekistan	74	93	121	141
Germania	106	121	107	123	137	136
Alte țări	1698	1814	1403	1542	1471	2201

Sursa: MTIC / ÎS „CRIS „Registru”.

Tabelul 23. Numărul persoanelor naturalizate după țara anterioară de cetățenie (stoc la sfârșitul anului), 2009–2014 (persoane)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Total	630	644	662	671	680	704
Afganistan	3	3	3	3	3	3
Apatrid (art. 1 a convenției din 1951)	447	453	464	468	470	475
Armenia	1	2	3	4	6	6
Azerbaidjan	3	3	3	3	3	3
Beneficiar de protecție umanitară	–	1	1	1	1	3
China	1	1	1	1	1	1
Etiopia	2	2	2	2	2	2
Federația Rusă	4	4	4	4	4	5
Kazahstan	2	2	2	2	2	2
Palestina	–	1	1	1	1	1

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Persoană cu cetățenie nedeterminată	151	152	152	152	154	157
Refugiat (art. 1 a convenției din 1951)	3	4	5	5	8	15
Republica Arabă Siriană	-	2	5	5	5	6
Sudan	1	2	3	3	3	4
Turkmenistan	2	2	2	2	2	2
Ucraina	7	7	7	7	7	9
Vietnam	1	1	2	2	2	2
Yemen	2	2	2	2	2	2
Iran	-	-	-	1	1	1
Irak	-	-	-	1	1	1
Iugoslavia	-	-	-	1	1	1
Georgia	-	-	-	1	1	1
Iordania	-	-	-	-	-	1
Mali	-	-	-	-	-	1

Sursa: MTIC/IS „CRIS „Registru”.

Tabelul 24. Numărul persoanelor născute în străinătate, indiferent de cetățenie (stoc la sfârșitul anului), 2009–2014 (persoane)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Total	244530	253847	262572	268836	283674	288578
Ucraina	104342	105949	107159	105601	105825	104601
Federația Rusă	95774	98280	100669	101104	105147	105714
Kazahstan	12924	13088	13180	13139	13116	13046
Belarus	4896	4969	5017	4926	4931	4833
Italia	2554	4427	6549	10590	15110	17938
România	2876	3338	3652	4050	5175	5527
Germania	2114	2205	2289	2357	2572	2645
Azerbaidjan	1936	1992	2004	1998	2018	2000
Uzbekistan	1939	1971	1994	1991	1973	1962
Georgia	1832	1850	1871	1866	1852	1841
Turcia	1793	2294	3111	3528
Spania	1196	1628	2152	2469
Portugalia	1556	1946	2607	2776
Grecia	1575	1778	2145	2280
Franța	767	1211	1775	2205
Alte țări	13343	15778	11301	12357	14165	152123

Sursa: MTIC/IS „CRIS „Registru”.

Tabelul 25. Imigrarea străinilor, 2009–2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
3.1.1. Numărul anual de imigrări ale străinilor (persoane)	2009	2510	2719	3116	3357	4204
3.1.2. Rata de creștere a imigrărilor străinilor	73,2	124,9	108,3	114,6	107,7	125,2
3.1.3. Decalajul de gen pentru imigrarea străinilor	52,5	44,4	38,9	41,7	43,4	43,0
3.1.5. Numărul anual de imigrări ale străinilor cu studii medii de specialitate/studii superioare/grade științifice	1186	1291	1750	2008	2259	2430
3.1.6. Rata de creștere a numărului străinilor cu studii medii de specialitate/studii superioare/grade științifice	66,8	108,9	135,6	114,8	112,5	107,6
3.1.7. Proporția persoanelor cu studii medii de specialitate/studii superioare/grade științifice în rândul străinilor imigrați	59,0	51,4	64,4	64,7	67,3	57,8

Sursa: MAI/BMA.

Tabelul 26. Distribuția imigranților după nivelul de instruire, 2009–2014 (persoane)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Total au sosit	2009	2510	2719	3116	3357	4204
din care au studii:						
superioare	707	812	1022	1257	1231	1600
medii de specialitate	479	479	728	751	765	630
medii generale	740	956	697	874	858	1476
medii incomplete	53	136	154	74	199	111
primare, sau fără studii	30	48	17	22	13	14

Sursa: MAI/BMA.

Tabelul 27. Distribuția imigranților după țările de cetățenie ale acestora, 2009–2014 (persoane)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Total au sosit	2009	2510	2719	3116	3357	4204
din care, cetățenii țărilor:						
Turcia	224	287	266	337	446	421
Ucraina	436	375	384	403	396	537
Federația Rusă	230	294	240	305	335	517
România	186	309	360	445	602	853

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
S.U.A	39	59	75	173	125	199
Israel	278	482	455	407	463	525
Bulgaria	28	43	21	25	18	37
Siria	34	34	34	65	64	34
China	8	23	21	23	38	17
Iordania	7	3	8	6	8	26
Alte țări	539	601	855	927	862	1038

Sursa: MAI/BMA

Tabelul 28. Distribuția imigranților după scopul sosirii, 2009–2014 (persoane)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Total au sosit	2009	2510	2719	3116	3357	4204
inclusiv:						
La muncă	591	777	865	971	1067	1360
La studii	516	753	720	617	708	929
Integrarea familiei	902	905	865	1061	1075	1255
Alt scop	0	75	269	467	507	660

Sursa: MAI/BMA.

Tabelul 29. Migrația temporară a populației de proveniență străină, 2009–2014 (persoane)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
3.4.1. Numărul de străini care dețin permis de ședere permanentă (persoane)	14781	15546	13342	12240	11775	11121
3.4.2. Rata de creștere a numărului de deținători ai permiselor de ședere permanentă (%)	112,3	105,2	85,8	91,7	96,2	94,45
3.4.3. Proporția străinilor în vârstă aptă de muncă (15–64 ani) cu permise de ședere permanentă (%)	77,0	79,2	62,1	55,5	55,0	50,3
3.4.4. Proporția străinilor care locuiesc în țară de cel puțin 5 ani, %	17,9	19,8	16,3	18,9
3.4.5. Numărul de străini care au obținut pentru prima dată permis de ședere provizorie (persoane)	2008	2232	1971	2490	2530	3065
3.4.6. Numărul de străini care dețin permis de ședere provizorie valabil (persoane)	3782	4553	4757	6148	7385	8636
3.4.7. Proporția de străini care au obținut permis de ședere pentru reîntregirea familiei (%)	44,9	36,1	37,8	38,1	38,9	37,8

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
3.4.8. Proportia străinilor care au obținut permis de ședere provizorie pentru activități de muncă și afaceri (%)	29,4	30,6	28,3	27,5	33,01	22,69
3.4.9. Proportia străinilor care au obținut permis de ședere provizorie pentru activități de studii sau instruire (%)	25,7	33,3	29,3	19,6	16,3	18,4
3.4.10. Proportia străinilor care au obținut permis de ședere provizorie pentru activități umanitare și religioase (%)	3,0	0	4,2	4,4	4,3	4,1
3.4.11. Proportia străinilor care au obținut permis de ședere provizorie pentru tratament (%)	0	0	0	0	0	0
3.4.12. Proportia străinilor care au obținut permis de ședere provizorie pentru alte scopuri (%)	0	0	0,3	5,4	7,5	17,0
3.4.13. Numărul de străini care au obținut permis de trafic mic de frontiera, (persoane)	0	0	10	10	16	32

Sursa: MTIC/ÎS „CRIS „Registru”.

Tabelul 30. Numărul străinilor ce își fac studiile în Republica Moldova, după țările de origine, 2009–2014 (persoane)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Total	1300	1372	1632	2028	2138	2465
din care au sosit din:						
Belarus	13	15	11	10	5	3
Bulgaria	44	47	24	16	4	3
China	7	2	3	1	9	–
Iordania	5	6	7	8	7	9
Israel	525	764	1068	1384	1551	1726
România	48	36	80	155	108	158
Federația Rusă	141	118	113	102	82	71
Siria	62	23	10	14	16	24
Sudan	14	7	1	3	4	6
Turcia	146	76	57	60	71	129
Ucraina	235	202	157	165	164	160
Alte	73	91	112	110	117	176

Sursa: BNS.

Tabelul 31. Migrația involuntară a populației de proveniență străină (2009–2014)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
3.7.1. Numărul anual de solicitări de azil (prima solicitare) (persoane)	42	90	72	177	163	245
3.7.3. Raportul de feminitate în rândul solicitanților de azil (%)	68,0	32,4	28,6	29,2	28,2	40,4
3.7.4. Numărul anual de beneficiari de protecție umanitară, inclusiv apatrizii, (persoane)	12	25	20	45	83	63
3.7.5. Numărul de persoane cărora li s-a respins acordarea protecției umanitare, persoane	34	35	74	55	36	35
3.7.6. Numărul solicitanților de azil cu solicitări pe rol (unități)	52	81	49	79	87	132
3.7.7. Numărul de persoane cărora li s-a acordat statut de apatrid (persoane)	0	0	0	6	95	89
3.7.8. Numărul de apatrizi cărora li s-a acordat drept de ședere în Republica Moldova (persoane)	0	0	4	15	65	59
3.7.9. Rata de creștere a numărului solicitanților de azil cu cereri pe rol (%)	157,6	155,8	60,5	161,2	110,1	151,7
3.7.10. Numărul de refugiați în Republica Moldova (persoane)	80	70	56	72	78	124
3.7.11. Rata de creștere a numărului de refugiați (%)	95,2	87,5	80,0	128,6	108,3	159,0

Sursa: MAI/BMA.

Tabelul 32. Numărul solicitanților de azil după țara de origine, 2009–2014 (persoane)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Total	42	90	72	177	163	245
din care au sosit din:						
Afganistan	10	9	1	17	14	10
Armenia	3	23	7	12	–	2
Cuba	–	–	–	–	3	–
Iran	–	–	1	5	1	2
Irak	6	4	3	1	5	5
Kârghâzstan	7	2	1	–	10	5
Nigeria	–	–	1	3	3	–
Pakistan	4		1	4	4	1
Rusia	4	8	8	8	4	4
Siria	1	2	13	73	85	61

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Tadjikistan	1	1	6	1	3	-
Uzbekistan	-	3	1	3	8	-
Ucraina	-	-	-	1	-	134
Alte țări	6	38	29	50	23	21

Sursa: MAI/BMA.

Tabelul 33. Mobilitatea de trecere a frontierei de stat, 2009–2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1.1.12. Numărul de plecări ale cetățenilor moldoveni înregistrate la frontiera de stat (unități)	4965142	4916233	5124750	5176251	5343475	5153516
1.1.14. Rata creșterii numărului de plecări ale cetățenilor moldoveni înregistrate la frontiera de stat (%)	95,6	99,0	104,2	101,0	103,2	96,5
1.1.9. Numărul de intrări ale cetățenilor moldoveni înregistrate la frontiera de stat (unități)	5062475	4825359	5011442	5056087	5215177	5076005
Rata creșterii numărului de intrări ale cetățenilor moldoveni la frontiera de stat (%)	99,5	95,3	103,9	100,9	103,2	97,3
1.1.10. Numărul de intrări ale străinilor înregistrate la frontiera de stat (unități)	1478383	1885841	2194315	2273840	2363090	2247837
1.1.11. Rata creșterii a numărului de intrări ale străinilor înregistrate la frontiera de stat (%)	86,1	127,6	116,4	103,6	103,9	95,1
1.1.13. Numărul de plecări ale străinilor înregistrate la frontiera de stat, unități	1675474	1898272	2207326	2275847	2371292	2266451
Rata creșterii numărului de plecări ale cetățenilor străini înregistrate la frontiera de stat (%)	96,9	113,3	116,3	103,1	104,2	95,6

Sursa: DPF.

Tabelul 34. Numărul anual de vize acordate străinilor, 2009–2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
3.1.8. Numărul anual de vize oferite de Misiunile diplomatice și oficiile consulare ale RM, unități	23000	16772	14954	15541	15272	6649

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
3.1.9. Rata de creștere a numărului de vize oferite (%)	99,7	72,9	89,5	103,9	98,3	43,5

Sursa: MAEIE.

Tabelul 35. Șederea ilegală a străinilor pe teritoriul țării. Indicatori de bază, 2009–2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
3.8.1. Numărul de imigranți nereglementați (migranți ilegali)	1961	2298	1711	1452*	2917*	3991*
3.8.2. Numărul de străini expulzați	83	58	70	101	32	–
3.8.4. Numărul de străini cărora li s-a revocat dreptul de ședere în Republica Moldova	0	0	0	201	237	510
3.8.5. Numărul de străini cărora li s-a refuzat dreptul de ședere în Republica Moldova	49	66	39	88
3.8.6. Numărul de străini în privința cărora a fost dispusă măsura returnării de pe teritoriul Republicii Moldova	0	0	54	380	238	474
3.8.7. Numărul de străini declarați indezirabili pe teritoriul Republicii Moldova	0	0	6	2	8	67
3.8.8. Numărul de străini luați în custodie publică	71	80	103	88	81	104

Sursa: MAI/BMA.

* Inclusiv datele DPF.

III. Impactul migrației

Tabelul 36. Indicatori demografici generali, 2009–2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1.1.1. Numărul total al populației la sfârșitul anului (mii persoane)	3563,6	3560,4	3559,5	3559,5	3557,6	3555,2
1.1.2. Rata de creștere a populației, %	-0,11	-0,09	-0,03	0,0	-0,05	-0,07
1.1.3. Rata de natalitate (‰)	11,44	11,36	11,00	11,08	10,64	10,86
1.1.4. Rata de mortalitate (‰)	11,82	12,25	11,02	11,11	10,70	11,11
1.1.5. Sporul natural (‰)	-0,38	-0,89	-0,02	-0,03	-0,06	-0,25
1.1.6. Rata brută de imigrare (‰)	1,19	1,18	0,76	0,87	1,03	1,18
1.1.7. Rata brută de emigrare, ‰	1,87	1,32	1,11	0,88	0,72	0,67
1.1.8. Rata netă a migrației (p.p.)	-0,68	-0,15	-0,35	-0,01	0,31	0,51
Rata nuptialității (‰)	7,5	7,4	7,3	6,8	6,9	7,2
Rata divorțialității (‰)	3,3	3,2	3,1	3,0	3,0	3,1
Coeфициentul îmbătrânirii populației – total	14,0	14,4	14,8	15,3	15,7	16,2
din care pentru:						
Bărbați	11,5	11,8	12,2	12,6	13,0	13,4
Femei	16,4	16,8	17,3	17,8	18,3	18,8
Speranța de viață la naștere, ani – total	69,3	69,1	70,9	71,1	71,9	71,5
din care pentru:						
Bărbați	65,3	65,0	66,8	67,2	68,1	67,5
Femei	73,4	73,4	74,9	75,0	75,6	75,4

Sursa: BNS.

Tabelul 37. Componenta demografică a populației, 2009–2014 (%)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1.2.1. Proporția persoanelor în vârstă sub 15 ani	16,7	16,5	16,2	16,1	16,0	16,0
1.2.2. Proporția persoanelor în vârstă de 65 de ani și peste	10,1	10,0	9,9	10,0	10,0	10,3
1.2.3. Raportul de dependență demografică						
1.2.3.1. Raportul de dependență demografică (definiția națională)	50,3	49,9	50,2	50,1	51,4	54,4
1.2.3.2. Raportul de dependență demografică (definiția internațională)	36,7	35,9	35,4	35,2	35,2	35,7
1.2.4. Raportul de vârstă înaintată	19,4	20,3	20,8	21,7	21,5	21,0
1.2.5. Proporția bărbaților în vârstă de 65 de ani și peste	7,9	7,8	7,7	7,8	7,8	8,1

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1.2.6. Proportia femeilor în vârstă de 65 de ani și peste	12,2	12,0	12,0	12,0	12,1	12,4
1.2.7. Raportul de feminitate pentru cei în vârstă de 65 de ani și peste	166,7	167,1	166,9	166,5	166,5	165,5

Sursa: BNS.

Tabelul 38. Numărul populației stabile pe sexe și grupe de vârstă (la sfârșitul anului) 2009 și 2014 (persoane)

Grupa de vârstă, ani	2009			2014		
	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei
Total	3563695	1713487	1850208	3555159	1710244	1844915
0-4	190597	98075	95522	192374	98928	93446
5-9	185434	95510	89924	190197	98168	92029
10-14	219465	112127	107338	185300	95476	89824
15-19	296521	150928	145593	219234	112110	107124
20-24	358005	181847	176158	296226	150859	145367
25-29	315855	160613	155242	355502	18017	174685
30-34	270624	135754	134870	311568	158799	152769
35-39	238750	117562	121188	266180	132992	133188
40-44	226562	109695	116867	234130	114345	119785
45-49	267820	127113	140707	220952	105598	115354
50-54	264730	123198	141532	257600	119886	137714
55-59	228954	103845	125109	249249	112719	136530
60-64	139577	61953	77624	208967	91063	117904
65-69	114976	47481	67495	121535	51148	70387
70-74	102431	39018	63413	93949	36427	57522
75-79	73385	26606	46779	74986	26095	48891
80-84	45415	14685	30729	45096	14909	30187
85 și peste	24595	7477	17118	32114	9905	22209
din total populație:						
persoane sub VAM (0-15 ani)	649062	333024	316038	607034	312668	294366
persoane în VAM (16-56/61ani)	2371256	1213972	1157284	2331973	1206701	1125272
persoane peste VAM (57/62 +ani)	538729	166491	376886	616152	190875	425277

Sursa: BNS.

Tabelul 39. Populația urbană versus cea rurală, 2009–2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1.3.1. Numărul total al populației urbane, mii persoane	1476,7	1481,7	1485,8	1492,2	1503,0	1507,3
1.3.2. Rata de urbanizare (%)	41,4	41,6	41,7	41,9	42,2	42,4
1.3.3. Rata de creștere a populației urbane (%)	100,0	100,3	100,3	100,4	100,7	100,3
1.3.4. Proporția persoanelor în vârstă sub 15 ani în mediul urban (%)	14,2	14,00	13,9	13,8	13,8	13,7
1.3.5. Proporția persoanelor în vârstă de 65 de ani și peste în mediul urban (%)	8,6	8,7	8,8	9,0	9,3	9,7
1.3.6. Proporția persoanelor în vârstă sub 15 ani în mediul rural (%)	18,5	18,2	17,9	17,8	17,6	17,6
1.3.7. Proporția de persoane în vârstă de 65 de ani și peste în mediul rural (%)	11,2	10,9	10,7	10,6	10,6	10,8
1.3.8. Raportul de dependență în mediul urban (definiție internațională) (%)	29,4	29,3	29,3	29,5	30,0	30,7
1.3.9. Raportul de vârstă înaintată în mediul urban (%)	18,0	18,6	18,8	19,3	19,0	18,7
1.3.10. Raportul de feminitate pentru populația în vârstă de 65 de ani și peste în mediul urban (%)	166,8	165,7	164,0	162,5	161,3	160,0
1.3.11. Raportul de dependență în mediul rural (definiție internațională) (%)	42,3	41,1	40,2	39,6	39,3	39,7
1.3.12. Raportul de vârstă înaintată în mediul rural (%)	20,2	21,3	21,9	23,1	23,1	22,7
1.3.13. Raportul de feminitate pentru populația în vârstă de 65 de ani și peste în mediul rural (%)	166,7	167,8	168,7	169,0	169,9	169,3

Sursa: BNS.

Tabelul 40. Componența demografică a populației de proveniență străină, 2009–2014 (%)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
3.3.1. Proporția străinilor în totalul populației în vârstă sub 15 ani	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02
3.3.2. Proporția străinilor în totalul populației cu vârsta de 65 de ani și peste	0,33	0,36	0,39	0,40	0,58	0,61
3.3.3. Raportul de sex pentru străini	100,1	101,8	102,5	110,4	114,0	117,3

Sursa: MTIC/ÎS „CRIS „Registru”.

Tabelul 41. Indicatori economici globali, 2009–2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1.6.1. PIB, mii lei	60429,8	71849,2	82349,0	87847,0	100510,5	111757,4
1.6.2. Rata de creștere a PIB (%)	94,0	107,1	106,8	99,2	109,4	104,6
1.6.3. PIB pe cap de locuitor, lei	16948	20171	23132	24680	28252	31435
1.6.4. Rata de creștere a PIB-ului pe cap de locuitor (%)	94,1	107,2	106,9	99,2	108,9	104,9
1.6.7. Indicele dezvoltării umane	0,638	0,644	0,649	0,660	0,633	0,693

Sursa: BNS.

Tabelul 42. Impactul remitențelor asupra bunăstării gospodăriilor casnice, 2009–2014 (%)

		2009	2010	2011	2012	2013	2014
1.7.5. Proporția gospodăriilor care primesc remitențe	Total	23,1	24,5	23,1	22,4	22,7	23,8
	Urban	20,7	20,6	20,4	20,0	19,2	20,6
	Rural	25,1	27,6	25,2	24,4	25,6	26,4
1.7.6. Proporția remitențelor în venitul disponibil al gospodăriilor casnice dependente de remitențe	Total	55,2	54,3	52,9	56,9	58,0	57,1
	Urban	49,4	47,7	49,1	52,1	52,5	50,2
	Rural	59,8	58,7	55,7	60,4	61,8	61,9
1.7.7. Proporția gospodăriilor care s-ar plasa sub pragul sărăciei dacă nu ar primi remitențe	Total	11,6	12,9	30,9	27,6	23,6	25,3
	Urban	8,6	8,9	18,5	18,2	14,1	16,1
	Rural	13,8	15,7	40,8	35,3	31,5	32,8

Sursa: BNS.

Tabelul 43. Distribuția migranților după suma medie transmisă lunar familiei pe grupe de vârstă și sexe (conform datelor Studiului MFM, 2012) (%)

Sexe, suma medie trimisă/adusă lunar familiei	Total	Grupe de vârstă, ani				
		15–24	25–34	35–44	45–54	55–64
Total	410,4	79,0	132,3	100,3	79,3	19,6
0 \$	99,0	31,3	34,8	18,6	11,7	2,6
Până la 500 \$	146,8	23,3	49,4	37,3	31,5	5,2
501–800 \$	50,8	7,5	15,4	13,6	10,5	3,9
801–1000 \$	20,7	3,9	5,9	6,2	3,6	1,1
1001 \$ și peste	11,0	1,3	2,1	2,9	4,0	0,7
Nedeclarată	82,1	11,8	24,6	21,7	17,9	6,0

Sexe, suma medie trimi- să/adusă lunar familiei	Total	Grupe de vârstă, ani				
		15–24	25–34	35–44	45–54	55–64
Bărbați	277,9	52,5	82,2	52,0	33,6	6,0
0 \$	70,8	22,2	29,3	12,6	5,9	0,8
Până la 500 \$	94,9	19,0	35,0	23,3	15,8	1,8
501–800 \$	36,5	7,0	12,2	8,6	6,5	2,2
801–1000 \$	15,9	3,3	4,7	5,1	2,3	0,4
1001 \$ și peste	8,2	1,0	1,0	2,4	3,1	0,7
Nedeclarată	51,6	8,9	15,4	13,8	10,1	3,4
Femei	132,6	17,7	34,6	34,5	35,7	10,2
0 \$	28,2	9,2	5,5	6,0	5,8	1,8
Până la 500 \$	51,9	4,3	14,4	14,0	15,7	3,4
501–800 \$	14,3	0,5	3,2	5,0	4,1	1,7
801–1000 \$	4,9	0,6	1,3	1,1	1,2	0,7
1001 \$ și peste	2,8	0,2	1,1	0,5	1,0	–
Nedeclarată	30,5	2,9	9,2	7,9	7,9	2,6

Sursa: BNS.

Tabelul 44. Dinamica indicatorilor sărăciei, 2009–2014 (%)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1.6.5.1. Ponderea populației sub pragul sărăciei absolute, total	26,3	21,9	17,5	16,6	12,7	11,4
1.6.6. Proporția copiilor sub 18 ani care trăiesc în gospodării sub pragul sărăciei	28,2	24,2	19,8	18,9	15,0	13,0
1.6.5.2. Ponderea populației sub pragul sărăciei relative	32,9	30,4	20,2	18,2	18,8	18,2

Sursa: BNS.

Tabelul 45. Populația economic activă, 2009–2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Populația economic activă, mii persoane	1265	1235	1258	1215	1236	1232
Rata de creștere a populației economic active (%)	97,08	97,63	101,86	96,58	101,73	99,68
Rata de activitate	42,8	41,6	42,3	40,7	41,4	41,2

Sursa: BNS

Tabelul 46. Populația în vârstă aptă de muncă Indicatori de bază, 2011–2014 (%)

	2011	2012	2013	2014
1.4.1.1. Proportia populației în vârstă aptă de muncă (definiția națională)	66,57	66,36	66,03	65,59
1.4.1.2. Proportia populației în vârstă aptă de muncă (definiția internațională)	73,85	73,96	73,96	73,68
1.4.2.1. Rata de creștere a populației în vârstă aptă de muncă (definiția națională)	99,78	99,68	99,46	100,74
1.4.2.2. Rata de creștere a populației în vârstă aptă de muncă (definiția internațională)	100,35	100,15	99,95	100,45
1.4.3. Indicele presiunii demografice de muncă	94,32	88,42	84,11	81,45
1.4.4. Indicele structurii de vârstă pentru populația aptă de muncă	77,66	78,74	80,02	80,82
1.4.5. Raportul de feminitate pentru populația în vârstă de 15–39 ani	97,73	97,39	97,15	96,95
1.4.6. Raportul de feminitate pentru populația în vârstă de 40–64 ani	115,20	115,45	115,45	115,39

Sursa: BNS.

Tabelul 47. Populația străină în vârstă aptă de muncă, 2011–2014

	2011	2012	2013	2014
3.5.1. Numărul de străini în vârstă aptă de muncă (15–64 ani), persoane	18174	18661	18803	19206
3.5.2. Rata de creștere a numărului de străini în vârstă aptă de muncă (15–64 ani) (%)	103,9	102,7	100,8	102,1
3.5.3. Proportia străinilor în vârstă aptă de muncă (%)	0,6	0,6	0,6	0,7
3.5.4. Indicele structurii pe vârstă pentru străinii în vârstă de muncă (40–64 ani raportat la 15–39 ani) (%)	71,4	72,5	97,2	101,7
3.5.5. Raportul de feminitate pentru străinii în vârstă de 15–39 de ani (%)	97,9	89,7	83,8	79,0
3.5.6. Raportul de feminitate pentru străinii în vârstă de 40–64 de ani (%)	91,5	85,7	85,1	84,1

Sursa: MTIC/IS „CRIS „Registru”.

Tabelul 48. Indicatorii Forței de muncă, 2011–2014 (%)

	2011	2012	2013	2014
1.5.1.1. Rata de participare la forța de muncă (definiția națională)	49,7	47,0	48,9	48,4
1.5.1.2. Rata de participare la forța de muncă (definiția internațională)	47,0	40,7	46,0	45,6
1.5.2.1. Rata de ocupare a populației de 15 ani și peste (definiția națională)	39,4	38,4	39,3	39,7
1.5.2.2. Rata de ocupare a populației de 15–64 ani (definiția internațională)	43,8	42,7	43,6	43,8
1.5.3. Rata șomajului	6,7	5,6	4,5	3,9
1.5.4. Rata șomajului în rândul tinerilor	14,9	13,1	12,9	9,8
1.5.5. Rata șomajului în rândul femeilor	5,6	4,3	3,6	3,1
1.5.6. Decalajul de gen în șomaj	-2,1	-2,5	-1,8	-1,5

Sursa: BNS.

Tabelul 49. Numărul de copii lăsați în RM de părinții care au plecat peste hotare în căutarea unui loc de muncă în anii 2009, 2012, 2013 și 2014*

	2009	2012	2013	2014
Total copii	54592	42886	41976	40960
inclusiv cu:				
Un părinte plecat	34145	32258	31482	30720
Ambii părinți plecați	20447	10628	10494	10240

Sursa: Ministerului Educației

Notă: *Datele recensământului școlar 2014

Tabelul 50. Numărul de copii lăsați în RM de părinții, inclusiv cei care au plecat peste hotare în căutarea unui loc de muncă, 2009–2014*

	2009	2010	2011	2012**	2013**	2014**
Total copii, inclusiv cu un părinte plecat sau ambii părinți plecați peste hotare la muncă	16441	16441	15157	7235	5803	5926

Sursa: Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei

* Datele oferite de către structurile teritoriale de asistență socială

** Doar copii lăsați de părinți ce au plecat peste hotare

Tabelul 51. Evoluția ratelor brute de înrolare în învățământul general obligatoriu, 2009–2014

		2009	2010	2011	2012	2013	2014
Primară	Total	93,5	93,6	93,8	93,8	93,1	92,4
	Urban	102,4	104,0	105,0	107,4	107,2	109,3
	Rural	88,9	88,0	87,5	86,1	84,8	82,5
Gimnazială	Total	88,8	88,1	87,5	86,7	87,0	86,8
	Urban	95,8	95,6	96,0	96,2	97,7	98,7
	Rural	85,3	84,3	83,2	81,8	81,4	80,4

Sursa: BNS.

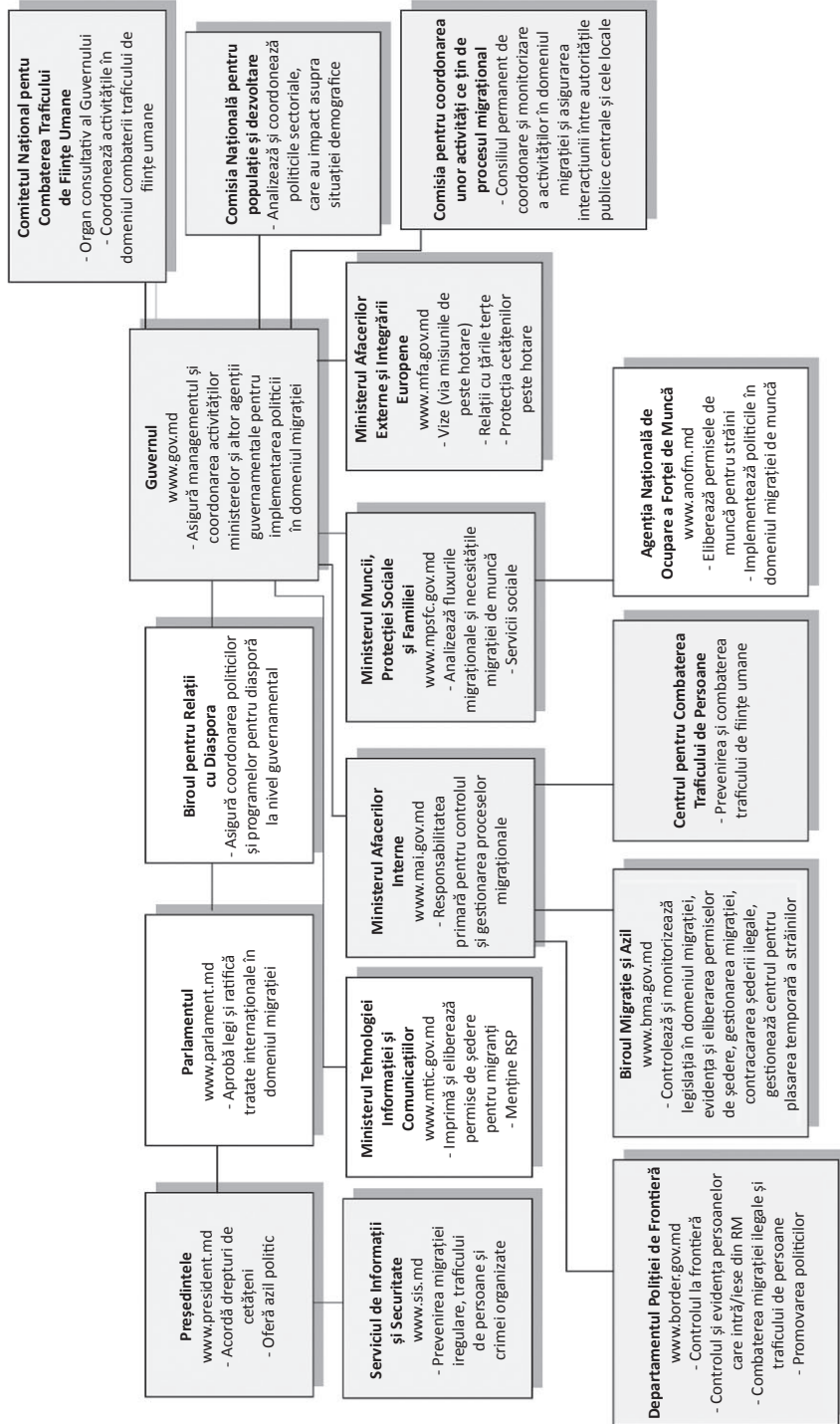
Tabelul 52. Personalul medical în sistemul ocrotirii sănătății, 2009–2014*

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Medici, total persoane	10761	10619	10657	10570	10560	10424
Personal medical mediu, total persoane	23141	23003	22885	22788	22608	21995
Gradul de asigurare cu medici la 10.000 locuitori	30,3	29,8	29,9	29,7	29,7	29,3
Urban	65	63,7	63,8	63,0	62,4	61,3
Rural	5,7	5,7	5,7	5,7	5,7	5,7
Gradul de asigurare cu personal medical mediu la 10.000 locuitori	65	64,6	64,2	64,0	63,5	61,9
Urban	121,3	125,6	119,3	119,0	118,5	115,3
Rural	25,1	24,7	24,7	24,3	23,4	22,5

Sursa: Ministerul Sănătății

Notă: * Datele sunt doar de la Ministerul Sănătății. Datele de la alte ministere nu sunt incluse.

Anexa 3. Cadrul instituțional pentru politici vizând migrația și azilul

MOBILITATE PENTRU DEZVOLTARE

«Susținerea implementării componentei de migrație și dezvoltare a Parteneriatului de Mobilitate UE-Moldova și valorificarea beneficiilor acestuia pentru locuitorii regiunii Transnistriei a Republicii Moldova»

Acest raport analitic a fost publicat în cadrul proiectului „**Susținerea implementării componentei de migrație și dezvoltare a Parteneriatului de Mobilitate UE–Moldova și valorificarea beneficiilor acestuia pentru locuitorii regiunii transnistrene a Republicii Moldova**”, finanțat de Uniunea Europeană și implementat de Organizația Internațională pentru Migrație, Misiunea în Moldova, în parteneriat cu Guvernul Republicii Moldova.

Ministerul Afacerilor Interne
al Republicii Moldova
Biroul Migrație și Azil

Proiect finanțat de Uniunea Europeană

Organizația Internațională pentru Migrație (OIM)
Agenția ONU pentru migrație

Uniunea Europeană este compusă din 28 state membre, care au decis să-și unească treptat abilitățile, resursele și destinele. Împreună, pe parcursul unei perioade de extindere de 60 de ani, aceste state au edificat o zonă de stabilitate, democrație și dezvoltare durabilă, păstrând în același timp diversitatea culturală, toleranța și libertățile individuale.

Uniunea Europeană și-a asumat angajamentul de a-și partaja realizările și valorile sale cu țările și națiunile dincolo de frontierele sale.

Comisia Europeană este organul executiv al UE.

Conținutul acestei publicații este responsabilitatea totală a autorilor și nu reflectă sub nici o formă viziunile Uniunii Europene.

Organizația Internațională pentru Migrație
Republica Moldova, Chișinău MD-2001, str. Ciuflea 36/1
Tel: + 373 22 23-29-40; + 373 22 23-29-41; • Fax: + 373 22 23-28-62
E-mail: iomchisinau@iom.int • Internet: <http://www.iom.md>